

Chanakya

ಚಾಣಕ್ಯ

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE

**Special Volume on the National Seminar on
The Indian Constitutional Philosophy:
Theory & Practice**

Department of Political Science

A Refereed, Bi Annual, Bi Lingual, Peer Reviewed, Journal of Chanakya Alumni Association,
Department of Political Science,
Karnatak University, Pavate Nagar,
Dharwad-580003

THE POLITICAL SCIENCE ASSOCIATION AND CHANAKYA ALUMNI ASSOCIATION

For supporting Curricular and Co- Curricular activities of the Department (Estd. 1959) the Political Science Association was established in 1975. Today the Association is able to carry out most of the activities of the Department. During the past 55 years, thousands of students have passed out of the Department and are well placed in the society. The Alumni established in 2005, under the nomenclature "The Chanakya Alumni Association" is supporting the Department in terms of infrastructure development and academic activities including support to this Journal.

Call for Articles

Chanakya is a refereed bi annual, bi lingual, Peer reviewed journal published from the Department of Political Science to provide a forum for discussion/ dialogue/debate and for exchange of ideas on issues of contemporary relevance. The journal welcomes original, theoretical and insightful writings. It is also open for empirical research articles and case studies etc. Book reviews are encouraged.

However, it must be noted that the journal does not in any way take the responsibility for the opinions expressed by authors through their writings and it will be the sole responsibility of the authors to defend their writings.

There is also a column for readers interaction on issues raised in the articles. All such letters/ dialogues/ debates/ must be addressed to the executive editor or the e mail given.

The journal has no barrier of disciplines. Articles of all disciplines are welcome but should be of general interest.

Note : All articles/letters/ dialogues/ debates will be subject to evaluation by Editorial Board Referees confidentially chosen by editorial board. The decision of the editorial board is final in all these matters.

Editorial Board

Department of Political Science,
Karnatak University, Pavate Nagar, Dharwad-580 003

© 2013. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or copied in any form by any means without prior written permission of the publisher.

The views expressed in this publication are purely the personal judgments of the authors and do not in any way reflect the views of the department or of the editorial board or the executive editor or publisher of the Journal.

All efforts are made to ensure that the published information is correct. The journal or department or the editorial board or the executive editor or publisher is not responsible for any errors caused due to oversight or otherwise.

Published by: Department of Political Science, Karnatak University,
Pavate Nagar, Dharwad-580 003, Karnataka, India

Place of Publication: Department of Political Science, Karnatak University,
Pavate Nagar, Dharwad-580 003, Karnataka, India

Printed at: Image World, Belgaum

Note : Constitution of the Editorial Board shall be the sole privilege of the Chanakya Alumni Association. In case of difference of opinion, in the Editorial Board, majority view shall prevail.

**For Membership of Chanakya Alumni Association and
Application Forms Contact**

Secretary, Chanakya Alumni Association
Department of Political Science
Karnatak University, Pavate Nagar, Dharwad-580 003
Karnataka, India

OR

Download it from website: chanakyaalumni.org

OR

Can be taken from the end of the Journal where an application form is attached

CONTENTS

Sl. No.	Title	Author(s) Name	Page No.
1	Globalization: It's Effect on Political Space, Culture and Language Choice in India	Dr. Shakira Jabeen B., N. Krishnaswamy, Harvinder Negi & Sandesh Rai	01
2	Political and Social Reality of Linguistic Human Rights	Dr. Veenadevi	12
3	Citizenship Amendment Act: Problems and Fallouts	Dr. Gurpreet Singh Brar	18
4	Political Parties and Anti - Defection Law in India	Dr. Siddaraju C Smt. Manjula T.	24
5	Political Philosophy & Political Science: Complex Relationships	Dr. Shrikant Nityanath Chimma	32
6	Centre – State relations in India: Conflicting Areas	Mr. Raghavendra Rao G. S.	45
7	Social Justice and Welfare of the Informal Sector Workers under the Indian Constitution	Ms. Dipa Gautalair	51
8	Right to Privacy: The Unenumerated Right under the Constitution of India	Mr. Hanumanthappa G.T	56
9	The impact of S R Bommai V/S Union of India case on imposition of Article 365	Dr. Basavarajeshwari. R. Patil	60

CONTENTS

Sl. No.	Title	Author(s) Name	Page No.
10	ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು	ಶ್ರೀಮತಿ ಯಮುನಾ ಎ. ಕೊಣೆಸರ	67
11	ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ	ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಬಿ. ಗೌಡ	72
12	ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ : ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು	ಶ್ರೀಮತಿ ಮಧು ಹುಣಸಗಿ	78
13	ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು	ಶ್ರೀ. ಯಲ್ಲಾಲಿಂಗ. ಆರ್. ಪೂಜಾರಿ	84
14	“ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕರಚನೆ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಅವಲೋಕನ”	ಶ್ರೀ. ಅಮರ್.ಎಸ್	88
15	ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ನಿದರ್ಶನವೇ 2019ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	ಡಾ. ನಾಗೇಶ್ ಕೆ.ಎಲ್.	95
16	ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ	ಶ್ರೀ. ಪ್ರವೀಣ ಚಪ್ಪರಮನಿ	102
17	ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪಾತ್ರ -ಒಂದು ಅವಲೋಕನ	ಕು. ಆಶಾ ಬಿ.ಎನ್. ಡಾ. ರತ್ನಾ ನಿಂ. ಮರೆಯಪ್ಪಗೌಡ,	107
18	ಸಂವಿಧಾನ ಪೂರ್ವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜೀಯವರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ	ಡಾ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಬಿಡನಾಳ ಡಾ. ಮಹದೇವಪ್ಪ ಹರಿಜನ	112

From the Editor's desk....

Dear Readers,

Every time I sit to write a new editorial I recall the way we started this journal. But this time my thoughts are elsewhere. It's the COVID 19 that's on my mind. It is because of this that this journal is dedicated to the COVID Warriors and those who lost their life due to this Pandemic that unexpectedly hit the humanity.

By the end of the first European War, a deadly flu raced across the globe it was known as the 'influenza pandemic' and it became the most severe pandemic so far as the recent history goes. This influenza it is said infected about one-third of the world's population between 1918 and 1920 and killing anywhere between 50 to 100 million people I am told. Followed by this was the H1N1 virus that originated in birds and mutated to infect humans. Now a century later the world is in the midst of another global pandemic caused by the novel corona virus known as SARS-CoV-2. The one thing that came out of this pandemic for me was the limitations governments have had in their management of affairs of the state and the health sector in particular while I honestly see the reasons to be optimistic hoping that the governments of today if had managed competently, could have turned this tragedy differently, resulting in lower rates of infection and mortality and, possibly, fewer deaths. Yet let us not forget that this pandemic has fundamentally transformed the world and the world order from what it was to what it should have been teaching every institution of government or otherwise their limitation and their misplaced priorities. The idea of an interconnected world confronting a deadly virus without a cure has really taken the humanity by shock and surprise thus fundamentally altering the way one saw the world.

As a part of a team of social scientists this 'Chanakya' journal if possible would like to dedicate the forth coming volume to the articles on COVID 19 to understand how the vast advancements in communication, science, economics, governances and medicine over the past 100 years, have helped us create a better world for those who had the bitter experiences in confronting today's pandemic.

Apart from the tragic human consequences of the COVID-19 corona virus epidemic, the UN's trade and development agency, UNCTAD stated that the economic uncertainty it has sparked will likely cost the global economy \$1 trillion in 2020. In fact this COVID-19 (Corona virus) has affected day to day life and also has slowed down the global economy. This pandemic has affected lakhs of peoples spreading exponentially region wise. It has disrupted the world trade and mobility of the peoples. Despite all this I would still argue that India has successfully controlled the transmission of COVID-19 till date, thanks to our well-coordinated steps to tackle

the Corona epidemic. India's prowess in pharmaceuticals and health science; mass public awareness with the central political command; among other things has indeed helped in containing the spread so far. Under these circumstances it is only imperative that we as a journal of political science take this stand to dedicate this volume to the COVID Warriors and those who have lost their life in this fight.

In this journal, we have given space to articles submitted during the Seminar organised by the department during March 2020 on the topic "The Indian Constitutional Philosophy: Theory and Practice"

With these words and a heavy heart I close this editorial and call upon all those who can to do their best to come together and work together in this time of crisis for the welfare of the mankind.

Looking forward for your extended help...

Thanking you.

Dr. Harish Ramaswamy
Executive Editor,
On behalf of the Editorial Board

Globalization: It's Effect on Political Space, Culture and Language Choice in India

Shakira Jabeen B

Former Associate Professor, Dept. of English,
Nehru Memorial College, Sullia, Karnataka

N. Krishnaswamy

Former Professor,
EFLU, Hyderabad

Harvinder Negi

Independent Linguist

Sandesh Rai

Assistant Professor, Dept. of PG Studies,
Nehru Memorial College, Sullia, Karnataka

Abstract

This paper attempts to see the effect of globalization on economic, political and cultural aspects of nations in general and India in particular. The rise of corporate power, the changed equation of power of nation state and the role of technology in a globalised world are some aspects the paper touches upon. An attempt is made to unravel the relationship global language shares with economic globalization. The paper argues that Globalization has not only consolidated the position of English but also transformed language into a skill. The paper argues that an understanding of the role of language in a Globalized nation state requires a new vocabulary, a new paradigm and a new theory which can explain the overriding influence of global trade on various domains of human life. The paper makes an attempt to read the effect of globalization on various domains of human life.

(Keywords: : economic globalization, ethics, trade and tariff, global pandemic, global language)

Globalization is a hotly debated multidimensional concept that cuts across several major academic disciplines such as economics, sociology, cultural studies, political science and history (Kumaravadivelu 2008:32). Globalization refers to globalised trade and is basically market centric. Therefore it involves ever evolving

human beings and affects their multidimensional life. The effect of globalization on domains like economics, political space, culture, communication and language is further problematized with the fact that they are not watertight compartments. The boundaries of these domains are fluid and overlap. Yet, a domain specific approach establishes multi polar focal points- a welcome change from the classical approach based on a binary of centre and periphery.

The term 'globalization' is a process- a diachronic growth beginning with the religious/philosophic spread of Buddhism, Jainism, Christianity and Islam. Amartya Sen is of the opinion that Globalization has been there in varying measures in all periods of known history. Around 1000 CE, globalization of science, technology and mathematics was changing the nature of the world....(Sen 2005:345). Europe would have been much poorer had it resisted the globalization of mathematics, science and technology at that time and to a great extent the same- working in converse direction is true today. It continued in intensity in the form of colonialism which mixed trade, politics and language. The present state of Globalization, with its transnational trade, manipulative tariff, outsourcing, ruthless profit and pandemic is another phase of what began centuries ago. To trace the beginning of the present day capitalist Globalization, the signing of General Agreement on Trade and Tariff (GATT) in 1948 can be taken as a starting point. In 1995, World Trade Organization replaced GATT. 164 nations form this world of Trade. GATT and WTO are purely economic treaties. There is no clause regarding political, cultural or language issues in the treaty. So, the effect of globalization of trade, capital and tariff on all the other domains including health and language is nothing but collateral to the economics of globalization. But the connection between world trade and infectious diseases was established with a Joint study by the World Health Organization and World Trade Organization Secretariat in 2002. The reigning idea of Globalization today is border less trade and transnational greed for profit. This stimulates a predatory search to market surplus manufactured goods and farm produce. In principle, transnational, borderless trade goes contrary to the idea of nation states which is conceptualised on strong boundaries. The transnational flow of capital that is crucial to transnational trade and the rise of corporate sector push elected Governments to the background. This in itself is a big tectonic shift for new nation states which are also emerging economies. It unsettles the balance these nation states have been striking between welfare and development. The effect of Globalization on multiple domains is read under the following heads;

- Economic Globalization
- Globalization and the Political domain
- Global Communication
- Cultural Globalization
- Language and Globalization

Economic Globalization

Globalization was not the brainchild of developing countries. The idea of Globalization that primarily began to create global market for Goods produced by the developed countries was accepted by developing countries with trepidation. It had to be imposed under duress on some countries. What followed is the creation of massive wealth, new power centres and accommodative Governments. The Economic parameters of Globalization can be measured in terms of Foreign Direct Investment, Multinational and transnational manufacturing units, use of technology, Imports and Exports. Ghemavath & Altmann (2013) construct the Depth Index of Globalization on twelve metrics across four pillars- trade, capital, information and people. They assigned weightage to these- 35%, 35%, 15% and 15% respectively which enables an objective analysis of a country's participation in Globalization. The global trade is a huge opportunity waiting to be grabbed.

Even in a slowing trade environment, there is an \$18 trillion market in merchandise trade of which India has only a 1.7% share. China has almost 14%, around the same as EU and a little more than the US. India can still achieve greater prosperity by using exports as an engine of growth (Nayyar 2017:23).

Governments all over the world push to grab this chunk of trade which creates wealth and employment. However, there are issues which cause discomfort. The flooding of the markets with goods from one or two countries to the detriment of the local producers of the same product is becoming a feature of Global market. This trend is reflected in the dumping of farm produce which crash prices of the locally grown stuff. There is a realization that the nation state is getting a raw deal in the face of global market. Though the profit is made by private companies, the crash in prices affects the farmers and local producers of goods. Employment opportunities for skilled and unskilled human resource have been fluid under globalised trade. Desire for better profit margins can move employment across the globe- wherever labour and raw material is cheaper. A recent World Bank study concluded that automation threatens 66% existing jobs in India and 77% jobs in China (Nayyar 2017:22). Strangely, subsidies and compensation have to be paid by the Governments which have ceded control over trade to corporate sector. Under such circumstances, the option is to become protectionist and close the borders or levy exorbitant import duty. Closing of borders for trade is 'Unfair' and goes contrary to the very ethos of WTO.

The ethical issues involved in successful global trade are not under a spotlight. Awareness that the goods we use is not procured through child labour or unethical treatment of animals comes through declarations on the wrappers/packages today. The big players in the diamonds business have banned blood diamonds. Countries have imposed import duty, anti-dumping duty and have opposed farm subsidies by other countries while subsidising farm produce themselves. Why can't the big businesses, from whom we buy our food, our gadgets,

our clothes, and all that other stuff, do more to ensure that the people who farm it, fish it, assemble it or mine it work in safe conditions or get paid a sufficient sum to ensure that they aren't forced to live their lives on the edge of existence? (Woodman 2011:1). Why can't governments safeguard the interests of their farmers and producers? Answers to these questions go contrary to the core idea of Globalization borderless trade and ruthless profit. Its only when the total economy of a nation suffers that Governments wake up with protectionism. The constructed semiotic difference between 'bad loan' and 'Non Payable Asset' in banking is an example of priority given to big business houses. Societies and Governments are slowly waking up to these changed priorities under Globalization. Strangely, the impact of globalization is felt most by those who benefit from it least (Hobsbawm 2007:4). It is these victims of globalization that the Republican Donald Trump appealed to in his election campaign with a lethal mixture of reference to reverse racialism. Being a businessman himself he did not refer to the greed of the capitalists who moved jobs to third world countries in pursuit of larger profit margins which resulted in unemployment at home.

The rumblings against Globalization are due to the inability of Governments to strike a balance between corporate profits and welfare of citizens. The discourse of an egalitarian society that supported the making of nation states is threatened under globalization. The shift in the vocation of the nation state has equally remarkable consequences for discourses of politics and ideology (Ahmad 1999:47). Emerging economies with a large section of population below the poverty line can ill afford to neglect welfare. The COVID 19 lockdown all over the world has focused attention on this so far neglected governmental responsibility called welfare. The reasons for this neglect have to be fathomed in the changed political scenario in almost all nations of the world.

Globalization and Political domain

Economic Globalization dwarfs the political nation state. This change is due to the foregrounding of market and profit. This foregrounding pushes social responsibilities of a nation state to the background. Massive consumerism that feeds on the Market aims to alter the politico- cultural profile of a nation. Power is now held and effectively enforced, by transnational capitalist ventures, international organizations, media empires and invisible, hardly visible (and otherwise free from the democratic control) consortia of decision makers meeting each year in the Swiss ski-resort Davos and other places (Blommaert 2010:153). Corporate houses place amicable leaders in strategic positions to ensure smooth sailing. There are instances where corporate giants themselves become the political leaders of countries. There were now states which- far from being forced to give up their sovereign rights –actively and keenly sought to them, and begged for their sovereignty to be taken away and dissolved in the supra-state formation (Bauman 2008:37, Kumaravadivelu 1998:64). Bauman was referring to China's entry into to World Trade Organization. One of the adverse impacts of Globalization is the erosion of autonomy and

sovereignty of the nation state which is the highest human association capable of ushering in social transformation (Panikkar 2012:x). This change in the priorities of a nation state is strange as Globalization does not have the institutional support that Imperialism had. Yet, the nation state itself becomes a cohort of the corporate houses. The World Development Report (2002:1) titled 'Building Institutions for Market' has observed that weak institutions, tangled laws, corrupt laws, corrupt courts, deeply biased credit system and elaborate business registration requirement hurt the poor people and hinder development. In market oriented, economic globalization, society exists to promote the market. Instead of economy being embedded in the social relations, the social relations are embedded in the economic system (Polanyi 1957:60). It is the market that converts human beings into a saleable commodity called human resource which in turn has disastrous effect on the social fabric that makes a nation.

Do the core ideas of a nation come in the way of globalization or is it the unequal trade practices that are killing the traditional idealistic notion of a nation? The answer to this question harbours a warning to nations that are putting trade above human society. Nations who safeguard not the common citizen but the corporate under the pretext of national interest find a steady rise in rural poverty. Liberalization and Global trade has had a disastrous effect on the farmers all over. The political resistance to Globalization is emerging from those who began Globalization. What was started by politicians on the right of the Political spectrum has been stopped by the politicians of the same side, surely a rare occurrence in the history of politics (Nayyar 2017:21). Movement of capital outside the country, movement of production units to countries with cheap labour, loss of jobs and tax evasions are issues the leaders find it difficult to answer. The markets' ability to correct itself probably diminishes in the modern globalised space of nation states! Or was it Utopian to expect markets to correct themselves?

The aura created by technology driven economic growth has brushed aside multiple realities. The focus is on the economically successful global players. The problems of the economically challenged and the responsibility of the nation state to create a level playing field for all is not a part of the narrative on globalization. Most people in the world have no access to the new communication technologies that offer short cuts to globalization, they live, so to speak, fundamentally unglobalized lives (Blommaert 2010:3). So this globalization, for countries like India, is not a phenomenon where the whole nation is participating. It is the corporate companies and private middlemen that trade across the borders. Their association with the national leaders of all hues makes for easy access to loans. National leaders are roped in to lend legitimacy to cross border business. Since the firms make the profit, have the knowhow to evade taxes and jack up prices, the Governments under Globalization have no other means to raise revenue but to tax the common citizens heavily. Agriculture in developing or emerging economies gets less governmental

support. The banks that lend turn ruthless to collect their dues. Countless farmers committing suicide fail to move people and Governments. There is visible loss of empathy for the sufferings of farmers and farm labour. The very definition of emerging economies is based on a binary between agriculture and services. Development under Globalization is services based, proves that ‘emerging economies derive more of their GDP from agriculture and less from services, and exhibit higher levels of inequality’ (Blommaert (2017: 370). Yet, Agriculture is projected as the root cause of inequality – a ploy to gobble up agricultural land and water for industries.

It took the COVID 19 to drive home the fact that agriculture is crucial to survival. It took the virus to focus on the deplorable condition of labour in agricultural and industrial sectors. The role of labour contractors, the exploitation woven in to the system, the neglect by the system that employs them unveiled when labourers from various states of India hit the roads to walk back home. Walk back hundreds of kilometres in the absence of conveyance under lock down. The walking labourers become a metaphor for the underbelly of the debilitating effects of ruthless globalization. So, when the lockdown is being eased; it is solely to ensure agriculture activities. Without the timely harvest, there wouldn’t be grains available next year. Leaders all over the world are drumming for consumption of locally produced goods. To kick start failing economy; a local demand has to be created. India is no exception to this rule. Would this be the end of Chinese goods even on the pavements? Will the local goods all over the world be sold at as low rates as the Chinese goods? With economies in doldrums, is it fair to expect people to buy local goods? Only time will tell. The fall out of globalization, strangely, is renewed emphasis on the local. The intellectuals in India often quote Gandhi’s idea of ‘swadeshi’ as a means to build a stronger nation state. The idea of ‘swadeshi’ at the cusp of nation building and a call to be self-reliant in a globalised world are not the same. Consumerism is certainly not a part of ‘swadeshi’ or ‘atmanirbhar Bharat’. However, the new awareness of national borders and local produce, if practiced by all nations may lead to course correction of how globalization is practiced but at a huge cost to certain sectors of agriculture and industry.

Communication, Technology, Language and Discourse

Communication in a globalised world is technology dependent. Technology in turn has accelerated Globalization. The advancement in and expansion of computer technology (almost coinciding with the disintegration of the former Soviet Union) has given additional strength to English language to make inroads into domains where it was earlier less ‘intrusive’ (Bhat 2010: 579). If technology provides the platform for communication, language is the medium of communication. The Internet, World Wide Web, the availability of broad band in nook and corner has accelerated the use of English. Information technology has necessitated the need for a common language for many domains. English in the globalised world is more than a

language. It is perceived to be a skill by itself. The employment opportunities in IT and IT enabled sector has equated computer literacy with development and also education. Warschauer concludes that technology ‘holds the allure not only of improving education and economic competitiveness, but also of allowing a nation to leapfrog to modernity (Warschauer 2004:378). Language moves across the globe with the help of technology. At the same time language has to ready itself to be used through technology across the globe. The speed and reach of the Internet means that not only does information travel quickly, and international transactions can be easily conducted, but also information may be available in English before it is circulated in other languages(Gardner 2012:249).Modern technology is reinforcing the use of English across multiple domains in a new way.

Globalization requires a language for global transactions. Global language implies a language which is not exclusively associated with a particular country and culture (i.e. UK, the USA etc.) but is of value because of its usefulness internationally (Seargeant 2010:261). Any language can merit the nomenclature of ‘global language’ provided it is used in many countries. Chinese, Arabic, Spanish, French, Hindi or any other language can become global language. But all these languages have remained country specific. They have not spread or developed local varieties like English has. These languages have not had the advantage of imperialism and technology that English language had. Although the colonial heritage of English is the foundation for the global use of English, it’s increased use as the lingua franca must be linked to the rise in power of the United States on the international economic, military, financial, political, and cultural stage (Gardner 2012: 247). It has been the language of administration, judiciary and education in the colonies. English is the language of scientific publication: The European Science Foundation’s working language is English and its journal Communication is exclusively in English (Ammon 1996, Gardener 2012:257). In the domain of education English and the other local languages became the medium of Instruction. The knowledge of English stood in good stead when India became a hub of Information Technology and IT enabled services. English language teaching and ICT go hand in hand in education today. The provision of ICTs in schools, and training in the use of them, is thus also seen as part of the way to provide people in remote areas with opportunities to access knowledge and education skills (Seargeant 2011: 267). In the process, education and language both are commoditised. Coleman (2010a) lists the many roles of English in development-

- Increasing individual employability
 - Enabling international collaboration and co-operation
 - Providing access to research and information
 - Facilitating the international mobility of students, tourists, workers and others
 - Facilitating disaster preparedness
 - Acting as an impartial language in contexts of disharmony
- (Coleman 2010: 15)

To this list we can add the prestige factor that English is associated with. English is associated with economic development. Opportunities for higher education, technical education and employment in the private sector are tagged with one's skill of English (Jabeen 2015:120). This is close to Bourdieu's (1991) idea of 'linguistic capital' where linguistic resources can be transferred into economic capital. Though English is a sought after language in education, a miniscule minority is proficient in the language and use it to their advantage. The position of English as a global language creates fault line between the post-independence narratives on language in new nations and the exigencies globalization throws up. The narratives to accommodating English go contrary to the historical opposition to it. The effect of globalization on economy, industry, media and society are regularly analysed in general. But the effect of economic globalization on the Indian languages relating to their status, choice of these languages for use in various domains of life is yet to be done. Science, technology and entertainment are the catalysts for demanding education in English. Acquisition of English is becoming a source of better life chances. The Project rationale of British Council's Project English 2009 in India and Sri Lanka reads- The impact of Globalization and economic development has made English the 'language of opportunity' and a vital means of improving prospects for well-paid employment (Sergeant 2011:256).

The rural masses perceive English as empowerment. For multilingual speakers of language with lower status, however, language issues may still be salient as people attempt to negotiate identities, often from relatively powerless positions (Jones 2012:9). It is difficult to conceive how the unacceptable side of economics and political globalization could ever be contained if the victims remained linguistically fractured and unable to build global networks of resistance (Wright 2004:174). Recently, technological innovations, the rise of global economic systems, transnational companies and increased global communication have all changed the forces from those linked to British or American imperialism to aspirations in global communities populated by more non- native speakers of English than native speakers (Gardner 2012:249). It is the new nations that are vying with each other to learn and master English. Governmental policies, choice of medium of instruction in education are development driven. In the process, the idea of education itself is being changed to accommodate economic growth of individual corporate giants.

Apart from the issue of language choice, globalization demands a change in the way we study language. Language is a necessary skill and a tool. This is in stark contrast to our age old belief that language is a knowledge system. By no means, everyone who acquires English will join the local or the global elite (Imam 2005:480). Yet English as a skill readies the youth for employment offered by the IT enabled service and retail sector. Globalization creates economic conditions where people willingly choose of a foreign language for education that helps them to find employment. Migration, local socio-economic, political, religious conditions that

induce migration, the perils of uprooting and rooting play a role in the choice of language. The limited role of political power under Globalization and technological development is a reason for the limitless growth of English all over the world. The idea of 'local' that could allow the growth of Regional and little languages takes a beating under globalization. The demand that languages should have functional value is new to languages rooted in small local socio cultural spaces.

COVID 19 exposed the shallowness of the employment opportunities Globalization had opened up. When the economy machine came to a grinding halt, millions of youth lost their jobs. Knowing a language or not had nothing to do with the loss of jobs. Has the pandemic already downgraded English of its linguistic capital? Is there another language in waiting to take its place? COVID 19 should prod us to analyse the role of language communities in decisions about language learning.

Conclusion

The main objective of Globalization is transnational and international trade. It expects reasonable tariff with unreasonable profit margins. The difficulties people face due to the focus on profit is considered collateral damage. Democratic societies with socialist values find it difficult to safeguard the interests of their majority. Globalization erodes political power of a nation state. On the one hand Governments mollycoddle corporate sector to bring in investments. The employment generated by these companies, salaries to the labour and interests of the labour is out of the purview of Governments. Trade and profit margin gobbles up all the attention. This kind of consumerist capitalism is intensely and constantly promoted by borderless mass media/electronic media, sky shops, super jet travel and transportation with no barriers of borders. This makes us live in the present with no sense of history (Krishnaswamy 2011:19).

The effect of Economic Globalization in India has not brought in new languages from all over the globe. It has reinforced the use of English more as a skill. Globalization builds a narrative that projects investment as a harbinger of development. There is an assumption that English language acquisition and proficiency makes people access that economic development. Even in a multilingual country like India 'there is a concomitant fear that English might function as 'a displacer of national tradition, an instrument of continuing imperialist intervention [and] a fierce coloniser of every kind of identity (Imam 2005:474). There has to be a paradigm shift in the way languages are perceived under Globalization. A shift to domain specific, multi-dimensional method would lead to multipolarity that would accommodate multiple languages in multiple domains. Language communities should find ways and domains to keep their languages alive. The people are made to believe that learning a global language is a ticket to economic development. This desire for English may turn the tables against Globalization as the marginalised empower themselves to understand the reality of Globalization. COVID 19 has not only stopped the free run of globalization but also exposed its dirty underbelly.

Authors Bio

Dr. Shakira Jabeen B is former Associate Professor, Department of English, Nehru Memorial College, Sullia, Karnataka. She is the Alumna of Dept. of English, Manasagangotri, Mysore, CIEFL, Hyderabad and Dept. of Political Science, Kuvempu University, Shivamogga. She has been a member of the faculty at the Regional Institute of English, Bangalore. She has published articles in National and International journals. Her areas of interest are Linguistics, Applied Linguistics, ELT Methods and Material Production, Literary Theory, Cultural Studies and Translation.

Prof. N. Krishnaswamy served as Professor at EFLU, Hyderabad. He is the author of many books. His topics range from Teaching of Grammar, ELT, Linguistics, applied linguistics and philosophy. He has a keen interest in English language teaching. He is involved in helping teachers of various universities to prepare their own text highlighting the local issues.

Dr. Harvinder Negi is a former Fulbright Fellow. He is a doctorate in Linguistics from University of Delhi. His research interests lie in documentation of endangered languages, cultural studies, translation studies and politics.

Dr. Sandesh KS is the Head of the Dept. of PG studies at Nehru Memorial College, Sullia, Karnataka. His research interests are tribal studies, public health, hospital administration and community development.

Notes and Bibliography

- Ahmad, A. (1999 January). Globalization and the Nation State. Seminar, 47.
- Ammon, U. (2001). The Dominance of English as a Language of Science: Effects on other Languages and Language Communities. Berlin: Mouton de Gruyter.
- B., S. J. (n.d.). Reading the VIII Schedule as Multilingual Text. Translation Today, NO 9.
- Bauman, Z. (2008). The Human Consequence. New York: Columbia University Press.
- Bhat., R. N. (2010). Globalization and English Language in India: An Overview In Imtiaz Hasnain and Shresh Chaudhary (ed.) Problematizing Language Studies,. Delhi: Aakar Books.
- Blommaert, J. (2010). The Sociolinguistics of Globalization. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. T. (1991). Language and Symbolic Power. Cambridge: Polity Press.
- Coleman, H. (2010.). The English Language in Development In Dreams and realities. London: British Council.
- Gardener, Sheena. (2012). Global English and Bilingual Education. In Martin. Jones (ed.) The Routledge handbook of Multilingualism. London: Routledge.
- Ghemawat, P. and Althman. (2013). Depth Index of Globalization 2013 and the Big Shift to Emerging Economies.

- Hobsbawm, E. (2007). *Globalization, Democracy and Terrorism*. London: Little , Brown Book Group.
- Imam, S. (2005). English as a Global Language and the Question of Nation Building Education in Bangladesh. *Comparitive Education* 41(4) , 471-486.
- Kumaravadivelu. (2008). *Cultural Globalization and Language education*. . New Heaven and London:: Yale university Press: .
- Mangesh, N. V. (2005). English as a Global Language. *ELT News*, Vol. 4, No1 , 1-10.
- Marilyn Martin Jones, A. B. (2012). *The Routledge handbook of Multilingualism*. London and New York:: Routledge,.
- N. Krishnaswamy, E. A. (2011). *Contemporary Literary Theory*. Hyderabad: MacMillan.
- Nair, K. P. (2012). *Globalization and Higher Education in India*. ,Delhi: Pearson,.
- Nayyar, D. (Feb 25. 2017). What Next for Globalization? *Economic and Political Weekly* Vol LII No 8. , 21-23.
- Paroo Nihilani, Paroo. (2010). *Has Globalization Given New Leggitimacy to Diversity?* Ed. by Imtiaz Hasnain, Shreesh Chudhary. Delhi: Aakar Books.
- Phillipson, R. (1992). *Linguistic Imperialism*. Oxford: Oxford Unniversity Press.
- Polanyi, K. (1957). *The Great Transformation*. Boston: Beacon Press Books,.
- Prodipto Chakravarthy *Deccan Herald*, 1.-4.-2. (n.d.).
- Puliani, S. (Ed.). (2013). *The COstitution of India*. Bangalore: Karnataka Law Journal Publications.
- Rajapurohit, B. B. (1994). *Technology and languages*. Mysore: Central Institute of Indian Langauges.
- P. S. (2011). *The Discourse of ‘English as a Language for International Development’: Policy Assumptions and Practical Challenges*. Lodon: British Council.
- Sen, Amartrya. (2005). *The Argumentative Indian*. Penguin
- Tomilson, J. (1991). *From Imperialism to Globalization In Cultural Imperialism*,. London: Pinter Publishers.
- Upadhyya, M. R. (No 19, May 12, 2012). *Migration, Transnational flows, and development in India*. *Economic and Politcal Weekly* .
- Warschauer, M. (2004). The Rhetoric and reality of aid: Promoting Educational Technology in Egypt. *Globalization, Societies and Education*. 2(3) , 377-390.
- Woodman, C. (2011). *Unfair trade*. London: Random House Business Books,.
- Wright, S. (2004). *Language in a Postnational Era: Hegemony or Transcendence?*In *Language Policy and Language Planning*. New York: Palgrave.

Political and Social Reality of Linguistic Human Rights

Dr. Veenadevi

Professor, Dept. of Political Science,
Bangalore University, Jnanabharathi, Bangalore-56

Abstract

Extensive Research and work in International Law, the Social Sciences and Humanities has still not comprehended Linguistic Human Rights as a currently defined topic since language is a means of social control and a factor in the mediation of social injustice. The need for multidisciplinary clarification is urgent in view of the obvious importance of language. It is but natural for people to be deprived of their linguistic human rights with the increase in the number of language professionals in the field of applied linguistics, minority education, language planning and the sociology of language. Much more attention is being paid to devise structures which consider multilingual reality in our midst. Language has the greater responsibility of ensuring human rights and this is a challenge to lawyers, politicians and language professionals in the present scenario. The current paper takes a peek at this aspect of linguistic human rights the non-enforcement of which will promote linguistic justice.

(Keywords: Politics, Language, Culture, Identity, Analysis, Migrants, Human Rights)

Introduction

A major challenge in the contemporary society is that of reconstructing a meaningful and inclusive notion of citizenship in the face of numerous narratives of divisiveness. The task continues to reverberate in the present. Many of the problems confronting developing countries are similar to the rest of the postcolonial world and continue to wrestle the inherited divide between a citizen and a subject. The present paper examines how diversity and marginalization is taking place across a range of informal political arenas. The principle of inequality was the basis on which relations between people was constructed and these theories in linguistics still hold good. The 'civilized' West was far superior to the 'savage' people and their languages were clearer, more logical and more developed and in a way superior to the languages of those who had been colonized. In practicality, this understanding of inequality give rise to equations between languages that was based on dominance - the dominance of one person by another and simultaneously a dominance of a culture over another which eventually led to the dominance of one language over another. Whether it was establishing colonies in various parts of Africa or the establishment of European States, language of those in power was rendered to be acceptably dominant and this process of 'linguistic cannibalism' was upheld through ideology. The French proclamation of 'one and indivisible republic' and therefore 'one and indivisible

language' was utilized in Africa on the basis of scientific argument which emphasized on a false distinction between languages, dialect or the general classification of ideology. Linguistic cannibalism was an attribute of colonial dominance and can be understood at different levels which include the description of languages, the organization of social communication, word borrowing, the names given to each, feelings of guilt at using native languages and other modes.

Linguistic human right Analysis:

Linguistic human right is the principle that is very problematic and has to be addressed by looking into linguistic barriers which derail equitable political participation especially for migrants and linguistic minorities. It is believed that a lecture is framed quiet liberally with the understanding that citizenship does not effectively club language with general principles of governance. The world of mobile humans is basically plurilingual and in the notion of a social language gathers emphasis and provides a robust understanding of the nature of language especially in the world the people tend to migrate. The linguistic human right paradigm is fuelled by the need to tackle linguistic discrimination. But speakers of discriminated languages find it rather uneasy to use their preferred language in the society. However increased mobility of such speakers across borders brings to focus the question of the transposable ability of LHR's.

Language has always held a less important role in the nation building process and like religion and religiously based nationalism a major part of British India's population was Muslim. They developed a linguistic tradition which cultivated regional traditional languages and dialects. Thus in the approaches that led to Independence neither Sanskrit nor Hinduism offered a substratum for creating a culturally defined Nationalism in India. Instead a sub nationalism based on linguistic grounds bore fruit. Neither Sanskrit, Persian or Arabic nor the colonial English could be used for mobilizing the masses. Therefore as a result the nation was conceived as a community that was bound together by the Vedanta philosophy and other religious classics. India remains a multicultural and multi-religious area despite the adoption of an official language like Hindi and the standardization of major languages such as Urdu, Bengali, Tamil, Telugu, Marathi and Malayalam.

The diversity in India as a nation did not affect the colonizers but rather supported their control over a political divided country. Religious traditions, small languages, sub nationalism of all kinds was tolerated by the British while the idea of an Indian nation looking forward to independence terrified them. Religious peculiarities and linguistic diversity was expected to be a part of the modern and secular state which the British modeled as the future. However, a linguistic cleavage was raised with the conflict between Hindi and Urdu which in turn affected religious division of India's population. Added to this religious and political conflict alleviated the divide. As a consequence partition of the Indian subcontinent was not on the basis of linguistic grounds but on opposed and conflicting concepts of nation and state in an illusion called United India. Based on the federal policy of state India, was divided

into various states along linguistic criteria beginning in 1956, whose ultimate objective was to create a more linguistic and cultural homogeneity. In due course political and occasionally military pressure paved the way for creation of new states based on ethno-linguistic reasons. These factors were the prime reason for India's present linguistic landscape. A complex social stratification that was linked to religion and ethnicity presented Indian society as a cultural geographical segment. Therefore no legislation has been passed for a quota system on the basis of language. Hence India continues to be a secular and multinational state inhabited by co-existing groups along with minorities.

The United Nations definition of a minority states that "The term minority include only those non-dominant groups in a population which possess and wish to preserve stable, ethnic, religious and linguistic traditions are characteristics markedly different from those of the rest of the population". The case is different in the Indian context as we cannot define linguistic minorities by mainly taking into consideration the numerical strength. Such a definition based on numbers renders most languages spoken in India as "minority languages". Even Hindi which is spoken as a mother tongue by more than 40% of India's population occupies a relative minority position nationwide. The features of minority languages of India include being "non-dominant" and being "different from the rest of the population". The above definition points that minority status is attributed to a particular language due to the minority status of the community within the state to which it belongs. Depending on the number of speakers of a particular language it is labeled as a minority language or a majority at the state level. Other factors like the political economic and cultural power of the language must also be considered when labeling a language as minority or majority.

The definition of a linguistic minority isn't spelt out in the Constitution of India but it certainly recognizes the concept of linguistic minorities. Article 30 of the Constitution states that "A linguistic minority is one which must at least have a separate spoken language. It is not necessary that the language should also have a distinct script for those who speak it to be a linguistic minority. There are in this country some languages which have no script of their own, but none the less the sections of the people who speak that language will be a linguistic minority entitled to the protection of Article 30". The Supreme Court of India in 1958 presented the parameter for defining a minority language as "The language of the minority community, a parameter which is applicable only at the state level as there is no linguistic group in India which can claim the majority status on Federal level". Thus for practical purposes, the linguistic minority-majority question is restricted to the state only "Since India is divided into States on the basis of the language of the majority of the people of a given region and that linguistic minority could only be construed in the context of a particular state the jurisprudence is consistent on this question: If the state has to be regarded as the unit for determining linguistic minority then with religious minority being on the same footing it is the state in relation to which the minority-majority status will have to be determined".

Social and Political Challenges on Linguistic Human Rights:

Language right has transformed into 'linguistic human rights' based on the fact that internal migration within India has had a growing impact on the linguistic composition of the resident population of some states. This kind of migration or upward mobility is from poorer regions to richer regions as well as immigration from neighboring countries which has brought in political turmoil and social change along with cultural alterations. The new migrants do not arrive in groups/communities but rather individually. The Indian Constitution ensures that anywhere in India such migrants have access, at least to a certain extent, to the cultural means of their linguistic group and to some extent can receive education in a privately run institution in a minority language as its medium. This easy access is a fundamental right and enshrined in the Constitution. The requirements of survival in a new social environment necessitate the learning of the local language but also preserving their language loyalties with the mother tongue.

India as a nation does not maintain a public register of the resident population and extends no obligation for individual migrants to register themselves. As a result in every major Indian city, there is a considering number of a considerable number of migrant workers coming from all parts of India. Nevertheless, the majority of India's population still lives in rural areas with no mass migration to the cities. Migrants from the state of Assam, West Bengal, Tripura and Nagaland particularly workers from West Bengal and Bangladesh to India's Northeast and from Nepal to Northern West Bengal gave rise to major political conflicts between members of indigenous people speaking autochthonous languages

In internal migration and the full free movement and internal multilingualism, there is a serious problem for autochthonous people. Uncontrolled migration can put pressure on the protection of minority languages through political provisions. In India minority rights are not linked to the autochthony of a language rather the States are given the freedom to adopt new official languages at the local or district level which should be in accordance with the proportion of the speakers of that language within the total population in that part of the state. This constant change in linguistic composition gives rise to claim for new linguistic group rights or for the application of linguistic minority rights as enshrined in the Constitution which covers aspects starting with education to public administration. Invariably the recognition of a language formally spoken by the newly immigrated people as the official language is regularly demanded. Consequently, two co-official languages assume greater importance and can be used in administration. In reality, this demarcation can support the carving out of new states from the existing ones and the formation of new autonomous districts from the old ones.

It is but only 6000 to 7000 languages that are spoken in the world today that have the status of official language and the speakers of which enjoy all linguistic human rights. It is natural for an individual to identify positively himself with his mother tongue and feel the need for that identity to be respected by others irrespective of whether their own mother tongue is a minority language or majority language. Linguistic right is the right to learn the mother tongue at least for basic education,

through the medium of the mother tongue and the liberty to use it in many of the official contexts. It also means the right to learn at least one of the official languages in one's country of residence. Infringement of such fundamental rights by hoarding restrictions can be considered the denial of LHR.

At a collective level, LHR implies that the minority groups have a right to exist. They have a right to enjoy and develop their language and the right for minorities to establish and maintain schools and other training in educational institutions which control curricula and teaching, by adhering to their own language. Maintenance of LHR involves guaranteed representation in the political affairs of the state, the granting of autonomy to administer matters internal to the groups, use of culture, education, religion, information and social affairs with the granting of funds. Restriction on such rights may also be considered as an infringement of fundamental LHR's.

By depriving LHR to such people enjoying, other human rights may be prevented which includes political representation, style, and access to education and freedom of speech along with maintenance of cultural heritage.

Despite stringent laws and good intentions of the law enforcement wing, social inequalities and injustice is being meted out. It is the government who should be held responsible for the reluctance to set standards for the treatment of minorities or to guarantee them the kind of special protection that the position of minorities requires. The denial of such Human Rights is a serious weakness. Under the procedures under international law but does not apply collectively and is restricted to submission from individuals. All individuals on groups should enjoy universal LHR and this claim needs to be seen in the light of the political reality of unequal access to power.

Linguistic majorities around the world seem reluctant to grant their minorities basic rights especially linguistic and cultural as they see it as a threat. The reason behind this antagonism can be attributed to two myths - one of which states that monolingualism is desirable for economic growth and the second one is that minority rights are a threat to the nation-state. The uneven distribution of power and resources in the many nation states is partly responsible for these responses. Denial on the basis of language and ethnicity is obviously a difference in linguistic policies. Studies falsely claim that monolingual States tend to be richer than multilingual non-Western states. This, in turn, has led to the widespread belief that in order to improve economies monolingualism is required and is more efficient. This inevitably denies right for minority languages and also refuses support for activities and education in the majority language. For minorities promoting monolingualism in a multilingual state is uneconomical and violates LHR's.

The minority group has its distinct identity characterized by linguistic and cultural practices. The exercise of linguistic and cultural rights by minorities is often viewed by the majority as opposed to assimilating mainstream society. A conventional nation-state is an ideal state which is homogenous, consists of one Nation / ethnic group only and has one language alone. By fostering diversity in such a scenario, a threat to the political unity and territorial integrity of the state is assumed.

The minorities will strive towards this natural ideal. a political organisation which will give them a nation-state of their own. The granting of linguistic and cultural rights is believed to leads to quests for autonomy and independence initially culturally and then economically and politically which eventually will lead to the disintegration of the nation-state. The absolute refusal to grant migrants any linguistic/cultural rights which might support them in developing into new national minorities is seen as a means to preserve the original nation-state.

Conclusion:

Minorities on the other hand cannot take this right themselves simply by proclaiming them. These rights need validation from the state where the minority is left and this can be only achieved in a negotiation process where the minorities are almost inevitably the weaker stakeholders. For instance, the civil war in the erstwhile USSR witnessed an inter-ethnic conflict. Language in many situations one of the several factors separating part is the party share language but could differ on other hand Bosnians share the language with the Serbs and Croats but this did not prevent war. In conclusion, there is no necessary correlation and relationship between the conflict and differences of language. But when difference of language coincides with conflict language doesn't play a casual role.

For the majority of such ethnic groups language is the most important cultural core value and a threat to the cultural and linguistic survival of these ethnic groups is a threat to the language. By denying linguistic rights to a group, the majority prevents the group from achieving educational, economic and political equality in comparison to other groups. The failure to respect Linguistic Human Rights is in several ways one of the important factors which can contribute to conflict. Language related issues are the potential causes of conflict in situations where groups have different linguistic rights, political/economic rights and there is an obvious unequal distribution of political/economic power. We must understand that granting linguistic rights to minorities will reduce conflict rather than resumed creation of conflict.

References:

- Alim, H S., A Ibrahim and A Pennycook. Global linguistic flows: Hip hop cultures, youth identities, and the politics of language. n.p.: Routledge, 2008.
- Benedikter, Thomas. Language policy and linguistic minorities in India: an appraisal of the linguistic rights of minorities in India. Vol. 3. LIT Verlag Münster, 2009.
- Calvet, L J. Language wars and linguistic politics. n.p.: Oxford University Press on Demand, 1998.
- Phillipson, R. Linguistic imperialism. n.p.: The Encyclopedia of Applied Linguistics, 1-7, 1992
- Stroud, C and K Heugh. "Language rights and linguistic citizenship." (2016).
- Rannut, Mart. Linguistic human rights: Overcoming linguistic discrimination. Vol. 67. Walter de Gruyter, 2010.
- Wee, L. "Linguistic human rights and mobility." Journal of Multilingual and Multicultural Development 28.(2007): 325-338

Citizenship Amendment Act: Problems and Fallouts

Dr. Gurpreet Singh Brar

Ph. D

Assistant Professor (Political Science)

Department of Distance Education

Punjabi University, Patiala -147002

Tel (O): +91-1753046427 Mobile: +91 9855900175

email: gurpreetbrar80@gmail.com, gsbrar@pbi.ac.in

CAA (Citizenship Amendment Act Passed on 2019) is the first step to lay down the legal foundations for fulfilling the Hindu Rashtra dream nurtured by the RSS and BJP. The NPR (National People's Register to be started from April 2020) has very clear link with preparing NRC (National Register for Citizens which has been announced for the whole country.). Therefore this paper will try to highlight the detailed fall outs of this contentious bill from different perspectives – socio-religious, political, and economic. Constitution of India has very elaborately focused on liberty, equality and fraternity in its Preamble, Fundamental Rights, Directive Principles of State Policy and Fundamental Duties. The BJP has not hastily got this CAA passed rather it has been part of its well thought out schemes which can be checked by reading the BJP election manifesto of 2019 where CAA had been mentioned.

Introduction

This South Asian region is cradle of one of the oldest civilization on the earth. Different societies in the world are still attached with their ancient civilization identities. The root of modern concept of nationalism is lying beneath of these identities. Even in this post modern era particularly in the second decade of twenty first century is also observed as decade of dawn of Right Wing fundamentalists in the politics of different regions. This advent of Right Wing fundamentalists has revived the identity politics even in the developed world. The politics based on pseudo-nationalism or other narrow identical issues have been proving very dangerous in the developing world. A diverse country like India is also victim of this type of politics. Indian society more particularly capital Delhi was going through crucial phase of uncertainty due to attacks on social solidarity and fraternity before outbreak of Corona epidemic. Socio-religious fabric of India came under threat due to Citizenship (Amendment) Act 2019 and raised many unanswered questions on the secular spirit of the country.

These three words - Citizenship Amendment Act (CAA)/ National People's Register (NPR) and National Register for Citizens (NRC) have rocked entire India for at least two months and rightly so. Protests have broken out across India, a few of them violent, against this bill. It must be understood that if these are implemented, there will be profound repercussions for the liberal and secular ethos of India. Taking these only as diversionary tactics from the serious economic problems of the country' by the ruling dispensation, will not be understanding the well calculated and well thought out plan of RSS/BJP to implement their Hindutva agenda. Thinking rigorously, CAA (Passed by the Parliament on Dec, 2019) is the first step to lay down the legal foundations for fulfilling the Hindu Rashtra dream. The NPR (to be started from April 2020 which is held due to Covid-19) has very clear link with preparation of NRC (which has been announced for the whole country though now there have been some contradictions).

The purpose of present paper is to highlight the social, political and economic fall outs of this controversial bill. Constitution of India has very elaborately focused on liberty, equality and fraternity in its Preamble, Fundamental Rights, Directive Principles of State Policy and Fundamental Duties. Time and again it greatly prohibits any discrimination on the basis of caste, religion, sex or creed. The Citizenship Act of 1955 and its subsequent amendments never had religion or community as a condition or basis to give or deny citizenship. It was the Central Legislative Assembly of British India that first enacted the Foreigners Act, 1946, which gave the government the powers to deal with "foreigners" in India. The enigmatic definition of the term "foreigner" in it was "one who is not Indian." In December 1955, Parliament enacted the Citizenship Act, within the framework of Article 11 of the Constitution, which empowered it to make provisions related to acquisition and termination of citizenship.

Attack on secularism and focus on religious identity

It is for the first time that religion has been included directly as a substratum citizenship in the CAA. Six communities i.e Hindues, Jains, Budhists, Sikhs, Christians and Parsi s, have been named under the garb of 'persecuted religious minorities ' from three Muslim majority neighboring countries (Pakistan, Bangla Desh and Afganistan) who will be considered for giving citizenship . Here it may be pointed out that the BJP governments in different states (particularly UP) have given ample evidence of discrimination and intolerance against a particular minority. It is an attempt to legally establish Muslims as second class citizens by providing preferential treatment to other groups. This is infringement of the constitution's Article 14, the fundamental right to equality to all persons. It is further peculiar that only three states have been selected although there are other states like Sri Lanka and Nepal where some minorities might be getting 'persecuted'. So, the argument of being concerned about persecution of minorities is hollow. The real intention is to exclude the Muslims for being considered for citizenship. Therefore, it is called

exclusionary and violates the secular principles enshrined in the constitution and an attempt to tarnish ethnic fabric of the country. After coming to power in 2014 the BJP led NDA government systematically tried to make changes in the Citizenship rules.

In 2015, building upon these provisions and rules, the Ministry of Home Affairs made an amendment in the Passport (Entry into India) Rules, 1950, and Foreigners Order, 1948, and allowed entry to persons belonging to minority communities in Bangladesh and Pakistan, namely Hindus, Sikhs, Buddhists, Jains, Parsis and Christians seeking shelter in India due to religious persecution or its apprehension, and had entered into India on or before 31 December 2014, without valid documents. In July 2016, the Ministry made an amendment, in the Passport (Entry into India) Rules, 1950, and Foreigners Order, 1948 and substituted the word “Bangladesh,” for words “Afghanistan and Bangladesh.” The “amendment” under the Citizenship (Amendment) Act, 2019 (CAA) specifically pertains to Section 2(1)(b) of the Citizenship Act, 1955. The amended Act provides that persons belonging to minority communities, namely, Hindus, Sikhs, Buddhists, Jains, Parsis and Christians from Afghanistan, Bangladesh and Pakistan, who have been exempted by the Central Government by or under clause (c) of sub-section (2) of section 3 of the Passport (Entry into India) Act, 1920 or from the application of the provisions of the Foreigners Act, 1946 or any order made there under, shall not be treated as illegal migrants for the purposes of this Act.

Surge of Hindu Nationalism

The BJP has one long term agenda of collective identity in form of Hindu Nationalism and immediate agenda winning elections. For winning elections, the BJP has been racking up emotive nationalist and communal issues before every election among masses. This phenomenon is occurring continuously. In the run up to the Delhi elections on February 08, 2020, the party leaders left no stone unturned to create communal hatred to incite vulnerable youth in communal violence. Even Prime Minister Modi and Home Minister Amit Shah cast aspersions on the protestors in Shaheen Bagh as they are acting at the behest of Pakistan. The star campaigners of BJP including Parvesh Rana and Anurag Thakur used extremely unethical and communal terminology labeling peaceful protestors ‘anti national’ which must be shot dead. The whole exercise was to consolidate the Hindu votes. However, observing the lukewarm response of the common Delhites, the Prime Minister Modi declared that false rumors were being spread and that no Muslim need to fear as no one’s citizenship will be expropriated. He announced that there was no plan to implement NRC at the national level.

Another area where the Hindutva agenda is being implemented is by vitiating the environments in higher educational institutions. The rumor mongering through social media and through various other channels is playing havoc with the atmosphere of liberal and free discussions in universities and colleges. Debates and

discussions on issues of national concern have always been the life and breath of educational institutions. However, under the present regime any criticism of the government is designated as an act of anti nationalism. It is a sorry state of affairs as far as the institutions of higher learning are concerned. The freedom of speech and expression are the key foundations of any democracy. There is a need that the government must give this basic right to its people and let the bright brains in educational institutions to study ,debate and discuss such issues that influences the nation as a whole.

There are some valid apprehensions of the people that whole experience in bringing the new CAA and the purposed NPR and NRC are going to destroy the age old liberal and secular culture of India. This Act is also in contradiction with the fundamental ideas of “Gandhian notion of nation, which is based on the twin values of peace and social harmony”. Secondly, these wide spread agitations also invoke B R Ambedkar who, among other things, is known for producing the constitutional moment. The constitutional moment involves his concept of constitutional democracy as well as “democratic nationalism” (Guru, 2020).

The justification of the government that this Act will provide safeguard to the religious minorities who have been facing persecution in the India’s neighboring Islamic states is also a baffle. If religious persecution is the sole reason for the grant of citizenship, there is no reason to believe that the perceived persecution has come to an end after the cut -off date. The government also does not provide a plausible explanation as to why minorities who have been facing atrocities and persecution due to their religious beliefs in neighboring countries are excluded from the ambit of the legislation. For instance, the law does not cover Madhesis in Nepal, Rohingyas in Myanmar, Tamils in Sri Lanka, and Hui and Uyghurs in China, who have been facing same persecution. “The Act is not even appropriately comprehensive as it does not talk of “other minorities,” such as the nature-worshipping tribal communities who too face discrimination in Bangladesh and several minorities within Islamic subgroups. It makes no reference to other minority ethnic groups such as Meitei, Marma, Tanchangya, Barua, Khasi, Santhal, Chakma, Garo, Biharis, Oraons, Mundas, Tripperas, and Mros, and Hindu illegal migrants from Sri Lanka” (Devy 2020).

Demographic Burden and Youth Unemployment

India is the second most populated country of the world after China. According to Ministry of Statistics and Programme Implementation, population of India is projected close to 1.38 billion or 1,380 million or 138 crore in 2020, compared to 1.366 billion or 1366 million or 136.6 crore in 2019. Population growth rate for 2020 is projected at 0.99% as compared to 1.08% in 2019. India will add 13.6 million in 2020 that is near to current population of 74th ranked Somalia. It is now projected that by 2027, India will most likely overtake China to become the most

populous country in the world (StatisticsTimes.com). India has one of the largest proportions of population in the younger age groups in the world. 30.7% of the population of the country has been in the age group 0-14 years at the Census 2011. 40.71% of the population account for less than 19 years of age and half of the Indian population has been in the age group of 0 -29. It is the biggest challenge in front of India to provide employment to own native youth. India's unemployment rate rose to a three-year high of 8.48 per cent in October 2019, says the data released by the Centre for Monitoring Indian Economy (CMIE). The unemployment statistics has been rated above 20 percent in some of the states like Tripura, Haryana, Jammu & Kashmir and Delhi is depicting very precarious picture. So, in this situation how state can afford assimilation of huge population from other neighboring countries when it is not capable to provide employment to its own citizens.

Bangladesh surpassing India in GDP Growth

The problem of illegal migration is being mainly faced by India's north-eastern part where the migratory population mainly moves from Bangladesh. There has been large influx of illegal migrants from Bangladesh since independence in search of employment or better living conditions. This neighbor state had got its independence in 1971. Formed from the poorest regions of Pakistan, Bangladesh has come a long way since its independence. The GDP growth rate of Bangladesh in 1972 was recorded at negative 14 per cent. Two years later, Bangladesh was steaming ahead with a growth rate of 9.6 per cent when a catastrophic famine, which killed an estimated 1.5 million people, brought the country on its knees again. The ensuing economic crash saw the GDP growth rate slip to a negative 4 per cent. The data of year 2019 shows that Bangladesh's GDP growth is higher than India. Bangladesh has also made significant strides vis -à-vis social development indicators such as life expectancy, infant mortality and gender parity. In a study on 'human capital' published in the medical journal *The Lancet*, India ranked a notch below Bangladesh (Lim et al,2018). The study was aimed to measure the strength of human capital — described as the level of education and health in a population — in the world's 195 nations between 1990 and 2016. The parameters included years lived, functional health status and educational leaning. According to the World Bank, in 2017, Bangladesh recorded an infant mortality rate of 27, which means that these many children died on average within the first year for every 1,000 live births. For India, the rate was 32. The average life expectancy for an individual in Bangladesh is 72.58 years, against 68.8 years in India (Grover 2018). In crux it can be said that in this changing scenario, Bangladesh has been increasing its capacity to fulfill its goal of political and economic development and has started to provide their citizens better life and employment. Hence it can be argued that as Bangladesh marches ahead on the path of economic development there will be no influx migration for search of better life in India, as people will get relatively sound environment in their own country. So, in this sense too the timing of this Act is fallacious. On diplomatic front too this Act is

not suitable to India's strategic interests because by declaring that minorities in Afghanistan, Bangladesh, and Pakistan face religious persecution, India would paint them in a negative light in the international sphere (Dhaka Tribune 2019).

Above mentioned evidences in form of hidden agenda of Hindu Nationalism of BJP, demographic characteristics and severe problem of unemployment in Indian youth and the issue of illegal migration depict CAA as discriminatory, unconstitutional and arbitrary. NPR is going to put the common masses and poor uneducated people to unnecessary difficulties and lots of mental harassments as providing documentary proofs of witnesses and community verification is mammoth task for them. Ultimately NRC across India will make lacks of people stateless.

References

Dhaka Tribune (December 12,2019) Dhaka dismisses any repression on minorities, www.dhakatribune.com

Dhoop, P. (January 25,2020) Citizenship (Amendment) Act: Enforcement is fraught with legal hurdles, *Economic & Political Weekly*,55 (4), www.epw.in

Devy, G N (February 8, 2020), An Epistemic Change? Reading the CAA–NRC Protests, *Economic & Political Weekly*, 55 (6), www.epw.in

Government of India, Census of India. (2011). Office of Director of Census Operations.

Grover, P. (2018), Bangladesh is better off than India, not a poor, backward neighbor anymore, *The Print*, October 11, 2018.

Guru, G. (January 18,2020), Truth of Protest, *Economic & Political Weekly*, . 55 (3), www.epw.in

Lim,S.S.,Updike,R.L.,Kaldjian,A.S.,Barber,R.M.,Cowling,K.,York,H. (2018) Measuring human capital :a systematic analysis of 195 countries and territories,1990-2016,*The Lancet*,392(10154),1217-1234.

StatisticsTimes.com

Unemploymentinindia.cmie.com

Political Parties and Anti - Defection Law in India

Dr. Siddaraju C

Assistant Professor, Dept. of Political Science,
Govt. First Grade College, Hesaraghatta, Bangalore-88.

Smt. Manjula T

Lecturer, Dept. of Political Science,
Vanivilasa Govt. PU College Bangalore.

Abstract

The Anti-Defection law was enacted, when Rajiv Gandhi was Prime Minister, it empowers the Speaker or Chairman of the House concerned to decide on the question of disqualification of a member who defects. The Constitution of India did not have any mention about the political parties. But, gradually when the multi-party system evolved, there had have been defections in the Indian Parliamentary System where there have been shift of people from one political party to another which resulted in breaking down of public confidence in a democratic form of Government. Defection is “desertion by one member of the party of his loyalty towards his political party” or basically it means “When an elected representative joins another party without resigning his present party for benefits”. . The speaker of the legislature is a political person and therefore, he is not impartial. Most of the times he takes a view which is in the interest of the party to which he belongs. Suggestions have, therefore, been made that the Act should be amended to bar all defections – individual or group and that the function to decide upon the question of disqualification arising out of defection should be taken away from the speakers and be nested in the election commission which is an autonomous, non-political, non-partisan party. This seems to be the only way to avoid politically motivated decision by the speakers when members defect from one party to another.

(Keywords : Constitution, Political party, Speaker, Anti Defection Law, Democracy, parliamentary system, Minority and Majority)

Introduction

Political parties in India were significant institutions even before independence. After independence, they assumed a new importance. Yet, there is a great deal of dissatisfaction with parties. Parties and Politicians are accused of weakening the democratic fiber of the country on the one hand by practicing corrupt politics and by maximizing their personal gains and on the other hand the politics of

defection has been the bane of the parliamentary system in India. The vice of defection has been rampant in India especially at the state level. Defection causes governmental instability, for a government may be toppled due to the defection of its supporters to the opposition party converting it from a minority into a majority party. Defection is undemocratic as it negates the electoral verdict.

It is one thing for a member to change his political affiliation out of conviction because he may conscientiously disagree with the policies of the party to which he belongs. In such a case, if he leaves the party with whose support he has been elected to the house, he ought to resign his membership and seek fresh election. But such principled defections are rare. Most of the defections takes place out of selfish motives as the defectors hope to be appointed ministers (in the council of ministers to be formed with their support) such unprincipled defections are morally wrong, opportunist and indicative of best for power. It involves breach of faith of the electorate.

It was realized that if the evil of political defection was not contained, it would undermine the very foundations of democracy in India and the principles which sustain it. It was therefore thought necessary to enact a law to suppress the vice of defection.

Historical Background

Originally, the Constitution of India carried no reference to political parties and their existence. Since multi-party democracy had not evolved in 1950s and early 1960s, the heat of defections and their implications were not felt. Things however, changed after the 1967 elections. Sixteen states had gone to polls, the Congress lost majority in them and was able to form government only in one state. This was the beginning of coalition era in India. This election also set off a large scale defections. Between 1967 to 1971, some 142 MPs and over 1900 MLAs migrated their political parties. Governments of many states, beginning from Haryana, collapsed. The defectors were awarded with plum ministries in the governments, including Chief Ministership in Haryana. In Haryana, one legislator “Gaya Lal” changed party for three times and thus, all defectors used to be called “Aaya Ram-Gaya Ram”.

However, the issue was not addressed immediately. It took further 17 years to pass the anti-defection law in 1985. The 52th amendment of the Constitution in 1985 inserted 10th schedule in the constitution with Provisions as to disqualification on ground of defection which changed the four articles of the constitution, viz. 101(3)(a), 102(2), 190(3)(a) and 191(2) and added the tenth schedule to the Indian constitution.

Objectives: of the Anti-Defection Law

The word politics comes from the Greek word “Politika” which means “of, for, or relating to citizens”. The politicians though make promises to do things for the benefits of citizens but hardly fulfil all of them. The main objective for which the Anti-Defection Laws was introduced in the Constitution was to combat “the evil of

political defections”. The law was passed after the Late Rajiv Gandhi became the Prime Minister of the country. This law would not have been enacted if there had been no Government of Rajiv Gandhi and the majority to pass it. This law was passed so that it restricts the defections in the politics but the increasing hunger of our legislatures and with our legal fraternity it was not a difficult task to find loopholes in this law; which will be discussed later.

Main features of Anti-Defection Law

The Anti-Defection law was enacted, when Rajiv Gandhi was Prime Minister, it empowers the Speaker or Chairman of the House concerned to decide on the question of disqualification of a member who defects. The defector invites disqualification if he or she voluntarily gives up membership of his party or abstains from voting in violation of any direction issued by the party. Independent members too invite disqualification if they join a political party.

Earlier, a ‘defection’ by one-third of the elected members of a political party was considered a ‘merger’. The 91st Constitutional Amendment Act, 2003 changed this. So now at least two-thirds of the members of a party have to be in favor of a “merger” for it to have validity in the eyes of the law. The 91st Amendment also makes it mandatory for all those switching political sides – whether in single or in groups – to resign their legislative membership. They now have to seek re-election if they defect.

Challenges to Anti-Defection Law

The first challenge to the anti-defection law was made in the Punjab and Haryana high court. One of the grounds on which the law was challenged was that paragraph 2(b) of the Tenth Schedule to the Constitution violated Article 105 of the Constitution, wherein the court held:

“So far as the right of a member under Article 105 is concerned, it is not an absolute one and has been made subject to the provisions of the Constitution and the rules and standing orders regulating the procedure of Parliament. The framers of the Constitution, therefore, never intended to confer any absolute right of freedom of speech on a member of the Parliament and the same can be regulated or curtailed by making any constitutional provision, such as the 52nd Amendment. The provisions of Para 2(b) cannot, therefore, be termed as violative of the provisions of Article 105 of the Constitution (Para 28).”

The Constitution (32nd Amendment) Bill 1973 and the Constitution (48th Amendment) Bill 1978 had provisions for decision-making by the president and governors of states in relation to questions on disqualification on ground of defection. The Constitution (52nd Amendment) Bill 1985 suddenly introduced the provision that questions of disqualification on ground of defection shall be decided by chairman and speakers of the legislative bodies. The intention was to have speedier adjudicative processes under the Tenth Schedule. This provision was a subject matter

of serious debate in both the Houses of Parliament when the bill was being passed. The 91st Amendment to the Constitution was enacted in 2003 to tighten the anti-defection provisions of the Tenth Schedule, enacted earlier in 1985. This amendment makes it mandatory for all those switching political sides — whether singly or in groups — to resign their legislative membership. They now have to seek re-election if they defect and cannot continue in office by engineering a “split” of one-third of members, or in the guise of a “continuing split of a party”. The amendment also bars legislators from holding, post-defection, any office of profit. This amendment has thus made defections virtually impossible and is an important step forward in cleansing politics. Irony of the situation today is that the events have nullified the real intent of the dream of Rajiv Gandhi.

There have been instances wherein after the declaration of election results, winning candidates have resigned from their membership of the House as well as the party from which they got elected. Immediately, they have joined the political party which has formed the government and have again contested from that political party, which appears to be a fraud and goes against the spirit of the democracy and 52nd constitutional amendment. The ingenious human brain invented innovative ideas to obtain resignations and, in effect, made the anti-defection law a cover to hide their heinous crime. This law excluded the jurisdiction of judiciary from reviewing the decisions of Speakers. This part was held to be unconstitutional by Supreme Court, while it upheld the rest of the law. The Supreme Court was unanimous in holding that paragraph 7 of tenth schedule completely excluded jurisdiction of all courts including the Supreme Court under Article 136 and High Courts under Articles 226 and 227 in respect of any matter connected with the disqualification of the member of a House. The Constitution does not allow the legislature to limit the powers of judiciary. ‘The Speakers/Chairmen while exercising powers and discharging functions under the Tenth Schedule act as Tribunal adjudicating rights and obligations under the Tenth Schedule and their decisions in that capacity are amenable to judicial review’, Supreme Court said. Accordingly the Supreme Court reviewed and struck down the order passed by Speaker of Goa Assembly for disqualifying two members in violation of constitutional mandate contained in paragraph 3 of Tenth Schedule to the Constitution. If we go deep into the impact of this law, it curbs the legislators’ freedom of opposing the wrong policies, bad leaders and anti-people bills proposed by the ‘High Command’ in arbitrary and undemocratic manner. This law has given additional dictatorial power to the political party to keep the flock together for an entire term. “Section 2(b) of the Tenth Schedule puts the Member of Parliament into the straight jacket of obedience to the despotic dictates of the party whips which undermines the democratic spirit. It also violates the principle of representative democracy by empowering the party, and undermining the relationship between elected representatives and their constituents.

The anti-defection law makes a mockery of parliamentary democracy by

marginalizing debates, as the legislators are not allowed to dissent, without being disqualified by the House. Disruptions, rather than substantive debate, become the only form of opposition possible. Parliamentary debate has thereby become largely redundant”. The Tenth Schedule has laid down certain norms for keeping the flock of legislators of each party together, and the ‘whips’ in the hands of legislative party leaders reducing the Hon’ble leaders and people’s representatives into shepherds and sheep. As the political parties invented mechanisms to fail this constitutional legislation, the judiciary played a very significant role in upholding the legality and morality of the law besides expanding its horizons to curb most treacherous practice of sudden political disloyalty. This Tenth Schedule whenever used enhancing the burden of courts. The political parties, instead of maintaining standards within the party with effective leadership, are resorting to litigation, begging the courts to decide the political issues, which they failed to settle. It is not fair to blame judiciary for taking time to decide this tricky question within the frame work of constitution. Neither the Governor nor the Speaker is bona fide. Their moves are not fair. They desperately try to use Constitutional power to settle political scores and wreck political vengeance. In the process they just do not care the people’s will in electing a party to power, for whatever reasons that might be.

Merits and Demerits of the Law

Like every other law, anti-defection laws too come with their own merits and demerits. Looking at the positive side, the law aims at providing stability to the Government by punishing members in case of any party shifts on their parts. Also, anti-defection laws try to bring about a sense of loyalty of the members towards their own party. This it tries to achieve by ensuring that the members selected in the name of the party and its support as well as the party manifesto remain loyal to the political party of which he is a member and its policies. Turning to the downsides, anti-defection laws tend to restrict the freedom of speech and expression of the members by preventing them from expressing any dissenting opinion in relation to party policies. However, it has been held in various judgments that the freedom of speech provided under Article 105 and 194 is not absolute. It is subject to the provisions of the Constitution, the Tenth Schedule being one of them. Another demerit of the law is that it reduces the accountability of the government to the Parliament and to the people by preventing the members of the political parties to change their parties.

Critical Analysis of Anti – Defection Law

The Anti – Defection Act, incorporated in the 10th schedule of the constitution , has come into sharp focus ever since the Bharatiya Janatha Party (BJP) engineered a majority in the Uttar Pradesh Assembly with the help of defectors from other parties.

In October 1997, 22 members of the Congress party and 12 members of the Bahujan Samaj Party defected from their parties and supported the confidence

motion in the BJP government to give it a majority in the Uttar Pradesh Legislative Assembly. Later, all the defectors were made ministers and thus council of ministers had 94 ministers, which was an unprecedented event in itself.

The purpose underlying the Anti – Defection Law is to curb defections but, at the same time, not to come in the way of democratic realignment of parties in the house by way of mergers of two or more parties, or a split in an existing party. The Anti – Defection Law has been hailed as a bold step to clean public life in India, but in course of time, certain defects therein have become apparent which have compromised the effectiveness of the law in-order to achieve its objectives. The law has not been able to prevent bulk defections. On the other hand, the law has been criticized on the grounds that it curtails the power, privileges and immunities of members in regard to freedom of speech and freedom of action, including freedom of vote.

Such mass defections as above and other unsavory incidents which have occurred in the wake of the Anti-Defection law raised a fresh debate on the efficacy of the law at present. The law has revised suitably under Ninety-first Amendment Act, 2003. The Amendment addressed the problem in relation to the 10th schedule by inserting Articles 361 B dealing with the problem of the 10th schedule and also amending articles 75 and 164 by restricting the sizes of the council of ministers both at the central and state level respectively.

Yet our representatives are cleverer than the expectations. They took very less time to find weakness of 91st amendment of the constitution. A person is disqualified to be a member of either house of Parliament if a member voluntarily gives up his membership or votes or abstains from voting in the house against the direction issued by the party on whose symbol he/she was elected, then he/she would be liable to be disqualified from the membership this is the first rule of Anti-Defection law. Here, he can't scarifies a party membership being a member of either house of legislature if he resign the membership of either house of legislature first then there is no hurdles to scarifies a party membership. Making use of this weakness BJP Government in Karnataka (2008) initiated "Operation-Lotus" where few MLA's resigned their post within three months soon after the elections. They scarified their party membership and joined BJP. Some of them were re-elected and some of them lost the election. Thus Anti-Defection law lost its sprit through which general public failed in their battle.

The states of India present many examples of defections as well as proving the loopholes of the Anti-Defection Law. The role of the Speaker in the state assemblies has become a target of criticism by both the political and constitutional experts. Such as taking up the case of Goa in 1999 and as well as in Karnataka, the verdict given by the speaker of the assembly was hailed as well as criticized. The role of the speaker has been called in question. The speaker of the legislature is a political person and therefore, he is not impartial. Most of the times he takes a view which is in

the interest of the party to which he belongs. Suggestions have, therefore, been made that the Act should be amended to bar all defections – individual or group and that the function to decide upon the question of disqualification arising out of defection should be taken away from the speakers and be nested in the election commission which is an autonomous, non-political, non-partisan party. This seems to be the only way to avoid politically motivated decision by the speakers when members defect from one party to another.

Conclusion

The introduction of the Tenth Schedule in the Indian Constitution was aimed at curbing political defections. Though the law has succeeded in a reasonable way but due to some of its loopholes, it has not been able to achieve the best it can. Corrupt politicians have, through their dishonesty, been able to find the defects in the law to suit their needs in the best possible way. The following changes in the law might help it to develop to the best possible extent: The power to the party whip should be reduced so that the only those members who vote against the party manifesto are subject to disqualification and not those who vote against the party in a not-so-important matter or a matter which is not core to the party manifesto. This will in a way help the members to have some individual viewpoint on various issues. The law must explicitly set out what it means by the words ‘voluntarily giving up Membership’ in order to avoid any confusion.

The provision relating to mergers whereby it exempts members from disqualification if they defect in large numbers i.e. two- third, must be amended to make the reason for defection as the basis for exemption from disqualification rather than mere numbers. The law must be reviewed so as to end any conflicts between the legislature and the judiciary on the basis of Rules 6 and 7 of the Schedule.

Crossing the floors frequently from one party to another in a short spell of time damaged the very basic principle of political party’s insincerity towards political values, foundations of organization and national interest. It may be rightly concluded that the Anti-Defection Law could not be applied to the Indian political system successfully and it needs to be reviewed urgently. Thus, various agencies and departments may contribute towards the efforts in tackling the evil of defections in Indian politics. In spite of that, the ultimate responsibility lies with the political parties themselves. The biggest institutional weakness of parties is that they are leader-centric and lack of internal democracy, as leaders are unwilling are unable institutionalize party election or procedures for the selection of candidates, and increase the participation of members in party functioning. The structure of decision-making in most parties is highly centralized. The absence of internal democracy, dynastic rule, elite capture and the inability of parties to offer real choices to the people are among the major issues confronting India's parties.

Hence a deep sense of accountability must be developed within the party

organization to bind its members with some vital goals and principles. An issue-based politics may also help in providing a channel towards anti-defection campaign. The role of public opinion cannot be denied being of great value in meeting such political crises. In brief, a very comprehensive programme is to be framed on the basis of certain reforms in the Anti-Defection law.

References

Books

1. M.P. Jain, Indian Constitutional Law Lexis Nexis Butterworths Wadhwa Nagpur, 2010.
2. Jagadish Swarup Dr. L.M. Singhvi, Constitution of India Modern Law Publications, New Dehli 2006.
3. M.V. Pylee, Constitutional Amendments in India, Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd.
4. D.D. Basu, Constitutional Law of India Lexis Nexis Butterworths Wadhwa Nagpur, 2009.
5. BARE ACT, The Representation of the People Act 1951, Professional Book Publication, 2009.
6. The Oxford Companion to Politics in India, Edited by Neeraja Gopal Jayal and Prathap Bhanu mehta Oxford University Press 2010.

Journals

1. International Journal of Educational Administration ISSN 0976-5883 Volume 2, Number2, (2010),

News Papers

1. Times of India Oct 11, 2010,
2. Vijaya Karnataka, Tuesday, 19 October 2010. P 8

Political Philosophy and Political Science: Complex Relationships

Dr. Shrikant Nityanath Chikka

Guest Lecture Institute of Dr. B.R. Ambedkar
Studies & Research GUG

Abstract

The relationships between political philosophy and political science are complex, important, changing. They are also quite unsatisfactory. Following a brief analysis of four types of political philosophy, this article argues that the branch of political philosophy interested in describing and shaping a just society is highly relevant for what several political scientists study and write. When dealing with democracy and the processes of democratization, with the quality and the transformation of democratic political systems, political scientists can and should find a lot of interesting and useful material produced by political philosophers. Liberal democracies have won the Cold War. Now the challenge is represented by, on one side, (religious) fundamentalisms (in the plural); on the other side, by the communitarians and the multiculturalists. Both groups of political philosophers declare that political liberalism, especially, the brand espoused and formulated by John Rawls, is inadequate to provide a framework for contemporary democratic regimes. This article claims that political scientists have a lot to learn from the clash of these political theories as well as from republicanism and constitutional patriotism. In this article, some indications are given and few examples are provided. So far the challenge has been eschewed and the task has gone unfulfilled. (Keywords : political science, political philosophy, liberalism, communitarians, multiculturalism, democratization)

Abstract empiricism and grand theorizations

“Research untutored by theory may prove trivial, and theory unsupported by data, futile” (Easton 1967, p. 16). When David Easton wrote these phrases, US political scientists had just completed and overcome their behavioral revolution. In fact, already in 1959, Robert Dahl had even written an epitaph to that successful revolution. Some of those political scientists may have also read the scathing criticisms addressed by C. Wright Mills to sociology as a discipline fluctuating between “abstract empiricism” (the great Paul F. Lazarsfeld being the target) and “grand theorizations” (whose most important representative was Talcott Parsons). At the time, according to Gabriel Almond and Bingham Powell most political scientists were not so much abstract empiricists, but parochial, configurative, formal scholars largely unable to analyze, understand, and explain the politics of developing areas and, even, of the developed ones. They were parochial because interested only in

studying Western Europe plus the Soviet Union and the USA; configurative because they devoted their analyses to individual political systems; and formal because “their focus tended to be on institutions (primarily governmental ones) and their legal norms, rules, and regulations, or on political ideas and ideologies, rather than on performance, interaction, and behavior” (Almond and Powell 1966, pp. 2-3). In what quickly became a bestseller in the profession and influenced many colleagues and generations of students, political philosophers did not enjoy a significant position. The authors made one reference to Arendt, one to Aristotle, none to Hobbes, one to Locke, none to Rousseau, none to Machiavelli, three to Marxism, none to Strauss, one to Tocqueville and a whopping fifteen references to Max Weber.

The fact that the “abstract empiricist” Paul Lazarsfeld, quoted three times, was defeated by the Grand Theorist Talcott Parsons, quoted six times, was, in my opinion, the reflection of Parsons’ academic power. As a matter of fact, at the time, one could not find grand theorizations in political science to the exception, perhaps, of Easton’s *A Systems Analysis of Political Life*, today largely a forgotten book. In a way, Easton (1953) had already broken with all political philosophers who had contributed to the birth and the evolution of political science, to mention just a few, from Aristotle to Machiavelli from Rousseau to Marx (this is not an exhaustive listing). On the one hand, Easton showed no interest for what political philosophers had written; on the other hand, his conception of theory had very little to do with political philosophy. As to Mills (1959), he had no problem in recognizing the theoretical and substantial contributions made by the founders of sociology, but, though interested in the analysis of how power is acquired, concentrated, and exercised, he never explored in any depth what the political philosophers had written. Still, he had two outstanding intellectual mentors: Max Weber and Karl Marx. Together with Hans Gerth, he translated and edited some of Weber’s most important essays (Gerth and Mills 1946). To the contributions of the Marxists, he devoted a well organized anthology (Mills 1962).

Even though, the Fifties and the Sixties of the XXth century were good, innovative, and productive decades both for sociology and political science, there was practically no debate on the relationship between political philosophy and political science. At the time, political science seemed to have no interest and to make no use of any kind of political philosophy. On the one hand, several political scientists were far more preoccupied with establishing clear disciplinary boundaries and emphasizing its autonomous status. This was the task the behavioralists had put to themselves. This is what the scholars who adopted “systems analysis” tried to perform. On the other hand, some were interested in reaching out to interdisciplinary research looking for what especially psychology and economics, but also sociology, could offer. The balance sheet remained ambiguous (Lipset 1969).

The situation has somewhat changed in the past twenty years or so. Of course, the acolytes of the school of rational choice have proceeded along their own narrow path towards what its practitioners define “positive political theory”. They attempt to

draw a sharp contrast with mainstream political science theories, whose scientific status in any case they question. As to classic political philosophers, their writings and contributions are at best considered to be examples of “normative political theory”, hence not belonging at all to the realm of “science”, of scientific inquiry and theorizations. Nonetheless, usually under the heading of “Political Theory”, most handbooks of political science carry a chapter in which one may find a discussion of the relationship between political science and political philosophy. Too often the discussion is rather abstract, essentially devoted to finding and stressing the many differences between the approaches of political philosophy and political science to the study of politics. Most contemporary political philosophers are not avid readers and frequent users of what political scientists research and write. Only rarely, is political science research, as Easton would put it, “tutored by theory”, and, in any case, that “tutoring” theory even more rarely descends either from ancient or from contemporary political philosophy.

There is an insurmountable obstacle for those who desire to analyze the relationships between political philosophy and political science. No single scholar can straddle both fields. No single scholar can acquire a satisfactory knowledge of what has been and is being done by both disciplines and what contemporary philosophers and political scientists do. Needless to add, both statements apply to me, too. Groping in the dark, political scientists oscillate between paying lip service to political philosophy, especially the classics, and, thereafter, immediately declaring its irrelevance for the analysis of modern issues. Most political philosophers respond by stressing the cultural poverty of political science and the triviality of its findings. In order to escape both depressing and rather unfair evaluations, I will first identify four types of political philosophy. Then, I will search for the possible connections between those political philosophies and political science. Finally, I will explore and evaluate how much contemporary political philosophy has become important and in which area or sector of political science.

Bobbio’s Heritage

In a magisterial piece, available also in Spanish and Portuguese, but not in English, Norberto Bobbio (1971), himself more of a political philosopher than a political scientist, identified four different meanings of political philosophy. First, political philosophy attempts to describe, to formulate, to theorize the best Republic, that is, to construct the model of an ideal State. This type of political philosophy deals with utopias. Second, political philosophy aims at discovering the foundations of power and tries to give an answer to the question “why should we obey the power-holders?” Hence, political philosophy attempts to define political obligation and to find the bases of the legitimacy of power. Third, political philosophy is devoted to the definition, analysis, explanation of the concept of politics as distinguished from religion, law, ethics. Fourth and last, political philosophy conducts a critical discourse on political science. It is interested in evaluating the origins, the bases, and

the achievements of political science with special reference to its pretense of being value free --contrary to the first meaning of political philosophy that is deliberately value oriented. Bobbio's article, originally published in 1971, then reprinted in 1999, has not been widely quoted and, what counts more, has not made a breakthrough into the scarce literature devoted to the relationships between political philosophy and political science.

Bobbio himself was quite aware that neither the political philosophers nor the political scientists appeared especially willing to reflect on what they were doing, on the status of their respective disciplines, their achievements and their shortcomings, their potentialities. Therefore, he proceeded to infer the consequences of his perspective. The first type of political philosophy had to be located exactly at the opposite pole of political science, more precisely, that type of political science not interested in designing the best republic, but only in describing and analyzing the (really) existing Republics. The second type of political philosophy, that is, the analysis of power, of political obligation, of legitimacy is bound to encounter political science. Whenever the encounter takes place, the questions become: "how has the encounter been accomplished? How many political science studies of political power and legitimacy have really been inspired and enriched by philosophical theories?" Here, I anticipate that both Hobbes and Weber (whose status is not, however, that of a political philosopher) have, indeed, been taken into serious consideration by contemporary political scientists. The third type of political philosophy, the one dealing with the definition of politics, namely, of the concept and the practice of politics, shows a large measure of overlapping with political science. The contributions of the political philosophers can be neglected only by those political scientists who are not inclined to attempt theory-building. In Wright Mills' words, they are abstract empiricists. Finally, all metadiscourses on politics and political science by political philosophers demonstrate their usefulness for conscious thinkers because they elucidate the meaning of the method and the concepts as well as the validity of the generalizations and the theories. Bobbio synthesizes the four relationships as follows: 1) separation and divergence; 2) separation, but convergence; 3) continuity; 4) reciprocal integration or reciprocal interaction (mutual help).

Perusing, though not in a systematic way, the literature published in the last fifty years or so, it is possible to say that the phase of "separation and divergence", largely the consequence of behavioralism, therefore prominent especially in the US political science, has faded away for some time only to reappear prominently through the ascent of the theory of rational choice. It would be quite difficult to identify cases of "continuity" between political philosophy and political science and of scholars representing that continuity in their writings. There are many cases of "separation and convergence", while it remains rather unlikely to find examples of "reciprocal integration", that is, on the one hand, of political philosophers resorting to political

science analytical categories and substantial findings and, on the other hand, of political scientists utilizing the knowledge produced by political philosophers in their approaches, research, theory building. In order to acquire some precision there are at least two major preliminary problems to be solved. First, it is necessary to remark that political philosophy, that is, that branch of philosophy dealing with political objects and issues, has largely been redefined as political theory. Second, a line should be drawn between classical political philosophers and contemporary political theorists. There are good reasons to believe that the watershed in both cases is represented by the publication of John Rawls' *A Theory of Justice* (1971).

Having written by far the most influential and most quoted book by a political philosopher in the past forty years, Rawls has also made inroads into political science. Has he been so widely read to the point of almost overshadowing the works of the political philosophers of the past? In order to answer, albeit in a rather crude way, this question, I have compared the name indexes of four important compendia of political analysis published from the mid-Sixties up to now plus Easton's pioneering analysis *The Political System* (1953) whose openly declared goal was to show why and how in the study of politics political scientists had to go well beyond classic political philosophy. Table 1 contains the results of my search in the five books and their index of names.

Table 1. Most quoted political philosophers in political science handbooks.

	Easton	Charlesworth	Greenstein & Polsby	Goodin&klingemann	Goodin
	1953	1967	1975	1996	2009
Arendt			13	9	5
Aristotle	8	6		16	6
Habermas			5	15	3
Hobbes	5	5	17	16	10
Locke	3	2	23	5	3
Machiavelli	4		19	10	4
Marx	10	2	32	19	10
Rawls			10	29	14
Rousseau	4	2	15	6	1
Strauss	2	3	2	11	3
Tocqueville		1		5	7
Walzer					
Weber					

*Plus an entire chapter devoted to justice after Rawls.

Admittedly, the reverse exercise could be performed, that is, one could legitimately and profitably peruse how many quotations of major political scientists can be found in the works of contemporary political philosophers. However, here I am interested above all in getting to know which political philosophers are quoted by contemporary political scientists. Of course, I have chosen those important political philosophers

whose works are likely to offer food for thought to political scientists. I venture to say that Hannah Arendt's writings on violence, on totalitarianism, on revolution are relevant for political scientists dealing with those subjects. Among other reasons, Aristotle deserves to be read and discussed because of his conception of politics and the criteria utilized in his classification of the types of government. Habermas has dealt with many subjects of interest to political scientists: the formation of public opinion, constitutionalism, deliberative democracy. How to tame conflict, to put an end to civil wars and to create political order are topics central to the analysis by Thomas Hobbes. Pluralism, the rights of the individuals, the boundaries between the public and the private constitute some of the subjects illuminated by John Locke. Nobody has done better than Machiavelli in arguing and defining the autonomy of politics and in explaining how to acquire, retain, and exercise political power. The nature of capitalism and the dynamics and confrontation of social classes are the themes of the lasting contributions by Karl Marx as well as by Max Weber.

Rawls' Theory of justice remains at the center of a wide ranging debate on constitution-making, the grounds and limits of political duty and obligation, distributive justice. Neither totalitarian nor libertarian, Jean Jacques Rousseau's analysis of the social contract and his reflections on the relationships between society and the State and on the formation of majorities have influenced many a scholar of democracy. Leo Strauss' emphasis on classical political philosophers and his radical conception of power and politics are at the roots of neo-conservative thought (and practices). The towering figure of Tocqueville is must reading for all those who study pluralism and democracy. Michael Walzer acquired visibility and intellectual influence both for his analysis of the spheres of justice and his criteria for distinguishing just from unjust wars. Finally, though not a political philosopher, but a sociologist proud of his profession, Max Weber has contributed to almost all the fields of scientific inquiry from religion to politics, from the bureaucracy to social classes, and many more. The number of quotations of his works is revealing of his widespread, continuing, endless influence.

It is not easy to properly connect the wide variety of themes analyzed by several of the most important political philosophers of the past and of today with what contemporary political scientists have been dealing with at least in the last three decades. The fall of the Berlin wall does represent a turning point for many political theorists as well as political scientists working on big issues. Though his book *The End of History and the Last Man* (this is the precise full, too often truncated, title) has been much criticized, frequently on the basis of very partial readings, Fukuyama (1991) made a very important theoretical point relying on Hegel's interpretation of history. According to Fukuyama, liberalism as a political theory, had won the Cold War. Following the defeat of Marxism and all its variants, there remained no alternative to liberalism. Hence, liberal-democracies were at last free to blossom and to express all its potentialities. Political scientists dealing with the issue of democratization, a path opened by the collapse of the Berlin wall and not only, were

quick to realize that two outcomes had become possible: liberal and illiberal democracies. Interestingly, practically all political scientists, starting with Fukuyama himself, neglected the soon to arrive challenge of religious fundamentalism (of all brands). Nor do fundamentalism and religion appear in the name index of *A Theory of Justice*.

The number of times Rawls has been quoted in the three handbooks of political science is, indeed, striking. On the hand, it suggests that his work has become and is still considered highly relevant by political scientists and, on the other hand, that liberalism as a political theory has acquired and, though challenged, retains the status of the most important contemporary political theory. This does not mean that no competing theory exists. On the contrary, there are several competing theories, but all of them have been or have felt obliged to consider liberalism the political theory to be challenged, to be criticized, to be defeated, and, finally, to be superseded. The task of comparing the competing theories, highlighting their differences, providing an evaluation and assessing their usefulness and influence for contemporary political science (as made explicit by the references of political scientists themselves) is simply Herculean. Hence, I will be obliged to rely on simplifications and syntheses. My starting point is what Bobbio (1996, p. 5) considered the first school of political philosophy, that is, the one whose aim is, I quote, “to describe, to formulate, to theorize the best Republic, that is, to construct the ideal model of a State”.

The Veil of ignorance and Democratization

The different “schools” of political theorists I will briefly analyze devote their attention especially to the values they consider uppermost in organizing social life. Representative and governing institutions occupy a second place. Though no political theorist of the different schools would deny the role of the institutions, none of them is interested in the “new institutionalism”. However, all of them attempt to formulate the rules for the creation of a good society. Then, it will be up to Constitution-makers to build those institutions capable of embodying, protecting, and promoting those rules. Rawls’ liberal theory of justice has many merits, not the least being its parsimony and elegance. He tries to combine the two classic values of all Western political philosophy: liberty and equality. His fundamental premise/assumption is that the principles of justice must be chosen behind a “veil of ignorance”: “no one knows his place in society, his class position or social status, nor does anyone know his fortune in the distribution of natural assets and abilities, his intelligence, strength, and the like. I shall even assume that the parties do not know their conceptions of the good or their special psychological propensities. The principles of justice are chosen behind a veil of ignorance” (p. 137).

Operating behind the “veil of ignorance”, all would agree on two principles of justice. The principle of equal liberty states that “each person is to have an equal right to the most extensive basic liberty compatible with a similar liberty for others” (p.

60). The basic liberties of citizens are the classic liberal-democratic liberties: the political liberty to vote and run for office, freedom of speech and assembly, liberty of conscience, freedom of personal property and freedom from arbitrary arrest and seizure as defined by the concept of rule of law (p. 61). The second principle (the difference principle) states that “social and economic inequalities are to be arranged so that they are both a) to the greatest benefit of the least advantaged and b) attached to office and positions open to all under conditions of fair equality of opportunity” (p. 83). It is immediately evident that Rawls is highly relevant not only for those political scientists who deal with really existing democracy and their quality, but also for the many who have studied the processes of democratization. Again, few references may be sufficient to prove my points. In his classic study *The Theory of Democracy Revisited* (1987), Giovanni Sartori quotes Rawls ten times. Though their quotation of Rawls is very appropriately located, that is, when discussing pacts, agreements, negotiations, Linz and Stepan (1996, p. 266) represent an exception to the vast literature that preceded and followed them. Apparently, few political scientist have resorted to the “veil of ignorance” approach when analyzing how reactionaries, moderates, reformists and radicals were bargaining during the transition from authoritarian regimes and the inauguration of a new, usually democratic, regime. This is the approach by Adam Przeworski (1991) in an otherwise excellent study, totally oblivious of Rawls. Another instance of lack of any reference to Rawls can be found in one of the best studies of democratization written by his Harvard colleague, Samuel P. Huntington (1991). On the whole, it is fair to conclude that the theoretical significance and impact of the wealth of studies on democratization, several of them not especially original and quite limited in scope and breadth, has been sharply limited by the lack of attention to Rawls’ writings.

Not surprisingly Rawls’ political liberalism has been “attacked” by some competing political theories. A brief look at them will also serve the purpose of finding whether they have fared better in the eyes and in the research of political scientists. I will start with the political theory of republicanism (Pettit 1997) though, technically, republicanism is not a competitor of Rawls’ liberalism. It runs in the same line being both a variant and a supplement of liberalism. The “republicans” agree with the two principles formulated by Rawls because they are decisive components of their theory as well. However, they believe that the citizens not only have the right to “vote and run for office”, they also have the “duty to participate”. Good citizens are those who participate constantly and intensely to the life of their political system. Republicans believe that high degrees of political participation are indispensable for the least advantaged in society in order to reach a fair equality of opportunity. The republican belief in political participation as a critical value for all political systems has to be translated in adequate institutional arrangements making participation easy and influential. In all likelihood, so far the best kit of participatory tools can be found in the many various forms and experiments of deliberative democracy. However, it would be an exaggeration to say that: 1) deliberative democracy is a new type of

democracy; 2) deliberative democracy can flourish even if and when Rawls' principles do not come into the picture. On the contrary, the tools of deliberative democracy can be utilized also by both communitarians and multiculturalists (see below).

Rawls' liberalism is also an organizing principle around which to construct cohesive political communities, capable of facing and solving problems. In the search for a widely shared and largely acceptable organizing principle, Jürgen Habermas (2001a and 2001b) has formulated the concept of constitutional patriotism. Being a set of norms, rules, and procedures, a constitution contains the criteria necessary to encourage and accommodate consensus and to accept and moderate conflicts, allowing their free expression within the limits designed by the Constitution itself. Through communicative behavior, that can also take place in the experiments of deliberative democracy, Constitutions adjust and change over time. Constitutional patriotism expresses itself in the positive evaluation of the Constitution as the central element that, also from an affective/expressive point of view, keeps together individuals coming from different cultures and endowed with unequal resources. Through deliberative democracy, the space for the discussion of equality of opportunities and access will be wide and remain open. Communicative behavior in the context of constitutional patriotism will lead to the acceptance and persistence only of justifiable inequalities of resources. In more than one way, constitutional patriotism can be easily accommodated within Rawls' theory of justice. Also, it contains many a lesson on how to build up, maintain, renew the consensus for old and new political systems and face and solve the inevitable conflicts. Habermas' political theory has enjoyed enormous influence on the scholars working in the field of (political) communication as well as among sociologists. As to political scientists, one could explain away his limited impact by pointing at the complex and often convolute style that characterizes Habermas' theorizing and writing. Nevertheless, it is unfortunate that political scientists, interested in the working of old and new political systems in which conflicts concerning the Constitution are quite frequent, have so far been unwilling or unable to make more use of Habermas' constitutional patriotism (for instance, there is not even one mention in Elster, Offe and Preuss 1998; and only one quotation in Sunstein 2001).

Since its original publication in 1971, Rawls' Theory of Justice has been sharply criticized and opposed by two competing political theories: communitarianism and multiculturalism. The crux of the criticism is common to both theories. Rawls deals with the liberty and the equality of each and every individual, no matter who they are. He is interested in providing all individuals with the best opportunities to pursue their personal preferences. As we have seen, Rawls' fundamental theoretical assumption is that the rules of the game must be shaped behind a veil of ignorance without taking into account the context, any context.

The political theory of liberalism is, first of all, concerned with the limits to be put to political power and to the spheres of action enjoyed respectively by

governmental, representative, judicial institutions. Second, it deals with the way consensus is acquired, expressed, and channeled and with how dissent can be formulated, protected, and promoted. In a globalized world, liberal citizens enjoy universal rights that know of no boundaries. Both communitarianism (see especially Etzioni 1998) and multiculturalism take exception to the existence of universal rights to be given to all and to protected for all and everywhere. According to both theories, rights and duties are not and cannot be universal. They are historical phenomena. They are defined and achieved through traditions within existing communities. There are specific rights, special duties, exceptional customs embedded in history and traditions. Communitarians and multiculturalists strongly believe that they all must be recognized as such and protected. On the contrary, liberalism believes that behind the recognition of traditions and of their more or less authorized interpreters always lies the likelihood of privileges, of oppression and repression. Cultural “islands” are never heavens for all. Often they are prisons for many. Only the open and free clash of values guarantees that all individuals will have fair access to universal rights, to their protection and promotion. The rules and the procedures for any and all clashes can be provided by the liberal theory shaped by time and experience, by discussion and successive agreements. I strongly agree that “liberalism has demonstrated an almost unprecedented capacity for absorbing its competitors, aided by the collapse of its rival, Marxism, but also by its own virtuosity in reinventing itself and incorporating key elements from opposing traditions” (Dryzek, Honig, Phillips 2009, p. 77). Therefore, contrary to what the same authors write, I find it not especially “difficult to sustain a belief in liberalism as the only [though I would write ‘as the most important’] tradition, or in secularism as the norm, when the majority of the world’s population is patently unconvinced by either” (Ibidem, p. 78). Those in opposition to their authoritarian regimes from Zimbabwe to Myanmar from Hong Kong to Russia (“traveling” through Turkey and the Ukraine) fight and risk their lives, if not explicitly and adamantly in the name of liberal values, most certainly in the search for them.

According to liberalism, “politics is largely about how to reconcile and aggregate individual interests , and takes place under a supposedly neutral set of constitutional rules”(Dryzek, Honig, Phillips 2009, p. 70). However, all individuals come from different experiences and live in specific communities. For better or worse, liberalism glosses over those experiences, that for all human beings are “constitutive”, and considers them irrelevant. Also, liberalism aims at superseding all previous habits and traditions that are embedded in community life. Any way, they should not interfere with the equal treatment of all citizens. Equality before the law, isonomia, is an insurmountable liberal principle. No exception allowed. Most communitarians, for instance. Sandel (1982), come close to denouncing that, by so doing, liberalism is bound to destroy the very bases of organized social life, the principles around which communities are formed and function. “For communitarians, individuals are always embedded in a network of social

relationships, never the social isolates that liberalism assumes, and they have obligations to the community, not just to the political arrangements that facilitate their own interests” (Ibidem, p. 71). In a way, multiculturalism followed through (Kymlicka 1995). In the name of community traditions and life, briefly, “cultures”, it makes a strong case for multiple exceptions to “liberal” norms and rules. Those exceptions are arguably justified by the existence in a political system of collectivities characterized by specificities profoundly affecting their life: religious creeds, relationships between men and women, education, behavior in public. According to both, the communitarians and the multiculturalists, they have to be fully taken into account when legislating on a variety of issues.

The task of political scientists

I am painfully aware that my capsule syntheses do not do full justice to the critics of Rawls’ liberalism. By now, it may also be quite clear that I side with Rawls and his political theory. All this said, those who want to identify and discuss the relationships between political philosophy and political science will find abundant and fecund material in all the theories I have mentioned. Here I will briefly revisit some topics that political theorists may illuminate for political scientists, first and foremost, in the wide fields of democratization, democracy-building and the quality of democracy. In a way, most processes of democratization have started under a veil of ignorance. Political scientists may pursue this line of thinking, some have indeed done so, in order to perform two tasks. First, they may want to analyze and compare those cases in which the veils of ignorance have prevented some of the protagonists from choosing their favorite, but risky, paths and which were the consequences. Second, in a more policy-making vein, political scientists may explore which areas of democratization should be more significantly affected by the veil of ignorance: the drafting of the constitution, the boundaries between the State and the market, the choice of the electoral system. The questions are many. For instance, which is the best procedure of constitution-making that can offer the opportunity of nurturing the highest level of constitutional patriotism? Second, should the emphasis be put from the very beginning on participation as stressed by republicanism and on competition? Or both should be allowed to increase through time? Should all pacts and all power-sharing arrangements and devices be rejected, accepted, considered temporary and transient? Third, in building a democratic framework should the power-holders work along “liberal” lines and put the emphasis on the classic liberal-democratic liberties and duties for all, no exception allowed? Or should the Constitution contain “multicultural” clauses and ad hoc devices for ethnic, linguistic, regional, religious, gender representativeness? Under which conditions (and for how long) are the liberals willing to accept segmented and or arithmetic representation?

Of course, the burden of dealing with rights and duties and with appropriate public policies should not be put exclusively on the liberals. At least two questions must be asked to the political theorists of multiculturalism. First, have multicultural

societies been more capable of protecting and promoting the rights of the citizens and of obtaining their compliance with reference to the performance of duties? Second, how and where is it possible to draw the line between the private sphere and the public sphere in multicultural societies and which multicultural legislation should one aim for? The paramount claim of communitarians and multiculturalists is that the kind of democratic political system built around the principles they advocate will have a superior quality to that of all liberal democracies.

In all likelihood, almost all those interested in the quality of democracy know that the political theory necessary to proceed to defining, to measuring, and to evaluating it has to be, at the same time, descriptive and empirical as well as prescriptive and normative. No matter how good, learned, imaginative, capable of devising convincing indicators, political scientists are, their descriptions will always spill over into prescriptions. The quality of democracy is inevitably a topic that straddles between political theory and political science. Indeed, this explains why it is always an intellectual (and political) pleasure to read Locke, Mill, Tocqueville, just to mention some of the most important political theorists of democracy, true precursors of some, unfortunately, few, contemporary political scientists. In different ways and with different emphases, the authors I have quoted as well as Rawls would agree that the most important and decisive components of the quality of any real and ideal democracy are two: the rule of law and accountability. Where these two components exist it becomes highly likely that there will be liberty, equality of opportunity (not equality of income and wealth), political participation. The communitarians might add recognition of and respect for traditions and the multiculturalists would emphasize cultural specificities and peculiarities. At this point, it will become possible and advisable to proceed to empirical analyses of the realities in different political systems, to measurements, to overall evaluations.

Overall, most political scientists have become, on the one hand, too shy in advocating the reform of democratic institutions to enhance liberal and democratic values; on the other hand, they seem not enough convinced that they do have at least the basic tools to pursue clearly specified goals. Good political science produces knowledge that can be applied. It remains to be seen whether there can be good political science without resorting to the many contributions of good political theory. If I am right in stating that liberalism, republicanism, communitarianism and multiculturalist theories identify important political problems and suggest diversified solutions, then political scientists ought to pay attention to all those solutions, their grounds, motivation, consequences. More precisely, political scientists should assess how those solutions can be implemented, what kind of impact they have on the political system in terms of tensions, conflicts, consensus and which consequences they produce for society and for the individuals in terms of rights and duties and of the quality of life.

Almost a conclusion

In this exploratory article I have attempted to identify whether political scientists are interested in what political philosophers do and write and whether they are willing and capable of utilizing some of the knowledge produced especially by contemporary political philosophers. My exploration suggests that even in those fields where political philosophers have a lot to offer, namely, democracy and its quality, democratization, constitution-building, rights and duties, State and market, there has been little or no interaction or reciprocal influence. This is not simply an instance of “separate tables” co-existing in the same club. It is an unfortunate indication that political philosophers and political scientists belong to two different clubs located far away from each other. If one believes that “[political] science without philosophy has no compass” and “philosophy without [political] science has no map” (Regalia and Valbruzzi 2013, p. 29), then the conclusion is depressing for both disciplines. While I am not in the position to judge the state of contemporary political philosophy, I can feel the dissatisfaction of many political scientists concerning their discipline. There is much to do to improve theory and research in contemporary political science, not just their relevance, but, above all, their meaning. Much can be done studying and confronting some recent political theories.

References

1. Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham, jr. 1966. *Comparative Politics. A Developmental Approach*. Boston: Little, Brown and Company.
2. Bell, Daniel. 1993. *Communitarianism and Its Critics*. Oxford: Clarendon Press.
3. Bobbio, Norberto. 1999. *Teoria generale della politica*. Torino: Einaudi.
4. Dahl, R.A, (1961) “The Behavioral Approach in Political Science: Epitaph for a Movement to a Successful Protest”, in *American Political Science Review*, vol. 55, n. 4, pp. 763-772
5. Easton, David. 1953. *The Political System*. New York: Alfred A. Knopf.
6. Easton, David. 1965. *A Systems Analysis of Political Life*. New York: John Wiley & Sons.
7. Easton, David. 1967. “The Current Meaning of Behavioralism”, in James C. Charlesworth (ed.), *Contemporary Political Analysis*. New York: The Free Press, pp. 11-31.
8. Etzioni, Amitai. 1998. *The New Golden Rule: Community and Morality in a Democratic Society*. New York: Basic Books.
9. Dryzek, John S., Honig, Bonnie and Phillips, Anne. 2009. “Overview of Political Theory”, in Robert E. Goodin (ed.), *The Oxford Handbook of Political Science*. Oxford: Oxford University Press, pp. 61-88.
10. Elster, Jon, Offe, Claus and Preuss, Ulrich K. 1998. *Institutional Design in Post-Communist Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Centre – State relations in India: Conflicting Areas

Mr. Raghavendra Rao G.S.

Assistant Professor,
Sri Basaveshwara Govt. First Grade College,
Mayakonda – 577534
Contact Nos. - 8310330655, 8746884564
Email – raghu.rao.gs03@gmail.com

Abstract

In a federal structure, which necessarily presumes division of powers and resources between two sets of governing authority i.e., the centre and the states, the conflicts and tensions between the two are inevitable. This problem is as old as the federation itself. The same applies to India also. Considering the constitutional and political framework of India, it seems quite obvious that the governments at the state levels are like sub-systems in the Indian political system and they have to play their roles in conformity with and compatible with certain specific limits prescribed by the constitution. Under the Indian Constitution, the division of powers does not mean that the states are independent within their own sphere. There are provisions for Union control over state administration and legislation. In this background, this paper focuses on the various constraints in the centre – state relations. It identifies the conflicting areas which mainly includes three categories viz., political, administrative, economic and financial dimension. Starting from 1950s to till now, the friction between centre and the states has been increasing and the paper takes stock of the political moves by the centre, past as well as the recent, which tries to violate the fundamental principles of the constitution. This paper tries to analyse these conflicting areas creating friction between centre and the states and comes up with certain suitable measures to reduce these constraints and bring a system of co-operative federalism which may result in national development as well as regional growth.

(Keywords : President's rule, Grant-in-aid, Co-operative federalism, Partisan, Devolution of taxes)

Introduction:

The essence of federalism is division of powers between the national government and the state governments. The founding fathers of the Indian constitution have mainly been influenced by the provisions of the American,

Canadian and Australian federations. But the Indian Union is not strictly a federal polity but a quasi-federal polity with some vital and important elements of unitary form. It is designed to work as a federal government in normal times but as a unitary government in times of emergency. That means though India is a federation, constitution departs from the ideal of a true federation in several vital and significant ways. The basic provisions regarding the distribution of powers between the central and state governments are in Part XI of the constitution which is divided into two chapters i.e., legislative relations and administrative relations. In our constitution, under schedule seven, we find three lists of legislative powers in the form of Union list, State list and the Concurrent list. The residuary powers are left with the Union. But time and again it has been proved that instead of having a co-operative federalism, Centre and the States are at logger heads with each other. In this perspective, it becomes significant to find out the areas of concern and come out with solution so as to make the relationship fruitful and best in the interest of India as a whole.

Centre – State relations in India

The centre-state relations are divided into three parts as follows:

- a. Legislative relations (Article 245 - 255)
- b. Administrative relations (Article 256 - 263)
- c. Financial relations (Article 268 – 293)

Constraints in Centre-state relations

President's Rule

Article 356 confers the power on the Centre to impose President's Rule in a case where "the Government of the state cannot be carried on in accordance with the provisions of this Constitution". Accordingly Article 356 can be imposed in states a) When no party or alliance is able to form the government b) When a Government has lost the majority in Legislative Assembly c) If there is a widespread breakdown of law.

But, this power has been grossly abused and President's Rule has been imposed on the states more than 100 times. Almost all states have been given at one time or another doses of this pretentious curative.

Several cases where President's Rule has been imposed by the Centre in a partisan spirit for party ends have already passed into history. A cursory glance at the data shows that this has been far from the truth. Sarkaria commission notes that since independence, it has been used over hundred times. The President's rule was proclaimed on 108 occasions in different states during first 50 years of Republic till 2001. Perfectly legitimate state governments have sometimes been removed to either make them fall in line or to give the Union government's own party a chance to obtain power in the state. To claim legitimacy, Union governments have assumed precisely

the role Dr. Ambedkar feared they would—that of being determinants of quality of governance in the states. Mrs. Indira Gandhi holds the record for imposing highest number of Presidents rule. Uttar Pradesh leads the charts where president's rule was imposed 10 times. (Source: www.upvidhansabhaproceedings.gov.in/president-s-rule)

Since 2000 there have been 15 instances of President's rule being imposed in states. In 2016, President's rule was imposed in Arunachal Pradesh as Congress MLAs joined hands with the BJP, destabilizing the state government. But the Supreme Court declared the imposition of President's rule as ultra vires and reinstated the dismissed congress-led government in the state. Recently in Maharashtra, President's rule was imposed in urgency without giving ample opportunity for the non-BJP parties to form government and after that the same was revoked, early in the morning, in order to make a way for a BJP government in a hurry. The approval of the Union Cabinet for the revocation of the President's rule in Maharashtra was given by the central government by invoking a special provision of the Government of India (Transaction of Business) Rules which gives the prime minister special powers. It all shows how a government at the centre has been misusing the Article 356 in order to topple the governments.

Appointment of Governors and their Partisanship

According to the judgement of the Supreme Court delivered on May 4, 1979 in Dr Raghukul Tilak's case, the relationship of employer and employee does not exist between the Government of India and the governor, and the governor's office "is not subordinate or subservient to the Government of India".

While this is the true constitutional position, we have systematically devalued various constitutional institutions including the office of the governor. In practice the governor has been reduced to virtually the same position as that of the resident agent in a native state in the days of the British Raj. Several governors have debased their high office by lending their services to fulfil the partisan objectives of the political party in power at the Centre.

In most of the cases, men from the ruling party at the centre are appointed as governors. Whenever a new government is formed at the centre, recall of the governors and appointing men from their parties has become a regular affair. In this way Governor's office has become a tool in the hands of the central government to carry on their political strategy. On many occasions, Governors have dismissed Chief Ministers when the matter should have been decided by the state legislature. The most controversial in recent times were: a) After the Goa assembly elections the governor didn't call the single largest party, but called the party which was well short of majority, to form the government. b) Even in Manipur also Governor acted as an agent of a political party by not calling the single largest party to form the government. c) After the Karnataka assembly elections in 2018, Governor's decision to give time to the BJP to prove majority was questioned in the Supreme Court and the

court order drastically reduced the 15 days time given by the Governor to Sri Yeddyurappa to prove his majority. This trend of misusing the position has been happening since a long time and even Mrs. Indira Gandhi has been no exception.

Distribution of Grants

Central assistance to the states should be made selectively and not on political considerations. The framers of our constitution provided for an independent agency, finance commission, under Article 280. They only controlled statutory grants-in-aid and the quantum of money at their disposal was very limited. Of the total grants disbursed by the Centre to the states, only 30 per cent is as per the recommendations of the Finance Commission, while the remaining 70 per cent represents discretionary grants were given to the states on the advice of the Planning Commission (Now NITI aayog has replaced Planning commission). Central Government while allocating funds allocates more funds to their own party ruled states. This alleged political bias brings unrest among the state governments, where opposition parties are in power.

Financial Relations

The huge disparities in devolution of taxes from the centre to states have also caused constraints. The bone of contention is the population based allocation of funds. Take the instance of Karnataka state, it contributes almost 10% of the centre's tax kitty, but when it comes to devolution of taxes, it only gets a 5% share. This has been a major concern of the states.

Income tax on non-corporate assesses is levied and collected by the Government of India and distributed between the Union and the states. But corporation tax, tax levied on limited companies, is not included in the divisible part.

Goods and Services Tax

The new area of conflict between Centre and States is the Goods and Services Tax. The Constitution (101st) Amendment Act, 2016 allows both the centre and states to levy GST. Under GST framework: a) The centre will levy and collect the Central GST b) The states will levy and collect the state GST, on supply of goods and services within a state. c) The centre will levy the Integrated GST (IGST) on inter-state supply of goods and services, and apportion the state's share of tax to the concerned state where the good or service is consumed. The 2016 Act also mentions about the compensation being given to the states in case of any revenue loss incurred by the states due to implementation of GST for a period of 5 years. The fact is that while the GST revenue accruing to the central divisible pool is doing better than the revenue received by the states from the State GST and IGST. So this has caused concerns among the states about what would be their position three years down the line when the five year transition period ends. Even it was reported in the newspapers that the centre has expressed its inability to pay the share of the states under the revenue share formula laid down in the GST Act due to the revenue collapse owing to Covid-19 pandemic. If this is true, then it needs to be seen, what would be the

situation after the transition period ends and the kind of relationship that is likely to exist between the centre and states.

The Bureaucracy

Bureaucracy is another area of friction between the central government and the states. The points at issue are the neutrality of services and formation of new All India Services. The All India Services cadre acting sometime at the behest of central government, as the state governments don't have the power to remove them from the service.

Inter-State Disputes

In India, there are two types of inter-state disputes viz., Inter-state water disputes and Inter-state boundary disputes. An inter-state conflict increases the bargaining power of the centre vis-a-vis the concerned states and therefore it may be in the interest of the centre to keep these disputes alive. Moreover, since the centre is empowered by the constitution to settle these disputes, whenever a water dispute arises between states, a state cannot directly approach the tribunal. It has to beg the centre to refer an interstate river dispute to a tribunal. This has resulted in mutual accusations between the centre and states.

Law and Order

In the functional sphere the law and order issue has been the most fertile ground of disputes. The constitution makes the state government responsible for maintenance of public order as well as protection of the central government property located in the state. The most conspicuous instance is that of the railways. Any disruption in the effective functioning of the central undertakings will cause inconveniences to the public. To avoid such a situation, the constitution authorises the centre to give directives to various state governments. In case of non-compliance of any state governments to central directives, the centre could resort to the extreme step of taking over the administration of such state under Article 356.

Steps to improve relationship between Centre and States

- a) Central government should allocate more revenues to the states and also allow states to collect more revenue. Political considerations should not be the basis for allocation of resources to the states. Sarkaria commission recommended setting up a permanent inter-state council.
- b) Another state subject which often overlaps with a lot of central agencies when such a case is transferred to CBI or ED and abrupt transfer of such cases occasionally create some tensions in the state. There should be a better co-ordination between the state police and the central agencies.
- c) The role of President and Governor is important. So after their appointment to these posts they should act impartially. Giving state government a say while choosing the Governor can reduce this problem to some extent.

- d) Professor Rasheeduddin Khan has favoured deleting Articles 356 and 357. In this direction, although it's not possible to delete these articles. But the use of these provisions should be done only sparingly and in extreme cases.
- e) Before issue of directions to a state under Article 256, the centre should explore the possibilities of settling the points by all available means.
- f) Co-operative federalism should prevail in place of disputes between the centre and states.

Conclusion

The federal structure in our country, to begin with, was heavily weighted in favour of the centre. Over the years, the series of constitutional amendments and various legislative measures taken by the parliament has lessened the friction between centre and the states. The partisan attitude of the central government towards the states should end. The centre should show imagination, understanding and a spirit of accommodation and that it should grant the states adequate finance without discrimination. Moreover, the recommendations of Sarkaria commission could slightly reduce the conflict between the centre and states.

References

1. Dr. Fadia, B.L (2005), Indian Government and Politics, Agra, Sahitya Bhawan Publications.
2. Gupta, D.C. (2001), Indian Government and Politics, New Delhi, Vikas Publishing House Pvt Ltd.
3. Kothari, Rajani (2012), Politics in India, Hyderabad Orient Black Swan.
4. Basu, D.D.(2015), Introduction to the Constitution of India, Gurgaon, LexisNexis.
5. Laxmikanth, M (2014), Governance in India, New Delhi, McGraw Hill Education.
6. <http://www.legalserviceindia.com/article/2312/Central-State-Relation---Legislative,-Administrative-and-Financial.html>
7. Palkhiwala, Nani (2013, July 17), A strong Union can only be a Union of strong states, The Case that saved Indian democracy, India Today. Retrieved from: <https://www.indiatoday.in/magazine/guest-column/story/19830831-a-strong-union-19830831-a-strong-union-e-only-be-a-union-of-strong-states-770982-2013-07-17>
8. Tillin, Louis (2017, January 16), Federal fault lines, India Today. Retrieved from: <https://www.google.com/amp/s/www.indiatoday.in/amp/magazine/opinion/story/20170116-narendra-modi-centre-state-relations-reformations-985512-2017-01-04>

Social Justice And Welfare Of The Informal Sector Workers Under The Indian Constitution

Ms. Dipa Gotalair

Research Scholar,
P. G. Department of Studies in Law, Karnatak University, Dharwad,
under the guidance of Dr. I Sharath Babu,
Professor and Chairman of P. G. Department of Studies
in Law, Karnatak University, Dharwad.

Abstract

Justice ensures fair treatment, equal rights and access to the legal system. The Concept of Social Justice is an indispensable element for a Welfare State. Constitution of India has adopted this concept in the Preamble to the Constitution in the form of Ideals and Philosophy like 'Socialist', 'Social and Economic Justice', 'Equality' etc. and is reflected in the various provisions of the Constitution. This paper is an attempt to analyse the concept of Social Justice and identify the Social Justice related provisions as enumerated in the Indian Constitution which are more relevantly pertaining to the informal sector workers (Keywords : Justice, Social Justice, Constitution of India and Informal Sector Workers)

Introduction:

The Constitution is a legal document which has a special legal sanctity, it sets out the structure and primary functions of the organs of the government of a State and lays down the norms governing the operation of these organs. It reflects the philosophy and ideology of a Nation State on the basis of which individual's interests and personality is protected. Hence among other ideals and philosophy reflected in the Indian Constitution is the Philosophy of socio-economic justice. The preamble to the Constitution of India promises social, economic and political justice, The fundamental rights in Part III of the Constitution confer certain justifiable socio-economic rights and further the Directive Principles of State Policy in Part IV of the Constitution fix the socio-economic goals which the State must strive to achieve. Hence this paper is an effort to explore the concept of social justice as reflected in the Constitution of India and to identify the relevant Indian Constitutional proclamations relating to the social justice ensuring welfare of the informal sector workers in India.

Informal Sector Workers: Definition and Characteristics

The increasing growth of informal economy indicates the increasing income insecurity and vulnerability of the workers in informal sectors. In the developing economy of the State with large informal segment of labour force, the State is required to strictly adhere to the ideology of social justice with respect to the informal workers. The Second National Commission on Labour defined Informal Sector in its Report as “The term ‘informal’ per se, denotes the informal nature of work in the activity concerned, irrespective of the actual number of workers employed, and irrespective of whether it is within the purview of the requirements for registration. Some studies done in India restrict the informal sector to enterprises employing less than 10 persons”.

Informal sector workers have been defined as “All those who are working in the unorganised sector and the workers are employed without any employment security and social security to be provided by the employers”. The employment in the informal sector can be identified if any one or more of these characteristics are present which includes, firstly; absence of employment security i.e. there is no safeguard against arbitrary dismissal, secondly; lack of work security i.e. there is no protection against illness and accidents at the place of work and thirdly; absence of social security such as health care, maternity benefits employment injury benefits, invalidity and pension benefits etc.

The Concept of Social Justice

C. K. Allen in his book entitled ‘Aspect of Justice’ while expressing his views on justice state that, the concept of justice can be understood in four broad ways i.e. firstly, justice lies in the domain of morality; Secondly, justice is a “social virtue”; Thirdly, as a social virtue the purpose of justice is to maintain, or to restore the equilibrium in human affairs; and Fourthly, justice as moral principle presupposes the equality of consideration for all- fall within the scope of justice. According to Ulpian “justice is the constant and perpetual will to render everyone to what he is entitled”. The meaning of justice has been expanded to cover all walks of human life with the penetration of democracy in social and economic activities of the State giving rise to kinds of justice. Accordingly the Constitution of India recognises three kinds of justice i.e. social, economic and political justice which is reflected in the Preamble to the Constitution.

Social justice is concerned with the maintaining balance between individual’s right and social control. It involves in ensuring the accomplishment of the legitimate expectations of an individual under the existing law of the land and also ensuring the benefits there under and further, guarantying the reasonable protection for the encroachment or violation of the right conferred under the law of the land. Justice is genus and social justice is its species. Social justice is an integral part of justice in the generic sense. The concept of social justice is said to be a very wide term covering

within its sphere everything ranging from the general interests of the minorities to the eradication of poverty and illiteracy. It is not just related to the observation of the principle of equality before law and the independence of judiciary but also related to the eradication of massive social evils like pauperism, unemployment and starvation and focus on the welfare of the people at large. Likewise it demands co-operation and harmony between labour and capital, a substantial minimum wage in accordance with prevailing law on Minimum Wages, just and human conditions of employment and other incidental benefits with an object to improve the standard of living of the labour and people in general of the country.

Social Justice and Welfare of the Informal Sector Workers under the Constitution of India

The Preamble and various Articles in Part IV of the Constitution of India promote social justice and welfare of the workers of informal sector. This is necessary to make their life meaningful and enable them to live with human dignity. The principles of Policy have been set forth in Part IV of the Constitution for the guidance of the State in promoting welfare of the people and these principles are fundamental in the governance of the country and their application in the making of laws by the State. The concept of Social Justice has been accepted in wider sense under the Indian Constitution to include Economic Justice as well, as expressed by Chief Justice Gajendragadkar in his book entitled 'Law, Liberty and Social Justice', "In this sense social justice holds the aims of equal opportunity to every citizen in the matter of social and economical activities and to prevent inequalities".

To achieve the objectives and ideologies expressed in the Preamble to the Constitution, the State is bound to secure a social order to promote the welfare of the people through social, economic and political justice. In *Consumer Education and Research Centre v. Union of India* the Supreme Court of India expanding the theme of social justice under Article 38 of the Constitution held that Social Justice is the arch of the Constitution and ensures a meaningful life and a life liveable with human dignity and concluded that provision of medical aid is essential to ensure life of the workman meaningful, purposeful and dignified. The State is bound to provide opportunities and facilities to ensure the growth of children in a healthy manner and to protect the tender of children and youth from exploitation and moral and material abandonment. Accordingly, the apex Court issued directions to the State to see to the employment of an adult member of the family in lieu of the child employed in a mine, factory or in any hazardous employment.

Under Article 39(e) the State is required to secure the health and strength of workers and protect from abuse of the same due to economic necessity. In *CESE Ltd. v Subhash Chandra Bose*, the Supreme Court held that, health and strength of the workers is integral part of right to life. Under Article 39(d) the State has to ensure equal pay for equal work for men and women as a result the Equal Remuneration Act, 1976 has been enacted by the Parliament to implement Article 39(d). Under the Act

the provision has been made for payment of equal remuneration to women and men for the same work or work of similar nature. The principle of “equal pay for equal work” under Article 39(d) has assumed the status of Fundamental Right having regard to the equality principle in Article 14 and 16 of the Constitution. The Act is equally applicable to informal sector workers. In *Daily RC Labour, P and T Dept. v. Union of India* the apex Court held that, the state cannot deny the minimum pay in pay scales to casual labourers and such denial amounts to exploitation of labour.

The State under Article 42 of the Constitution is required to secure just and humane conditions of work and maternity benefits. Further, Article 43 requires the State to endeavour to secure work, a living wage, and conditions of work to all the workers, agricultural, industrial or otherwise, by suitable legislation or economic organisation in order to ensure a decent standard of life and employment of leisure and social and cultural opportunities. ‘Conditions of Employment’ is a significant aspect in the contract of employment as it covers the whole aspects of terms and conditions of employment namely the tenure, wages, hours of work, leave, holidays, rest, over time wages and other social security and welfare amenities. In the industrialised employment the right to decent working conditions is the outcome of the right to work and the right to adequate wages. This right enables a worker as said by H. J. Laski in his book entitled ‘An Introduction to Politics’, "towards attaining significance for himself beyond then getting of his livelihood." Hence, reasonable working hours, holidays with pay, rest and leisure, and some other necessary facilities are important elements for living a decent life in a society. Apart from above significance of leisure which reduces fatigue, it aids in maintaining good health and further leading to development of individual’s personality. In *Bandhua Mukti Morcha v. Union of India* the Supreme Court held that, right to live with human dignity read in Article 21 of the Constitution derives its life breath from the Directive Principles of State Policy and particularly from Articles 39 clause (e) and (f) and Articles 41 and 42 of the Constitution.

Conclusion

The Directive Principles of State Policy in Part IV of the Constitution indicate the basic principles of governance. The above discussed Articles clearly demonstrate that the aim of a welfare State in securing the social justice to the working class has been achieved. Article enumerated in Part IV of the Constitution aid the State in achieving Social and Economic Justice promised in the Preamble to the Constitution by working for the promotion of the welfare of the people. Provision for living wage for workers, just and humane conditions of work, raising the level of nutrition, standard of living and improvement of health of workers etc., are specific duties imposed on the State to formulate its policy of governance which in turn promote the concept of social justice. Article 37 lays down that the Directive Principles in Part IV are not enforceable through court of law, however these provisions have been used to enlarge the scope of the fundamental rights guaranteed in Part III of the Constitution

particularly Right to equality and right to life and personal liberty. The Directive Principles pertaining to the informal sector workers will merely remain a pious hope if it's not translated into action and this will in turn adversely affect the rights and living standards of informal sector workers. It is evident that the judiciary over the years in its various decisions incorporated the spirit that the essence of Part IV in the Constitution can be realised or achieved within the framework of scope of the fundamental right spelt out in Part III. More relevantly the Supreme Court in Francis Coralie v. Delhi right to life enshrined in Article 21 does not imply the bare animal existence but needs certain minimum requirement to live a life as a human being in a Democratic Welfare Country like ours.

REFERENCE

Books

1. Alan Watson, (1998), The Digest of Justinian, University Of Pennsylvania Press, Philadelphia.
2. Bakhshish Sing, (1976), The Supreme Court as an Instrument of Social Justice, Stirling Publication Pvt. Ltd., New Delhi.
3. C.K. Allen, (1997), Aspects of Justice, Stevens & Sons Ltd., London
4. H.J. Laski, (1939), An Introduction to Politics, George Allen and Unwin Ltd, London.
5. J.C. Johari, (2010), Principles of Modern Political Science, Second Edition, Sterling Publishers Pvt. Ltd., New Delhi.
6. P. B. Gajendragadkar, (1965), Law, Liberty and Social Justice, Asia Publishing House, New York.
7. Shiva Rao, (1967), Framing of the Indian Constitution: Select Documents, The Manager Government of India Press, New Delhi.
8. Wade and Phillips, (1962), Constitutional Law, Longmans Green and Co., London.

Journals

1. Jeemoi Unni and Uma Rani, "Social Protection for Informal Workers: Insecurities, Instruments and Institutional Mechanisms", Development and Change, March 2003
2. Rabindra Kr. Pathak, Justice, Equality, Liberty in Deepa Kansra, The Preamble, (2013), Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd., New Delhi.
3. International Labour Organization, "Repercussions of a reduction in hours of work", International Labour Review, (1956), pp. 23-45.

Report of the "Task Force on Definitions and Statistical Issues" by the National Commission for Enterprises in the Unorganised Sector (NCEUS) in the year 2007, p.13.

Report of Second National Commission on Labour, 2002

Right To Privacy: The Unenumerated Right Under The Constitution Of India

Mr. Hanumanthappa G.T

Research Scholar,
P.G. Department of Studies in Law,
Karnatak University, Dharwad

Abstract

Article 21 of the Indian Constitution guarantees the right to life and personal liberty. The scope of the Article has been widened by the Judiciary through its innovative and reformative judgments. The dimensions of right to life read under Article 21 have been varied from right to live with human dignity to right to die. One such right inferred under the Article is the Right to Privacy. Hence this paper is an effort to analyse the meaning of privacy, right to privacy under the Constitution of India and the role of judiciary in protecting the right to privacy.

(Keywords : Fundamental rights, right to privacy and role of judiciary.)

Introduction:

The Constitution is a fundamental document of a country dealing with fundamentals of State governance, ensuring fundamental rights to the citizens and imposing obligation upon the State to promote socio-economic growth in the State. Fundamental Rights conferred under Part III of the Indian Constitution are the basic right which is bestowed by the Constitution to individuals which cannot be curtailed by the State without procedure established by law in the sense the just, fair and reasonable law. The important part of Fundamental Rights in Part III of the Constitution is the Article 21 which is considered as core of the Constitution. Article 21 guarantees right to life and personal liberty. The scope of the Article has been widened by the Judiciary through its innovative judgments. The dimensions of right to life read under Article 21 have been varied from right to live with dignity to right to die. On such right read under the Article is the Right to Privacy. Hence this paper is an attempt to analyse the meaning of privacy, right to privacy under the Constitution of India and the role of judiciary in protecting it.

The Concept of Privacy and Right to Privacy

Generally the term privacy means the state of being free from the watch of public or the government. To be specific the term 'privacy' means 'Right to be Let-Alone'. Justice Thomas Cooley described 'privacy' as protection of person's right to

seclusion. Prof. Allan Westin defines privacy as “The state of solitude or small group of intimacy. Privacy has different dimensions based on the environment and the context, it is concerned with the person and not places, such as publication of private affairs for example medical records of persons disease and illness, couples affairs on honeymoon, individuals private life and intimacy with other, relationship between husband and wife and their conversations etc. the right to privacy is not just preventing inaccurate portrayal of private life but it is right which prevents depiction at all.

The right to privacy further indicates the right of a person to be free from unwarranted interference. As stated by Justice J.S. Kehar that right to be let alone is a part of the right to enjoy life is in turn, a part of fundamental right to life of individuals. The precise definition may be seen in the report of a panel to the U.S. Presidents’ office of Science and Technology. Where the right to privacy has been defined as “The right to privacy is the right of an individual to decide for himself as to how much he will share with others his thoughts, his feelings and the facts of his personal life.”

Right to Privacy under the Constitution of India

The Constitution of India confers numerous Fundamental Rights in its Part III from Article 12 to Article 35, with regards to the Right to Privacy there is no explicit provision in the Constitution guaranteeing it as a fundamental right. However, right to privacy has been recited in Article 21 of the Indian Constitution by the Indian Judiciary. In the case of *Kharak Singh v. State of Uttar Pradesh* for the first time it was the question before the Supreme Court that whether the right to privacy could be implied from the Articles 19 and 21 of the Constitution. Unfortunately majority of the judges while deciding held that there is no constitutional guarantee of such right. But in the dissenting opinion Justice Subba Rao opined that “further the right to personal liberty takes in not only a right to be free from restrictions placed on his movements, but also free from encroachments on his private life. It is true that our constitution does not expressly declare a right to privacy as a fundamental right, but the said right is an essential ingredient of personal liberty. Every democratic country sanctifies domestic life...” However, the Supreme Court tried to define privacy in the case of *Shraddha v. Dharmapal* as “the state of being free from intrusion or disturbance in one’s private life or affairs”. After the judgment in the case of *Justice K. S. Puttaswamy (Retd) v Union of India*, today in India right to privacy can be claimed as a fundamental right as the Supreme Court proclaimed right to privacy as intrinsic part of right to life and personal liberty guaranteed under the Article 21 of the Constitution.

Through the various judgments the Supreme Court of India time and again deliberated right to privacy as fundamental right, in the case of *Justice K. S. Puttaswamy (Retd) v Union of India* it was contended that the Aadhaar scheme is violative of right to privacy and hence by overruling the earlier judgments in *M P Sharma v. Satish Chandra* and *Kharak Singh v. State of Uttar Pradesh* it was held that

the right to privacy is intrinsic to right to life and personal liberty under Part III of the Constitution. However, rights conferred under the Constitution are not absolute right and subjected to reasonable restrictions, similarly right to privacy is not an exception as stated by Justice A. M. Sapre in Kharak Singh case that right to privacy is not absolute but subject to reasonable restrictions. Therefore, whenever the government tries to impose restrictions on the right to privacy of the citizens, it has to prove that such restrictions are just, fair and reasonable restrictions under the law which is in question.

According to justice Chandrachud right to privacy is multifaceted right which preserves personal intimacies, the home, sanctity of family and sexual orientation. The fundamental rights act as a firewall to protect the persons from the interference, invasion, and surveillance by the State. In the opinion of Justice S.K. Kaul privacy, dignity, personal liberty is part of the same tree of justice. In Nvatejsingh Johar v Union of India it was held that right to privacy, expressing sexual identity, noninterference in personal affairs and right to be recognized as full members of the society of same sex married persons.

When it is considered as the fundamental right it is an absolute duty of the State to protect and enforce the right to privacy, in Govind v. State of Madhya Pradesh Justice K.K Mathew stated that, the claim of Privacy and Dignity are to be examined carefully and it can be denied only when the superior countervailing interest exists. If it is the law which is violating the privacy right, it must satisfy the compelling State interest like enforcement of morality.

The right to privacy has become crucial aspect in the present digital era due to the growth in E-commerce and trade where individuals conduct, personal information, sensitive personal information are susceptible to the danger of invasion as it can be accessed and processed by the marketers for their business strategy without informing the customers. It is need of the hour to protect consumer privacy by regulating the e-commerce websites and market by enacting and implementing the laws governing the certain aspects, namely: (i) fair and proper use of information; (ii) consumers/individual should be given option to protect their information; (iii) transparent and accountable data processing and use of personal information; and (iv) dissemination of information devoid from misuse.

The State has made efforts to protect the person's privacy under Information Technology Act 2000, by punishing the persons who violates privacy and personal data of an individual is protected by imposing penalty on person whoever secures the access to computer and computer systems and computer networks without the rightful owners permission and person hacking the computer systems is inflicted with the punishment of imprisonment up to 3 years and fine up to 2 lakh or both. Further, it protects confidentiality and privacy of individuals by prescribing the punishment for non-consensual disclosure of confidential information of individuals with imprisonment of two years and fine up to one lakh or both and Central Government and State Government are empowered to issue directions for interception or

monitoring or decryption of any information. In addition to that the government recently introduced the Personal Data Protection Bill, 2019 on the recommendations of the Experts Committee on Data Protection headed by retired Supreme Court Justice B. N. Srikrishnawhich mandates consent for collecting and processing of individuals information, protection of person's personal information from misuse and establishes the Data Protection Authority with powers and functions of regulating and protecting the persons information.

Conclusion

The careful perusal of the numerous decisions of the Supreme Court it can be understood that the right to privacy is a fundamental right read under Article 21 of the Constitution which has led to the evolution of one more new dimension of the Right to life. Judiciary has made tremendous efforts to protect the right to privacy as fundamental right. So far the efforts of the Legislation is concerned, the information Technology Act, 2000 has been enacted which appears to be inadequate in ensuring the right to privacy as it does not provide enhanceive measures for protection of different forms or privacy. Recently, the Personal Data Protection Bill, 2019 is introduced in the Lok Sabha and is being referred to the Joint Parliamentary Committee. However, the Bill does not afford adequate protection as inadequate restrictions are imposed on the State surveillance. Further, the Data protecting authority under the bill suffers from various deficiencies. Further, the Bill is not completely in accordance with the expert committee report. Hence, more pragmatic efforts are required to protect the right to privacy as read under Article 21 of the Constitution in turn to enforce the right to life guaranteed under Article 21 of the Constitution the parliament may make Constitutional amendment which inserts Right to Privacy as a constitutional right and it is need of the hour to make a specific legislation protecting persons informational privacy, unlawful, Arbitrary interference, mass surveillance by the government and other private actors.

Reference

- 1) Divyarohatgi,(2017)Cyber Law and Cyber Crimes, Whytesand Company.
- 2) Shiva JogaRao,(2005),ComputerContracts and Information Technology Law, Wadhwa and Company, Nagpur.
- 3) Apar Gupta, (2011) Commentary on Information Technology Act, Lexis Nexis Butterworths, Nagpur
- 4) M. P. Jain,(2008),Indian Constitutional Law, Wadhwa and Company, Nagpur.
- 5) Samuel D. Warren; Louis D. Brandeis, "The Right to Privacy" Harvard Law Review, vol.4 (1890) p.195.
- 6) Report of the Experts Committee on "Data Protection" submitted to Ministry of Electronic and Information Technology in July 2018.
- 7) The Information Technology Act, 2000.
- 8) The Personal Data Protection Bill, 2019

The impact of S R Bommai V/S Union of India case on imposition of Article 356.

Dr. Basavarajeshwari R. Patil

Assistant Professor,
Dept. of Political Science
Government First Grade College,
Kalaghatgi, Dist; Dharwad.

Abstract

Article 356 of Indian constitution is one of the article which is in discussion from the independence. Even in the constituent assembly also it was keenly debated and discussed, because some of the members of the constituent assembly thought that if it would misuse then, it would not only violate the federal structure of the constitution but also make a mockery of democratic principles. Some of the constituent assembly members said the provision of the article would not be used to strengthen the corporative federalism but it would be used in resolving the ministerial crisis in the state. According to Dr. B R. Ambedkar “such article will never be called into operation and that they would remain dead letter” but this hope was proved wrong within one year the working of the constitution, in 1951 June the Punjab government was dismissed in spite of having a clear majority in the state assembly. Since then till now accepts Chhattisgarh and Telangana all the Indian states and union territories have experienced the imposition of article 356. But after the Supreme Court judgment in S R. Bommai V/S Union of India ([1994] 2 SCR 644: AIR 1994 SC 1918: (1994)3 SCC1) the imposition of Article 356 on States has come down substantially. In S.R.Bommai Case the supreme court of India had said that the validity of a proclamation for President’s rule can be subjected to judicial review.

(Keywords :1. Article 356. 2. Federal. 3. Constitution 4. Supreme Court 5. S R. Bommai V/S Union of India 6. Judicial review.

“The term federation is derived from the Latin word “Foedus” which means treaty or agreement, which is made by the different states integrated to federate. Association of states, Common Aims and Large Measure of original independence: A federation is an association of states formed by written constitutions. Several states having common aims and objectives may form a permanent association on constitutional and legal basis. In this association having two sets of authorities, the states surrender their sovereignty for the common good, but at the same time,

maintain a large measure of their original independence as far as the regional matters are concerned. India is basically a federal system, with striking unitary features. “While submitting the draft constitution, Dr. B R. Ambedkar, the Chairman of the draft committee, stated that “although the constitution may be federal in structure” the committee had used the term “Union” because it provides certain advantages. This indicates that, the Indian federation is not the result of an arrangement by the units, and component units have no freedom to secede from it. The constitution of India is neither purely federal nor purely unitary, but it is a combination of both. The Indian constitution is mainly federal with unique safeguard for enforcing national unity, growth and welfare of the country. India adopted a federal structure with good enough centralizing tendency. It enshrines the principle that the national interest ought to be paramount. In normal times Indian constitution works as a federal constitution but in emergency the constitution itself has created a kind of paramount for the center by providing for the suspension of state governments and the imposition of President’s rule under certain conditions and circumstances such as the breakdown of the administration, the power to suspend the constitutional machinery may be exercised by the President, not only on the report of the Governor of the state concerned but also suo motu whenever he is satisfied that a situation calling for the exercise of this power has arisen. It is thus a coercive power available to the Union against the units of the federation.

Article 356 of the Indian Constitution

“Article 356 of the Indian constitution provides for imposition of President’s rule in states, provided the President is satisfied that the governance in States cannot be carried out in accordance to the constitution. In other words, it is supposed to be used sparingly when no party or alliance is able to form a government and has lost majority in the house, or if there is a widespread breakdown of law and order. The president usually acts on the advice of the union cabinet. “Dr. B R. Ambedkar Defended Article 356 in the constituent assembly on the plea that the use of this drastic power would be a matter of the last resort. The proper thing we ought to expect is that such articles will never be called into operation and that they would remain a dead- letter. If at all they are brought into operation, I hope the president who is endowed with this power will take proper precautions before actually suspending the administration of the Province”.

But over the years since independence, article 356 was used when different political parties or alliances were in power at the center and state. “Because of this tendency, except Chhattisgarh and Telangana all the Indian states and union territories have experienced the imposition of article 356 at different times.

In 1976 by the 42nd Amendment, the President’s satisfaction for the making of a Proclamation under Article 356 has been made immune from judicial review; but the 44th amendment of 1978 has removed that fetter, so that the Courts may now interfere if the Proclamation is mala fied or the reasons disclosed for making the Proclamation have no reasonable nexus with the satisfaction of the president.

Imposition of President's Rule (Article 356) on states from 1950 to 2020

Year (from-to)	Number of President's Rule was imposed
1950 to 1970	25
1971 to 1990	65
1991 to 2010	29
2011 to 2020	07

(Source; D DBasu. *Introduction to the Constitution of India. 24th Edition. 2020.*)

“President's rule was imposed totally 126 times on states in India. It was used 25 times between 1950 to 1970. Between 1971 to 1990, it was 65 times, it shows the polarized political atmosphere of those times. Article 356 was used as a political tool during this time. Between 1991 to 2010 it was used 29 times. Between 2011 to 2020 it has been used 07 times.

The question of judicial review under article 356 has come up for consideration before the Courts in several circumstances, but the indiscriminate use of Article 356 came down significantly following the Supreme Court's landmark judgment in the S R. Bommai V/S Union of India ([1994] 2 SCR 644: AIR 1994 SC 1918: (1994)3 SCC1) case.

What is S R. Bommai V/S Union of India case.

“Sri S R. Bommai was the Chief Minister of the Janata Dal government in Karnataka between August 13, 1988 and April 21, 1989. His government was dismissed on April 21, 1989 under Article 356 of the Indian Constitution, and President's Rule was imposed. The dismissal was on the grounds that the Sri S R. Bommai government had lost majority following large-scale defections engineered by several party leaders of the day. Then Governor P. Venkatasubbaiah refused to give Sri S R. Bommai an opportunity to test his majority in the floor of the Assembly, despite the letter presenting him with a copy of the resolution passed by the Janata Dal Legislature Party. Sri S R. Bommai went to Karnataka High Court against the Governor's decision to recommend President's Rule. But the High Court of Karnataka dismissed his writ petition. Then he moved to the Supreme Court.

Landmark Judgment of the Supreme Courte in S R. Bommai V/S Union of India, ([1994] 2 SCR 644: AIR 1994 SC 1918: (1994)3 SCC1) case

“The case, which would go on to became one of the most cited whenever hung Assemblies were returned, and parties scrambled to form a government, took five years to see a logical conclusion. On March 11, 1994, a nine-judge Constitutional bench of the Supreme Court issued the landmark judgment, which in a way put an end to the arbitrary dismissal of the State governments under Article 356 by spelling out restrictions.

The verdict concluded that the power of the President to dismiss a State government is not absolute. The verdict said the President should exercise the power only after his proclamation (imposing his/her rule) is approved by both Houses of Parliament. Till then, the Court said, the President can only suspend the Legislative Assembly by suspending the provisions of constitution relating to the legislative Assembly. “The dissolution of Legislative Assembly is not a matter of course. It should be restored to only where it is found necessary for achieving the purposes of the Proclamation,”

“In case both Houses of parliament disapprove or do not approve the Proclamation, the Proclamation lapses at the end of the two-month period. In such a case, the government which was dismissed revives. The Legislative Assembly, which may have been kept in suspended animation, gets reactivated,” the court said. Also, the Court made it amply clear that a Presidential Proclamation under Article 356 is subject to judicial review.

Significance of the S R. Bommai case:

“The chief minister of a state, who has to discharge his constitutional functions will be in perpetual fear of the axe of Proclamation falling on him because he will not be sure whether he will remain in power or not and consequently he has to stand up every time from his seat without properly discharging his constitutional obligations and achieving the desired target in the interest of the State” the court said. This case brought an end to the practice of dismissal of state governments by central governments. It also established that majority can only be proven on the Floor of assembly and it should not be a subjective opinion of the Governor.

The first ever impact of the Sri S R. Bommai case

The first instances of the impact of the case, the A B. Vajpayee government in 1999 was forced to reinstate a government it dismissed. The Rabri Devi government, which was sacked on February 12, 1999, was reinstated on March 8, 1999 when it became clear that the central government would suffer a defeat in the Rajya Sabha over the issue. And later whenever the case of a hung Assembly, and the subsequent exercise of government formation, came up, the S R Bommai case would be cited, making it one of the most quoted Verdicts in the country’s political history. 7

Conclusion

S R. Bommai V/S Union of India ([1994] 2 SCR 644: AIR 1994 SC 1918: (1994)3 SCC1) was a landmark judgment of the Supreme Court of India, where the Court discussed at length provisions of Article 356 of the Indian Constitution and related issues. This case had huge impact on Center- State relations. The judgment attempted to curb the misuse of Article 356 of the Indian constitution.

To safeguard the federal feature of the Indian Constitution, the Governors should act in a responsible manner and should restrict the use of Article 356 only in rarest of rare cases, thus acting in consonance with the spirit of the framers while including Article 356 in the Constitution. As the clarification and limitation set by Supreme Court, enabled reduce the number of using of Article 356 on States.

References

1. Verma, S L., Federal authority in the Indian political system: A comparative study of structures: process and operational Dynamics of Federal Authority in select federations. R.B.S.A. Publishers, Jaipur, 1987. P. 32.
2. Durga Dad Basu. Introduction to the Constitution of India. 24th Edition. Lexis Nexis Gurgaon, Haryana, India. 2020. p 55&68.
3. Ibid, p. 402& 537,538,539.
4. Ibid, p. 400
5. Ibid, p. 537,538,539.
6. The Hindu. Net Desk May 18 2018. <https://www.thehindu.com>
7. Ibid.

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಶ್ರೀಮತಿ ಯಮುನಾ ಎ. ಕೊಣೆಸರ

ಪ್ರಭಾರ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಂಕಾಪುರ

email id: yamunak68@gmail.com

cell: 9480028334

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಭುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾವು ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಒಂದು ದೇಶ ಜನತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪ್ರಜೆಯು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮದು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದು, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗೊಂದಲಗಳು ಇರಬಾರದೆಂದು ಬಹು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸಿಡಿದು ಬೇರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಬಹು ಭಾಷೆ, ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಹು ಜನಾಂಗ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತವು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಶಾಂತಿ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಮಗ್ರತೆ ಉನ್ನತವಾದ ದಾರ್ಶನಿಕ ಮುನ್ನೋಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ಆಚರಣೆ

70 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, 1949 ನವೆಂಬರ್ 26 ರಂದು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಜನವರಿ 26, 1950 ರಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಭಾರತವನ್ನು ಗಣರಾಜ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಅಂದರೆ 1979ರ ವರೆಗೆ ನವೆಂಬರ್ 26 ನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ದಿನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. 1979 ರಲ್ಲಿ ಸಂಸದ ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತ ವಕೀಲರು ಆದ ಎಲ್.ಎಂ. ಸಿಂಘಿ ಅವರ ಸಂವಿಧಾನ ಅಂಗೀಕಾರದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ 26 ನ್ನು “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ದಿನ” ಎಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಬರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕುರಿತು ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ 2015ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ 125ನೇ ಜನ್ಮದಿನದ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನದ ದಿನವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ದಿನದಂದು ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಅಭಿಯಾನಗಳು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದಿನದಂದು ಸಂಸತ್ತು ಸಹ ವಿಶೇಷ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆ

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯು ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಭೂತ ಪೂರ್ವಾವಶ್ಯಕತೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತ ಸರ್ಕಾರ ಈ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಕೆ.ಸಿ. ಫ್ಲೀರ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳಾದ ರೂಢಿಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳ ಸಂಕಲನವಾಗಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವೊಂದರ ಸಂವಿಧಾನವು ಸರ್ಕಾರದ ರಚನಾಕ್ರಮ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳ ಸಂಕಲನವೇ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಂವಿಧಾನವೆಂಬ ಅಸ್ತಿಭಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಂತೆ, ಸಂವಿಧಾನವು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಸರ್ಕಾರವು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸದಂತೆ ಅದನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಸಂವಿಧಾನವು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಯಮಾವಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಸರ್ಕಾರವೇ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, 'ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರ'ವೆಂದರೆ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಸರ್ಕಾರ. ಭಾರತ, ಅಮೇರಿಕಾ, ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಸ್ವಿಝರ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರೊ.ಕೆ.ಸಿ. ಫ್ಲೀರ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆ ಎಂದರೆ 'ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊರತು ನಿರಂಕುಶ ಸರ್ಕಾರವಲ್ಲ. ಅದು ಸಂವಿಧಾನದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಮಿತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರವೇ ವಿನಃ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿಮಿತವಾದ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿರುವುದು. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳು (ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ) ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆ ಅಥವಾ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರವು 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯ ಸವಾಲುಗಳು

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಸಂವಿಧಾನ ವಿಧಿಸುವ ಪರಿಮಿತಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊರತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಸರ್ಕಾರವಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ, ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ, ನಿಗದಿತ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು, ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕು, ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಇದೇ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯವಾದ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೊಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳಾವುವೆಂದರೆ (1) ಯುದ್ಧ, (2) ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, (3) ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ (4) ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟುಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಈ ಅಂಶಗಳು ಸರ್ಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಗಳಾಗಿವೆ ಅಥವಾ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತವೆ.

ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದೇಶಿ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನಿರಂಕುಶಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ರದ್ದಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ದುರ್ಲಾಭ ಪಡೆದು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಕಡ್ಡಾಯ ಸೈನಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆ, ಮಿಲಿಟರಿ ತರಬೇತಿ, ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ, ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಿಷೇಧ ಮುಂತಾದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸದಾ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗೆ ಕುಸಿಯುವುದೆಂದು ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಸಮರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿ, ಇಟಲಿ, ಜಪಾನ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೀವ್ರ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅನೇಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾಯಕರ ಬಂಧನ, ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಸ್ಥಾನಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವುದು. ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಿಷೇಧ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕ್ರಮಗಳು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಂತರ ಪುನಃ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಂದಿರುವುದು.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸವಾಲು: ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿದ್ದಾಗ ಮಲತಾಯಿ ಧೋರಣೆ ವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಿದ್ದಾಗ ಆ ಪಕ್ಷವು ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತಕ್ಕಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತೂ ದೇಶದ ಸಮುದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ನದೀನೀರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದೇ ಸಂವಿಧಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೇ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ: ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಮಾನವಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉತ್ಪಾದನಾಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾರಿಗೆ, ಸೇವೆಗಳು, ಗಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ “ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನ” ಎನ್ನುವ ಧ್ಯೇಯಕ್ಕೆ, ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಸವಾಲೊಡ್ಡುತ್ತಿವೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಸಹ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಬರ ಪರಿಹಾರ, ರೋಗ-ರುಜಿನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಜನರ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಉಪಶಮನ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಮೋಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು 20 ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರವು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಬಹುದು.

ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳು

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನಿವಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- 1) ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಸಂವಿಧಾನವು ‘ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರ’ ತತ್ವವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮನೋಭಾವನೆಯು ವಿಚ್ಛಿದ್ರಕಾರತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ತಡೆದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.
- 2) ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಸಹ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಅಮೇರಿಕಾ, ಭಾರತ, ರಷ್ಯಾ, ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಬಹು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.
- 3) ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದ ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು, ‘ನ್ಯಾಯ’ದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಯುದ್ಧ ನೀತಿಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾ: ಈ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಭಾರತ, ಜಪಾನ್ ದೇಶಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧೋರಣೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಪರಿತ್ಯಾಗ ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿವೆ.

- 4) ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಶಾಂತಿ ವಾತಾವರಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಜನಜಾಗೃತಿ, ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ, ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯ ತತ್ವ ಸಮಾಜವಾದ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾದ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂದಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.
- 5) ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತರಿಂದ ಅರವತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು, ಕುಟುಂಬ ರಾಜಕಾರಣದತ್ತ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಸಂವಿಧಾನದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳು ,ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಈಡೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯು ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. J.C. Johari : Indian Government & Politics.
2. B. Shiva Rao : The Framing of India's Constitution.
3. D.D. Basu : Introduction of Indian Constitution.
4. M.V. Pyhec : Constitutional Government in India.
5. M.P. Sharma : The Government of the Indian Republic.
6. H.M. Rajashekar : Indian Government and Politics.
7. A.Suryaprakash :The Emergency: Indian Democracy's Darkest Hour(Kannada Edition

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಬಿ. ಗೌಡ

ಸಹಾಯಕ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಆಡಳಿತದ ಔಪಚಾರಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇ ಸರ್ಕಾರದ ಗುರಿಗಳೇನು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂವಿಧಾನದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದು, ಇವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಅದರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಕುರಿತು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಮುಖ್ಯಪದಗಳು: ಆಡಳಿತ, ಸಂವಿಧಾನ, ಸೇವೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಭಾರತ, ಯೋಜನೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ, ನೀತಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರ, ಸರ್ಕಾರ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ)

ಪ್ರಸಾವನೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ, ಹಕ್ಕುಗಳು, ತಾಪಮಾನ, ಚುನಾವಣೆ, ಸಂವಿಧಾನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕರ ಬೇಕು-ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರವು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಸಂವಿಧಾನ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಜನತೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡದೆಯೇ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಮೇಲಿನ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತ

ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರವು ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅದರ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವ ಪದವು ಬಹು ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಆಡ್' ಮತ್ತು 'ಮಿನಿಸ್ಟರ್' ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು, ನಿರ್ವಹಿಸು, ಸೇವೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ . ಆಡಳಿತವೆಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಫಿಫ್ಥರವರ ಪ್ರಕಾರ “ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೊರೆಯುವ ಮಾನವರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶನವೇ ಆಡಳಿತ”.

ಎಲ್.ಡಿ.ವೈಟ್ ಪ್ರಕಾರ “ಉದ್ದೇಶವೊಂದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜನರನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಲೆಯೇ ಆಡಳಿತ” ವೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಆಡಳಿತವು ಎರಡು ಮೂಲಾಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆಡಳಿತವು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಆಡಳಿತವು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಸಂವಿಧಾನವು ದೇಶದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಮತ್ತು ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರೀತಿಯ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪದ್ಧತಿಯ ಚೌಕಟನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿದ್ದು, ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ಸಂವಿಧಾನದ 2ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಪಡೆದಿವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಲೋಕಸಭೆಯ ಬಹುಮತದ ಬೆಂಬಲ, ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾಮಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ನಾಮಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗಾಧಿಕಾರಿ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವು ಆಡಳಿತವು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ.

೧. ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಸಂಸತ್ತು ಪಾರಮ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಡಳಿತಾಂಗದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಶಾಸಕಾಂಗದ ಪರೋಕ್ಷ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಹೊರತಾಗಿ, ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.
೨. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವು ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ನೀತಿಗಳು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯೂ ತಾನು ಹೊಂದಿರುವ ಇಲಾಖೆಯ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗೂ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಅದರ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.
೪. ಸಂವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನಿನ ಆಧಿಪತ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
೫. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ನೀತಿ-ನಿರ್ಣಯಗಳು, ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಲಹೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.
೬. ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವಾಗ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇರುವುದು
೭. ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದವರು ರಾಜಕೀಯ ತಾಟಸ್ಥ್ಯ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತತೆ ಹಾಗೂ ಅನಾಮಧೇಯತ್ವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉದಾತ್ತ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

೧. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ 'ನ್ಯಾಯ' ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು.
೨. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆಲೋಚಿಸುವ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ತಾವು ನಂಬಿರುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದು.
೩. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಮತ್ತು
೪. ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಭಾತ್ಯತ್ವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂದಿನ ಸುಖೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವ್ಯಾಪಕ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಬೀರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರು ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿರಬೇಕು. ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆಯು ನಿರಂಕುಶತ್ವಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಾವು ಚಲಾಯಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗ ಖಂಡಿತ. ಎಲ್. ಡಿ ವೈಟ್ ಅವರು ಆಡಳಿತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹೊಣೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ, ಶಾಸನೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಿಕ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಪಿತ ರೂಢಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೇ ಆಡಳಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ".

ನಿಯಂತ್ರಣವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಮೂಲಾಂಶವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಣವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಯೋಜಿತ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜಾರ್ಜ್ ಆರ್. ಟೆರಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ “ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಯೋಜಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಬಾಹ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಾಸಕಾಂಗವು ಸರ್ಕಾರದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗವು ಜನರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗವು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತವು ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರ್ಕಾರವು “ಸಾಮೂಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ” ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಾವು ಕೈಗೊಂಡ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಮೇಲಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಕೇವಲ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಸಕಾಂಗವು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಚಿವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ನಿಯಮದ ಹಿಂದೆ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ಸಭೆಗೆ ಕರೆಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಟೀಕಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ ಮಂತ್ರಿಯ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಡಳಿತಾಂಗವು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಆಡಳಿತ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕನು ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲಾಯಿಸುವ ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟವು ತಾನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಆಡಳಿತ ನೀತಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಸರಿಸುವ ಧೋರಣೆಗೆ ಕೇವಲ ಇಲಾಖೆ ಮಂತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಹೊಣೆಗಾರನಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಇಡಿ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಾಗ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಮಂತ್ರಿ ತನ್ನ ಮೀತಿಯನ್ನು ಮೀರಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು

ತಾವಾಗಿಯೇ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮುಂದೆ ಬರುವುದು. ಆಡಳಿತಾಂಗವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ, ದೋಷಪೂರಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಚಲಾಯಿಸಿದಾಗ, ಮತ್ತು ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಾಗ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರುವಂತೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದೇಶದ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜನರ ಸಮಗ್ರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಪರೋಕ್ಷ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಹೊರತಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡುವ ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಕೂಡ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ತತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೂ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಾತೀಯತೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೊಂದು ಶಾಪವಾಗಿದ್ದು, ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಜಾತೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತದ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಕಾರ್ಯಗಳು, ಗುರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆ ಅಥವಾ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತಗಾರರು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸದೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಮಾನವೀಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂವಿಧಾನದ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಸಪ್ರೂ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್, (೨೦೧೯). ಇಂಡಿಯನ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್: ಎ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಆಫ್ ಗೌವರ್ನನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ: ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.
೨. ಬಕ್ಷಿ, ಪಿ.ಎಮ್., (೨೦೧೯). ಕಾನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಶನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಯುನಿವರ್ಸಲ್.
೩. ಬಸು, ಡಿ.ಡಿ., (೨೦೧೮). ಇಟುಡಕ್ಷನ್ ಟು ದಿ ಕಾನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಶನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಲೆಕ್ಚರ್ಸ್ ನೆಕ್ಷಿಸ್.
೪. ಅವಸ್ತಿ, ಎ. & ಮಹೇಶ್ವರಿ ಎಸ್. ಆರ್., (೨೦೧೮). ಪಬ್ಲಿಕ್ ಆಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್, ಆಗ್ರಾ: ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅಗ್ರವಾಲ್.
೫. ಭಗವಾನ್, ವಿಷ್ಣು, ಭೂಷಣ, ವಿದ್ಯಾ. & ಮೊಹಲ್, ವಂದನಾ., (೨೦೧೬). ಪಬ್ಲಿಕ್ ಆಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಎಸ್. ಚಂದ & ಕಂಪನಿ. ಲಿಮಿಟ್.

೬. ಮಹೇಶ್ವರಿ ಎಸ್. ಆರ್., (೨೦೧೩). ಇಂಡಿಯನ್ ಆಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಒರಿಯಂಟ್ ಲೊಂಗ್ಮನ್.
೭. ಫಾಯಿ, ಕೆ.ಕೆ., (೨೦೦೯). ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿ, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್.
೮. ಫಾಡಿಯ, ಬಿ. ಎಲ್., (೨೦೦೪). ಇಂಡಿಯನ್ ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಂಡ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ.
೯. ಸಿಂಗ್, ಹೊಶಿಯರ್., (೧೯೯೮). ಇಂಡಿಯನ್ ಆಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್, ನ್ಯೂ ದೆಹಲಿ: ಕಿತಾಬ್‌ಮಹಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್.
೧೦. ಅರವಿಂದ, ಎಸ್., (೧೯೯೨). ಇಂಡಿಯನ್ ಆಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್, ಬಾಂಬೆ: ಹಿಮಾಲಯ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್.
೧೧. ಗ್ರೌವರ್, ವಿ. & ಅರೋರ, ಪಿ., (೧೯೬೪). ಇನ್ ಇಟ್ರೋಡಕ್ಷನ್ ಟು ಇಂಡಿಯನ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಶನ್

“ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ : ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು” (Center State Relation : Constraints and Prospects)

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಧು ಹುಣಸಗಿ
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿಜಯಪುರ

ಅಮೂರ್ತ

ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಐಕ್ಯತೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇವುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅರೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು. ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ದ್ವಂದ್ವನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಯುತ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವದರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುವುದು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳೆರಡು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಐಕ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಸಾಬಿತು ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು : ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ. ಕೆನಡಾ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದ “ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವುಳ್ಳ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮವರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ರಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ (ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ) ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ನೇಮಕಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳು ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾದರಿ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ೧. ಭಾರತದ ಐಕ್ಯತೆ ೨. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಭಾರತಕ್ಕೆ ‘ಅರೆ ಸಂಯುಕ್ತ’ (ಕಿಣಾಚಿ-ಈಜಿಜಿಡಿಚಿಣುರಟಿ) ಸರ್ಕಾರವು ಐಕ್ಯತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿವೆ, ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.

ಸಂವಿಧಾನದ ೭ನೇ ಅನುಸೂಚಿ ಮತ್ತು ೧೧ನೇ ಭಾಗದ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ೨೪೫ ರಿಂದ ೨೫೫ರವರೆಗಿನ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೭ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ೨೦೦ ಹಾಗೂ ೨೦೧ನೇ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಸನೀಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧವಾಗಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ೧೧ನೇ ಭಾಗದ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ೧೨ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ೭ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳು, ಹಾಗೂ ೮೨ ರಿಂದ ೯೧ ಮತ್ತು ೯೨(ಎ) ಹಾಗೂ ೯೨(ಬಿ) ವರೆಗಿನ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು

ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ೧೯ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳಿದ್ದರೂ ಹಣಕಾಸು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನತೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಶೆಷಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಜವಹರಲಾಲ ನೆಹರು ನಾಯಕತ್ವದ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ನೆಹರು ಅವರು ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವನಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿವಾದಗಳು ಮತ್ತು ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಲ್ಲದೆ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸರಳವಾದವು. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಲಾಲ್ ಬಹುದೂರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಮೂರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ನೇತೃತ್ವದ

ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಯಾವುದೇ ಅಡೆ ತಡೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ೧೯೬೬ ರಿಂದ ೧೯೭೭ ಮತ್ತು ೧೯೮೦ ರಿಂದ ೧೯೮೪ ರಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧೀ ನಾಯಕತ್ವದ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಹಾಗೂ ರಾಜೀವ ಗಾಂಧೀಯವರ ನಾಯಕತ್ವದ ಸರ್ಕಾರವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡರೂ ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆ ನೇರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗಿಳಿದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸುಧಾರಣೆಗೆ 'ಸರ್ಕಾರಿಯಾ ಆಯೋಗದ' ಶಿಪಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೀರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ.

ಇದರಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದಕೊಳ್ಳುವುದು ಏನಂದರೆ ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತದ ದುರಪಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಬಾಹಿರ ಆಡಳಿತದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನತ್ಮಕ ಆಡಳಿತವೇ ಸೂಕ್ತ, ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಗತ್ಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕೋಳ್ಳಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಪಕ್ಷಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಬಾಹಿರ ಆಡಳಿತ, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ದಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ : ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.

ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಶಾಸನೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರುವಂತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿಗಳು, ರಾಜ್ಯಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದರೆ- ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಯುತ ಸಹಾಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯದೆ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೇಶವನ್ನು ಶಕ್ತ ಗೋಳಿಸುವದರ ಕಡೆಗಿರುತ್ತದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವದು, ಕೇಂದ್ರದ ಆದಾಯವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕ್ರೋಡಿಕರಣ ಆಗುವದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳು ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಭಾರತದ ಹಸಿವಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕ ೧೦೨ ಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಖರೀದಿಯಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿದೆ.

೨೪೬ ೨ನೇ ಉಪವಿಧಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ವಾಣಿಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಸರಕು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಸತ್ತು ಕಾನೂನು ಮಾಡಲು ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಮಾಡುವಂತೆ

ಕಾನೂನುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳೆಲ್ಲವು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. "ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸದ ಹೊರತು ಸಮಗ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ".(ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಘಟಕಗಳ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.) ಈ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನುಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡದೇ ಇರುವದು ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ತಲುಪುವದು ಕನಸಿನ ಮಾತಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತದಂತೆ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ತಲುಪಿ ಅವುಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕನಸಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ವಿಳಂಬ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಅಂತಹ ಮುಂತಾದ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಿಸುವದುಂಟು. ಎಷ್ಟೋ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪದೆ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅದೇ ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತೆರಿಗೆಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲದೇ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೫ ರಷ್ಟನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ವಾಮು ಪಂಥಿಯ ಸರ್ಕಾರ ವಾದಿಸಿತು.೧ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦ ರಷ್ಟು ಸಾಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ ೩೦ ರಷ್ಟು ಅನುದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಎರಡು ತಲಾ ೫೦ ರಷ್ಟು ಇರಬೇಕೆಂದು ಇದೇ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಜ್ಯೋತಿ ಬಸು (ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದವರು) ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು. ಡಿ.ದವರಾಜ ಅರಸು ಮಾತನಾಡುತ್ತ, "ಕಳೆದ ೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವ ದೊರಕಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಬಂಧವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಧನಸಹಾಯ, ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಪೂರೈಕೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ಶಾಸನ ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. "ಕೇಂದ್ರವು ವಿಶೇಷ ಹಣಕಾಸು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು" ಪಂಜಾಬಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶ್ ಸಿಂಗ್ ಬಾದಲ್ (ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು) ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಸಮಾನವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ

ಹಂಚಿಕೆಯು ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಲ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಖರ್ಚು ಹಾಗೂ ಆದಾಯವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡುವುದು, ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಅವು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಲು ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾಗುವುದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆದರೆ ಕೆಲವೆಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ದುರಪಯೋಗವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗದ ಹೊರತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀರಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಸಮಂಜಸ. ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿಸಲು 'ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಯೋಜನೆ' ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪಡೆದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಬೇಕು.

ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ; ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಿನ್ನತೆಯ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮತೋಲನತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರದ ಜವಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಮ್ಮತ ಮೂಡಿಸುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಹಕಾರಯುತ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೧೫ ರಿಂದ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿಸಿದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ' ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮಂಡಳಿಯು ೮ ಫೇಬ್ರವರಿ ೨೦೧೫ ರಂದು ಮೊದಲ ಸಭೆಯನ್ನು ಸೇರಿತು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗೌರವ್‌ಗಳು ನಾಲ್ವರು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರುಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೩ ಪ್ರಮುಖ ಉಪ ಗುಂಪುಗಳಾದ-

೧. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ತರ್ಕಬದ್ಧ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ.

೨. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

೩. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ.

ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಪಡೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಲವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ : ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು :-

ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದೋ : ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ 'ಐಕ್ಯತೆ'. ಆಧುನಿಕ ಪೈಪೋಟಿಯ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವಂತ ವಿವಾದಿತ ಅಂಶಗಳೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಿರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣ - ಉದಾರೀಕರಣದಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಸವಾಲೆಸೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ “ಐಕ್ಯತೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ” ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರದ ಬಲಿಷ್ಠತೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ನವ ವಸಾಹತುವಾದ - ನವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಗಳಿಂದ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ವಿದೇಶೀವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲೆಂಗಳೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆ ಆಗಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗುವಂತ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಿಲುವುಗಳು ಹಾಗೂ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಹಕಾರಯುತ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೂಡಾ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಏಕ ಸಂವಿಧಾನ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮೂಂದುವರೆಸಲು ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯು ಅಲ್ಲ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟು ಮಾಡುವಂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶಾಂತಿಯುತ ಜೀವನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ.

೧೩ ಮತ್ತು ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯುಳ್ಳ ರಾಜರ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಗರು ಮಾಡಿದ ದಾಳಿಗಳು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಭಾರತವು ಇಂದಿಗು ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ ೧೪೯೮ ರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ೩೦೦ ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿರುವ ಐಕ್ಯತೆ ಕೊರತೆಇಂದಲೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿರುವಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಸಮಾನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಶಕ್ತಿ, ಏಕ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಏಕ ಪೌರತ್ವ, ಸಂಯೋಜಿತ ಸೇವೆಗಳು, ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳು, ಭಾಷಾ ಸಂಘರ್ಷ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಾಮರಸ್ಯ, ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕೇವಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರದ ಬಲಿಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ ಅಂತಿಮ ಅಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಹಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಐಕ್ಯತೆಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಜುಲೈ ೧೫ ೨೦೧೫ ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೨ನೇ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ (Governing Council) ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಿಯವರ ಮಾತುಗಳು “ಬಡತನವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶಾಲೆಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ರಚನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಾರದು ಎಂದು ಮಾಡಿದ ಮನವಿ”. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. “ಸಬ್ ಕಾ ಸಾಥ್ ಸಬ್ ಕಾ ವಿಕಾಸ್” (sab ke sath sab ka vikas) ಎಂಬ ತತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ಐಕ್ಯತೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯ(Governing Council) ೩ನೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ಯೋಜನೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ

ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕಡೆಗಣಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಸಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ವಿಶ್ವದ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಿವಾಧಿತ ವಿಧ್ಯಮಾನಗಳು ಸರ್ವೆ ಸಾಮನ್ಯ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ವಿಶೇಷವೆನಲ್ಲ, ಆದರೆ ಇಡೀ ದೇಶದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇವೇ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುವದು ಸೂಕ್ತ. ಅದರಲ್ಲು ಈ ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಐಕ್ಯತೆ, ಕೇಂದ್ರ - ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಎಲ್ಲವು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆ ಆಗಿದ್ದು ಅವೇಲ್ಲವೂಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ದೇಶದ ಮತ್ತು ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪಾತ್ರವು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದಾಗಿದ್ದು ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯೂ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರಗಳು

೧. W. Begal govt; Memorandum on Centre – State Relations (1977), page no 5

೨. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ- ಎಚ್,ಎಂ,ರಾಜಶೇಖರ(ಪುಟ-೩೯೬) ಪ್ರಭೋಧ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಲಲಂ, ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೪.

೩. ಜನೆವರಿ ೨೭ ೧೯೮೫ ರ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆ.

೪. internet web – <https://niti.gov.in> (Meeting of Governing council / NITI Aayog)

Further Readings

೧. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ - ಪ್ರೊ. ಹಾಲಪ್ಪ ಉನ್ನತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ನಂ.೧೦೫, ೧೮ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ತಿಹಳರಪಾಳ್ಯ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಬಡಾವಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೧೮.

೨. ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು- ಡಾಲಿ ಅರೋರಾ ಲೇಖನ.

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಶ್ರೀ ಯಲಾಲಿಂಗ. ಆರ್. ಪೂಜಾರಿ
ಎಮ್.ಎ ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ
9535454903

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡು ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ಸಂವಿಧಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿ-ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ, ಸಮವರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಹಾಗೇ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ-256 ರಿಂದ ವಿಧಿ-261ರ ವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ಲೇಖನವು ದೇಶದ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಯುಕ್ತ ರಚನೆಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಮೂಲಪದಗಳು : ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಂವಿಧಾನದ ಆಸೆಗಳು.)

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ಪದ್ಧತಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂಬ ದ್ವಿಮುಖ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಗಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ, ಅಮೇರಿಕಾ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಅಮೇರಿಕಾಗಿಂತ ಕೆನಡಾ ಮಾದರಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಅಮಿತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಿಮೀತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುದೀರ್ಘ ಚಿಂತನೆಗೈದು ಚರ್ಚಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಏಕತೆಯಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಾರತವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವೆಂದು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗೈಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಈ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

- ಅ) ಶಾಸನೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಬ) ಆಡಳಿತದ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಕ) ಹಣಕಾಸಿ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಡ) ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು.

ಹೀಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

1) ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶನ

- ವಿಧಿ 256 ನೇ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಂಗಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು
- ವಿಧಿ 257 ನೇ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಾಂಗಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಕೊಡಬಹುದು.

2) ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿಯೋಜನೆ

- ವಿಧಿ 258ನೇ ಅನ್ವಯ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ರಾಜ್ಯದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು.
- ವಿಧಿ 258ನೇ (ಎ) ಉಪವಿಧಿಯನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದೊಂದರ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ಷರತ್ತುಬದ್ಧ ಅಥವಾ ಷರತ್ತರಹಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬಹುದು.

3) ಅಂತರಾಜ್ಯ ಸಮನ್ವಯತೆಗಾಗಿ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ

- ವಿಧಿ 260ನೇ ಭಾರತದ ಹೊರಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಧಿ 261-(1) ನೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಕ್ಕೂಟ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಭಿಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೀಕೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲು ಸಂಸತ್ತು ಉಪಬಂಧಿಸಿರುವ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನದ ಉಪವಿಧಿ 3ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯ ಉಂಟುಮಾಡಲು 263 ನೇ ವಿಧಿ ಅನ್ವಯ ಅಂತರಾಜ್ಯ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ರಚಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಮಂಡಳಿ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಸೀಲಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುವುದು.
2. ಅನೇಕ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಚರ್ಚಿಸುವುದು.
3. ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. 1990 ಮೇ 28 ರಂದು ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಕಟನೆ ಹೊರಡಿಸಿದರು.
- 4) ವಿಧಿ 339 (2)ನೇ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಬಹುದು.
- 5) 350 (ಎ) ಕಲಂ ನ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಶಿಕ್ಷಣ ಅವರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ರಾಜ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- 6) 353 ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿದೆ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳು

- ವಿಧಿ 312 ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಏಕರೂಪದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳಾದ ಐಎಎಸ್. ಐಪಿಎಸ್.ಐಎಫ್‌ಎಸ್ ಹುದ್ದೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ

- ವಿಧಿ 355 ನೇ ಪ್ರಕಾರ, ಬಾಹ್ಯ ಆಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದೆ.
- ವಿಧಿ 356 ನೇ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವು ಸಂವಿಧಾನ ರಿತ್ಯನಡೆಯದಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ವಜಾಮಾಡಿ ಅದರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ನೇಮಕ

- ವಿಧಿ 155 ನೇ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ವಿಧಿ 307 ನೇ ಅನ್ವಯ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ಅನುಷ್ಠಾನ ತರಲು ಸಂಸತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧೀ 256 ರಿಂದ 261 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಯುಕ್ತ ರಚನೆಗಳ ಆಸೆಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿಗಳನ್ವಯ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರ ಸಮನ್ವಯತೆ ಒಡಮೂಡಬೇಕಾದರೆ, ಎರಡು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆ, ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯತ್ತ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ, ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಬೇಕು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1) ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಂ. ರಾಜಶೇಖರ ರವರ 'ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ' 17ನೇ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ, ಪ್ರಬೋಧ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು, 2019, ಪು.ಸಂ. 386-387
- 2) ಡಿ.ಬಿ. ಬಸು "Introduction of Indian Constitution: Shop Publications, New Delhi, 2010"
- 3) ಮೇರುನಂದನ: "ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ" National Books Trust, ಮೇರು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು-2017
- 4) ಸುಭಾಸ ಕಶ್ಯಪ, "The Making and Working the Indian Constitution National Book Indian Trust, New Delhi, 2018"

“ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ”

ಶ್ರೀ ಅಮರ್.ಎಸ್
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿ

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೊ:-9035065006

ಇಮೇಲ್:- amarsrao92@gmail.com

ಅಮೂರ್ತ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ 'ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ' ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಆದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಘದ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಪ್ರಜಾ ಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಸಹಕಾರಿತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾದ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸದೃಶಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರಚನೆ, ಸದಸ್ಯರ ಅರ್ಹತೆ, ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿ, ಸಭೆಗಳು, ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಭಾದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಮೂಲಪದಗಳು : ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಪ್ರಜೆಪ್ರಭುತ್ವ, ಚುನಾವಣಾವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೈ-ಲಾ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ.)

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು (DCS)

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಹಕಾರಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಮಹಾಮಂಡಳಿ (ಕೆಎಂಎಫ್)ಯ ಮೂರು ಸ್ತರದ ವಿನ್ಯಾಸದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ವೆಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸದೃಶಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಡೈರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಮೇ.2019 ವೇಳೆಗೆ, 16,071 ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ನೋಂದಾಯಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 14,493 ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವು ಆ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಘಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಮೀಪದ ಶೀತಲೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು, ಶೀತಲೀಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವುದು. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ರೈತರನ್ನು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂಘವು ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಎರಡು ವೇಳೆ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಾಲಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕೊಬ್ಬಿನಾಂಶ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗರ್ಬರಾಟೆಸ್ತಾ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಹಾಲು ಪರೀಕ್ಷಕ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಘನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಲ್ಯಾಕ್ಟೋಮೀಟರ್ ಬಳಸಿ ಜಿಡ್ಡು ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಘನ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಲೆಡ್ಡರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕೂಟವು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಹಾಲಿನ ಹಣವನ್ನು ಅವರ ಬ್ಯಾಂಕು ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

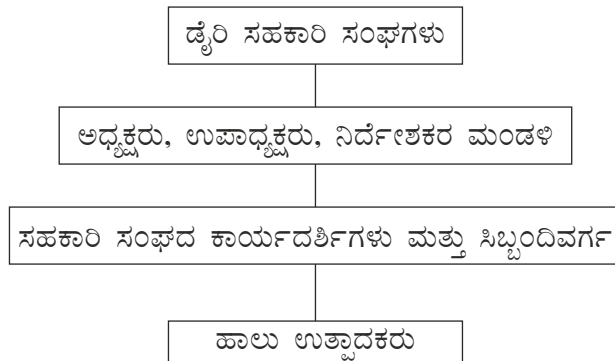
ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಚನೆ

ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಲವಾರು ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಥಮವಾಗಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವರದಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಪ್ರಾಸ್ಪೆಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಷೇರು ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ವರ್ತಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ನಂತರ 'ಎರಡನೆಯ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಷೇರುದಾರ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ವಹಣಾ ಮತ್ತು ಡೈರಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಘದ ಪೂರ್ಣಕಾಲಿಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ .

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ರಚನೆ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡಿರುವ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ದೈನಂದಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಚುನಾಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು, ಹಾಲಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಘದ ಲೆಕ್ಕವ್ಯವಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಪೂರ್ಣಕಾಲಿಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಹಾಲಿನ ಪರೀಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರನ್ನು ಮೂಲಕ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಬೈ-ಲಾನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1. ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
2. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
3. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವು ಸದಸ್ಯರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
4. ಸಂಘವು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮೇವು, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಘಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
5. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭೂಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು, ಬಾಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿಗೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದು.
6. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಉದಾ: ಜಾನುವಾರುಗಳ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ಸಾಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು.

ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅಥವಾ ಸದಸ್ಯರ ಅರ್ಹತೆ

ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಬೈ-ಲಾನ ಪ್ರಕಾರ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಲು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು ಮಾತ್ರ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಲು ಇರಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

1. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಲು ಬಯಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಡೈರಿಯ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಈ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಬೇಕು.
2. ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರಬಾರದು.
3. ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರ ಲಿಖಿತ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಾ ಸಮಿತಿಯು ಅನುಮೋದಿಸಬೇಕು.
4. ಅವನು ಅಥವಾ ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಲು ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರಬಾರದು.
5. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕನಿಷ್ಠ 10 ಷೇರುಗಳನ್ನು (ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ 100 ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 135 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿರಬೇಕು.

6. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ 180 ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಹಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸಿರಬೇಕು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 500 ಲೀಟರ್ / ಕೆಜಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿರಬೇಕು.
7. ಸಂಘದೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಾಕಿ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು ಹಾಗೂ ಸಂಘವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆಯಾವುದೇ ಹಾಲಿನ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸಿರಬಾರದು.
8. ಸದಸ್ಯನು ತನ್ನ ಷೇರು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಾತ್ರ ಹಿಂಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಘದ ಮರುಪಾವತಿ ಬಹುದಾದ ಷೇರುಗಳು ಹಿಂದಿನ ಸಹಕಾರಿ ವರ್ಷಗಳ ಮುಕ್ತಾಯದ ವೇಳೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಪಾವತಿಸಿದ ಮೊತ್ತದ ಹತ್ತನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಸಹಕಾರಿ ವರ್ಷವು ಏಪ್ರಿಲ್ 1 ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮಾರ್ಚ್ 31ರವರೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಹಕಾರಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 180 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸದಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಒಳಗಿನ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಲ್ಲ. ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಷೇರು ಬಂಡವಾಳದ ರಿಟರ್ನ್ಸ್ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಆ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಕೋರಂ

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಲಿಯ ಸಭೆ ನಡೆಯಲು ಕನಿಷ್ಠ 6 ಜನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಜರಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಕೋರಂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಭೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಮುಂದೂಡತಕ್ಕದ್ದು. ಗೈರು ಹಾಜರಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂದೂಡಿದ ಸಭೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೋಟಿಸ್ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಮುಂದೂಡಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ತೆರವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಕೋ-ಆಪ್ಟಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಮರಣ, ವಜಾ, ರಾಜೀನಾಮೆ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತೆರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರ ಮೂಲ ಅವಧಿಯ 2 1/2 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಉಳಿದ ಅವಧಿಗೆ ಮಂಡಲಿಯು “ಕೋ-ಆಪ್ಟಾ” ಮೂಲಕ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು, ಅಂತಹ ಸದಸ್ಯರು ಯಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಅವರ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸದಸ್ಯರ ರಾಜೀನಾಮೆ

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟ ದಿನಾಂಕದಿಂದ 15 ದಿವಸಗಳೊಳಗಾಗಿ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ 15 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಸದಸ್ಯರ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಹಾಗೂ ಆ ಸ್ಥಾನವು ತೆರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು

ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಬೈ-ಲಾ, ಕಾಯಿದೆಗಳಿಗೆ, ಉಪವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಂಘದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು

ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರರಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಿಂದ ಸಂಘದ ಆಸ್ತಿ, ಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಏರುಪೇರುಗಳಿದ್ದರೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ಕಲಂ.69ರ ಮತ್ತು 70ರ ಪ್ರಕಾರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯವರು ಕ್ರಮತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಅಥವಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

1. ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅರ್ಜಿಗಳು, ರಾಜೀನಾಮೆಗಳು, ಷೇರುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳು, ಷೇರು ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಷೇರು ಪಾವತಿಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಷೇರು ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.
2. ಸಂಘದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಹಣದ ವಹಿವಾಟು ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.
3. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರ ನೋಂದಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಿಜಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
4. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಉಪಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದು.
5. ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಚುನಾವಣೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಚುನಾವಣೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾನೂನು 1959, ಕಲಂ 39 ಎ, 14 ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಸಹಕಾರಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿಯು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯುರಚನೆಯಾದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಅಥವಾ ಚುನಾವಣೆಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಯುರಚನೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ನಿಕಟ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಏಳು ದಿವಸಗಳ ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನೋಟಿಸ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿ, ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು.

- ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಗುಪ್ತ ಅಥವಾ ಗೌಪ್ಯ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯು 5 ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು

1. ಸಂಘದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಡಳಿತವು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳ ಪಟ್ಟಿರತಕ್ಕದ್ದು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಯ್ಕೆಯು ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಲಿಯ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವಸದಸ್ಯರ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
2. ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಲಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಸಂಘದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ.
3. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೋರಂ ಇರದಿದ್ದರೆ ಸಭೆಯ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವುದು.
4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಮ ಮತಗಳು ಬಂದಾಗತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯಕ ಮತಚಲಾಯಿಸುವುದು.

5. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ನಗದು ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಬರೆಸಿ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ರುಜು ಮಾಡುವುದು.
6. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಅಥವಾಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
7. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಲಿನ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಮತವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದು.
8. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇತರಿಗೆ ವಹಿಸುವುದು

ಕಂಡುಕೊಂಡ ಫಲಿತ ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು:

- ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಿಯೋಗಿಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು.
- ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವೀ ಕರಣಕ್ಕೆದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರು ಹೊಂದಿರುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರಚನೆಯು ಗುಜಾರಾತ್‌ನ ಅಮುಲ್ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡಿದೆ.
- ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವಂತೆವಾಗಿದೆ. ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಕೆಎಂಎಫ್ ಮತ್ತು ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಡೈರಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು “ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ” ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯ ತತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಹಕಾರವೇ ಇದರ ಮೂಲ ತಿರುಳಾಗಿದೆ. ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೆರವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- V.M.Rao (1991), *Dairy farming Socio Economic Analysis of Milk Production*, Reliance Publishing house, New Delhi.
- Dilip Shah (1992), *Dairy Co-Operativization*, Rawat Publication, Jaipur.
- Basavaraj.S.Benni.(2005), *Dairy Co-Operative Management and Practice*, Rawat Publication, New Delhi.
- B.S.Baviskar (1990), *Dairy Co-operatives and Rural Development in Gujarat*, Sage Publications, New Delhi.

- Dr.V.Kulandaiswamy (1982), *Co-operative Dairying in India*, Rainbow Publications, Coimbatore.
- DR.P.A.Koli (2007), *Dairy Development in India and Challenges*, Shruthi Publications, Jaipur.
- George Shanti (1994), *Dairy Cooperative Marketing India*, Oxford University Press, Delhi.
- Manmal Jain (1986), *Growth Pattern of Dairy Sub-Sector in Rajasthan: A Study of Milk Producers Cooperatives*, Himalaya Publishing House, Bombay.
- C.Ratnam (1986), *Dairy Development (Demand and Supply Aspects)*, Chugh Publications, Allahabad.
- Basavaraj S Benni (2005), *Dairy Cooperative Management and Practice*, Rawat Publications, New Delhi.
- Dr.ManobK.Bandayopadhya (1994), *Dairy Coopertative and Rural Development in India*, Uppal Publishing House, New Delhi.

ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳು

- ❖ Sreenivasaiah.K, Role of Milk Co-operatives in Village Development, *Karnataka State Journal of Business and Management*, Vol.8, Vol.I(Aug.2016) PP23-29.
- ❖ Harold Alderman, *Cooperative Dairy Development in Karnataka, India: An Assessment 1987* International Food Policy Research Institute.
- ❖ NDDDB- Procurement Manual Hand Book, Published by NDDDB, PP.48-66, 2018.
- ❖ Brochure of KMF, Promoting Rural Prosperity in Karnataka, 2015. Annual Report of KMF 2018-19

ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ನಿದರ್ಶನವೇ 2019ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ನಾಗೇಶ್ ಕೆ.ಎಲ್

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು
ಮಾಕಳಿ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಹಬ್ಬ ಸುಮಾರು ಏಳು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿದು ನವ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಯೇರಿರುವುದು ಬಹುಶಃ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ್ನು ತಂದ ಹರ್ಷ ಬಂದೆಡೆಯಾದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಉಮೇದುವಾರರ ಪೂರ್ವಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಇದೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರ, ತೋಳ್ಳಲಗಳ ಸವಾರಿ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಘರ್ಷ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧರ ನೀತಿ ರಚನಾಕಾರರ ಕೂಟ, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ತೋರಿಕೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಚುನಾವಣೆಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಅವಲೋಕನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದರೆ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಶಾಸನೀಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳ ಪಾತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ತನ್ನ ನೈಜತೆಗೆ ತಾನೇ ಅಸಹಜತೆಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಲೇಖನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2018-2019ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಧಾನಸಭೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಪತ್ತು, ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

2019ರ ಭಾರತದ 17ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಾಗಿ ಹಲವು ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. 2014 ರಿಂದ 2019ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 81 ಕೋಟಿಯಿಂದ 90 ಕೋಟಿಗೆ ಮತದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಹೊಸದಾಗಿ 8.5 ಕೋಟಿ ಮತದಾರ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿರುವುದು ಹೊಸ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಭಾರತ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಯೆಡೆಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಗಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಚುನಾವಣೆಗಳು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಕೆಲವು ದಿಟ್ಟಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ 1.5 ಕೋಟಿ ನವಯುವಕರು 18-19ರ ವಯೋಮಾನದ ಮತದಾರರ ನೊಂದಣಿಯು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಆದರೆ ಈ ಮಂದಿ ಶೇ100ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಬರುವರೇ! ಭಾರತದ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ ಅಲ್ಲದೇ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಹಲವು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು ಮತ್ತು ತೀರ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮ 38,325 ಮಂದಿ ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಗಳು ಮತದಾರರಾಗಿ ನೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹ ಸಂವಿಧಾನದ ಸದಾಶಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತಿದೆ. ಇಂದು ಯುವ ಸಮುದಾಯ ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷಣ ದೃಢವಾಗಿದೆ. ಶೇ. 1.66ರಷ್ಟು ಹೊಸಬರು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಣಯ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಗೆಲುವು ಸೋಲನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು.

2014 ಮತ್ತು 2019ರ ಚುನಾವಣೆಯು ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ನೇರಾ-ನೇರಾ ಹೋಲಿಕೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದು ಏಳು-ಬೀಳುಗಳ ನಡುವಿನ ಬಾಂದವ್ಯ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ

ಬಿಜೆಪಿ 2009ಕ್ಕಿಂತ ಶೇ12 ರಷ್ಟು, 2014ರಲ್ಲಿ ಶೇ 31ರಷ್ಟು ಮತಗಳಿಸಿದರೆ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ 10 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ದಶಕದ ಆಡಳಿತದ ಹೊರತಾಗಿ ಶೇ 29 ರಷ್ಟು 2009 ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದು 2014ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 19ಕ್ಕೆ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿತು.

ಅಂದರೆ ಶೇ. 10ರಷ್ಟು ಮತ ಇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 1977ರಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸುವಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾದರೂ ಮತದಾರನ ಮೂರು ದಶಕದ 1984 ರಿಂದ 2014ರವರೆಗಿನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಣಾಮವು ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣ, ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಇದರ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಫಲಿತಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮತದಾರ ಬಂದಿರುವುದು 2014ರಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಭಾವ ದೇಶದ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರನ್ನೇ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ 1999 ರಿಂದ 2009 ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಶೇ. 5.4 ರಿಂದ 5.7ರಷ್ಟು ಮತಗಳಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿ ವಿರೋಧಿ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿಸಿ ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. 2004 ರಲ್ಲಿ 43 ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಇಂದಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಬಲಾಢ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಅಂದು ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 2019ರ ಚುನಾವಣೆ 2014ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇವರು ಇನ್ನು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

1989ರಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಆ ಬಳಿಕದ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಡೆದ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಒಕ್ಕೂಟ ಪಡೆದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕಡಿಮೆಯೇ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿಯುವ ಕನಸು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗದೆ ಮೂರಾಬಟ್ಟೆಯಾಗಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕೊನೆಯ ಮೊಳೆ ಒಡೆದಿದೆ. ಫೆಡರಲ್ ಫಂಟ್ ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಮೀಕರಣ - 2019ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಫೆಡರಲ್ ಫಂಟ್ ತಲೆಯೆತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಬಯಕೆ ಈ ಫಂಟ್‌ನದ್ದು. ವಿಪರ್ಯಾಯವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರದ ಮಧುರ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಫಂಟ್ ಅನ್ನು ಯಾರು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಒಮ್ಮತ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆಡೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. 'ಏಕಲಾ ಚಲೋ ರೇ' ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಅಥವಾ ಗದ್ದುಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಮತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿನಾಥ್ ಚಲೋ ರೇ' ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಖಿಲೇಶರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಮತಾ ತಯಾರಿಲ್ಲದರಿಂದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ರಾವ್ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಅಖಿಲೇಶ್ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಯಾವತಿಯವರ

'ಡಿನ್ನರ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಸಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಫಲ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಟಿಡಿಪಿಯು ಚಂದ್ರಬಾಬು ನಾಯ್ಡು 'ದೆಹಲಿ'ಯತ್ತ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಮುಖ ಮಾಡದೆ ಎನ್‌ಸಿಪಿಯ ಶರದ್ ಪವಾರ್ ರಾಜಕೀಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲೇ ಬಿಜಿಯಾಗಿದ್ದುದು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎನ್‌ಡಿಎನತ್ತ ವಾಲುವ ಸುಳಿವು ಅತಂತ್ರತೆಯ ನಿದರ್ಶನ. ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಮುಸುಕಾಗಿರುವ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಸ್ನೇಹ ಯಾರೂ ಬಯಸದೇ ಆದರೂ ತೃತೀಯ ರಂಗದ 'ಚುಕ್ಕಾಣಿ' ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಆ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಂತರಿಕ ಜಗಳದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ ಡಿಎಂಕೆ, ಎಐಎಡಿಎಂಕೆ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಕ್ಕೂಟ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡಮನೆಯ ಯಜಮಾನವಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಹುಸಿಗೊಳಿಸಿತು. ಜನಪರ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಚಸ್ಸು ಹೊಂದಿರುವ ಒಡಿಶಾದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬಿಜು ಜನತಾ ದಳದ ನಾಯಕ ನವೀನ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್ ತೃತೀಯ ರಂಗದೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಾಯಾವತಿ 'ರಾಜಕೀಯ ಪವಾಡ'ದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯು ಫಲಿಸದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿತ ಜಾರಿ ಬಿಜೆಪಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಜಯದ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಕೇರಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ವಶವಾಗಿರುವುದು ಖಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ 2014 ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 20 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ 12 ಗೆಲುವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 25ರಲ್ಲಿ 23 ಸ್ಥಾನಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ವಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತೆಲಂಗಾಣ 17ರ ಪೈಕಿ 14 ಸ್ಥಾನಗಳು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ 42ರ ಪೈಕಿ 36 ಸ್ಥಾನಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 38 ಸ್ಥಾನಗಳ ಪೈಕಿ 30ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಪಾತ್ರ ರುಜುವಾತು ಮಾಡಿದೆ.

2018ರ ಪಂಚ ರಾಜ್ಯಗಳ ಚುನಾವಣೆಯು 2019ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಭೂಮಿಕೆ ಹಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಮತದಾರ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 1 ರಷ್ಟು ಮತಗಳಿಂದ ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತದ ಮುಕ್ತಿ ನೀಡಿದುದು, ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶೇ. 0.5 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ನೀಡಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಗ್ಗದಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ದಂಡ ನೀಡಿದುದು, ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ & ಅಸ್ಥಿತೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗಿಂತ ಶೇ. 18.27ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮತ, ಬಿಜೆಪಿಗಿಂತ ಶೇ. 39.9 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮತ ನೀಡಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಭಾರತದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಸ್ಥಿತೆ ಎಂದು ದೃಢ ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನಂತರ ಸಾಬೀತು ಮಾಡಿ ಮತದಾರ ಟಿ.ಆರ್.ಎಸ್.ನ್ನು ಎರಡನೇ ಬಾರಿಗೆ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಎರಿಸಿದ, ಅಲ್ಲದೇ ಮಿಜೋರಾಂ ಸಹ ಶೇ. 37.6 ಮತಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಂ.ಎನ್.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಛತ್ತೀಸಗಡದಲ್ಲಿ ಶೇ. 10.3ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮತ ದೊಂದಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬಿಜೆಪಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಕಸಿಯಿತು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು ಅಂದರೆ ಬಹು ಆಯಾಮದ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮತದಾರ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಕವಾಗಿ ಈ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಮತಗಳಿಕೆಯ ಗೆಲುವು ಮಾತ್ರ ಭಾರತದ ಮತದಾರನಿಗೆ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರುಜುವಾತು ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದ 2019ರ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವ 8049 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ 7928 ಉಮೇದುವಾರರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ದೇಶಗಳು ಭಾರತವನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಬಹುದು. ಚುನಾವಣೆಗೆ 677 ಪಕ್ಷಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದು 2014ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 213 ಪಕ್ಷಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿವೆ. ಬಹುಶಃ ಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿಯ ದುರಂತದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಾದ ಈ ಅಂಕಿ - ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕ ಜೆ.ಜೆ. ರೂಸೋ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿ ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಬಿಜೆಪಿ, ಬಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಪಕ್ಷಗಳೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳ ಹಿಡಿತವೇ ಮೇಲುಗೈ ಹೊರತಾಗಿ ಮತದಾರನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

ಮತದಾರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಮಾತಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಮತ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದ ಮಧ್ಯೆ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿ, ಮತದಾರ, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗೌಣವಾಗಿ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆಯ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮತದಾರನಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇರುವ ಮತ್ತು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಸತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹಲವು ಕೋಷ್ಠಕಗಳು ಪಕ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅವುಗಳ ಬದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದೇ ಅಲ್ಲದೇ ದೃಢವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಂಚಿಕೆದಾರರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ನಿರರ್ಶನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಕ್ಷವಾರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿರುವ ಆಸ್ತಿ ವಿವರ - 2019ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ

ಪಕ್ಷ	ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇ.	ಸರಾಸರಿ ಆಸ್ತಿ
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	348	83	19,92,56,392
ಬಿಜೆಪಿ	361	83	13,37,47,715
ಬಿಎಸ್‌ಪಿ	127	33	3,86,40.033
ಎನ್‌ಸಿಪಿ	20	59	21,04,87.346
ಸಿಪಿಐಎಂ	25	36	1,28,74,310
ಎಸ್‌ಪಿ	31	39	18,47,75.202
ಆಪ್	21	60	4,44,19,640
ವೈಎಸ್‌ಆರ್‌ಪಿ	25	88	62,94,55.643
ಟಿಡಿಪಿ	25	100	57,77,99.033
ಇತರೆ	506	15	1,25,58.033

ಆಧಾರ : ECI & ADR ವರದಿ 2019 ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶಗಳು ಎಂದರೇ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಶೇ. 83ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕನಿಗಿಂತ ಹಣದ ಪ್ರಬಲ ರಹದಾರಿ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದರಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಲು ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳಿಗಿಂತ ವ್ಯಾಪಾಸ್ಥರು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಇತರ ಹೋರಾಟದ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಾಗಿಗುರ್ತಿಸಿವೆ. ಬಿಎಸ್‌ಪಿ ತನ್ನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 33ರ ಪ್ರಮಾಣ ಉದ್ಯಮ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಹುಜನರ ಪಕ್ಷದ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ಸಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಟಿಡಿಪಿ ಮತ್ತು ವೈಎಸ್‌ಆರ್‌ಪಿ ತಲಾ 25 ಜನ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಆಂಧ್ರ ಒಂದರಲ್ಲೇ ಶೇ. 88 ಮತ್ತು ಶೇ. 100ರಷ್ಟು ಕೋಟಿಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಇಂದು ಪ್ರಜಾಧಿಕಾರದ ರಾಜಕಾರಣವು ಸೊರಗಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಭೀಕರ ಬ್ರಿಟೀಷರ ವ್ಯಾಪಾರದ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವಂತಿದೆ. 2009ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 16 ರಷ್ಟಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಮಾಣ 2014ರ ವೇಳೆ ಶೇ. 27ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಶೇ. 9ರ ಪ್ರಮಾಣದ ವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲಾದರೆ ಇದು ದೇಶದ ಅಕ್ಷರತೆ, ಜಿಡಿಪಿ, ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗದೇ ಇರುವುದು ಸಹ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. 2019ರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇದು ಮುಂದುವರೆದು ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಉದ್ದಿಮೆ ಪರ ಆಡಳಿತ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಶೇ. 2ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ - 2019

ಒಟ್ಟು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು	ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷ	ತೃತೀಯ ಲಿಂಗ
7928	724	7200	04
	ಶೇ. 9.13%	ಶೇ. 90.81%	0.06%

ಮೂಲ : ECT & ADR Report – ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವರದಿ, ಮೇ 2019

ಇದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಶಾಪವೋ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಒಟ್ಟು ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಪೈಕಿ ಶೇ. 49ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದರು ಇವರುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾತ್ರ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ - 54, ಬಿಜೆಪಿ - 53, ಬಿಎಸ್‌ಪಿ - 24, ಟಿಎಂಸಿ - 23, ಸಿಪಿಐಎಂ - 10, ಸಿಪಿಐ - 04 ಹೀಗೆ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಉಮೇದುವಾರರ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕಾರಣ ಪುರುಷರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿರುವುದು ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಷೇತರರಾಗಿ 222 ಮಹಿಳೆಯರು 04 ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ 724 ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿರುವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಗಾಸಿ ಉತ್ತರ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಇವರ ಪೈಕಿ 100 ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಆರೋಪ ಹೊತ್ತಿರುವವರು, 78 ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ 02 ಮಹಿಳೆಯರು ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ತರಾಗಿರುವವರು, 20 ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಕೊಲೆ - ಕೊಲೆ ಯತ್ನದ ಆರೋಪಿಗಳು, 14 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧವೇ ಅಪರಾಧ ಹೊಂದಿದ ಮಹಿಳಾ ಆರೋಪಿಗಳು, 07 ದ್ವೇಷ ಭಾಷಣದ ಆರೋಪಿಗಳು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅಪರಾಧ ಗಂಡು ಹೊರತಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಪರಾಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಿವರ

ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆ	2019	2014	2009
ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು	7928	8205	7810
ಒಟ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ	677		
ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು	1500(ಶೇ.19)	1404(17%)	1158(15%)
ಗಂಭೀರ ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆ	1070(ಶೇ.13)	908(11%)	608(8%)
ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು	2297(ಶೇ.29)	-	-
ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು	7928		

ಮಾಹಿತಿ : ADR ವರದಿ

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ ಸರಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಬಯಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಅಪರಾಧದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ನಿರರ್ಶನ. 2009ರಿಂದ 2019ರವರೆಗಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧ ಹೊಂದಿರುವ ಆರೋಪದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೂ ಶೇ. 2ರ ಹೆಚ್ಚಳ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾದುದು ಇದೊಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಜೈಲುವಾಸಿಗಳು ಸಹ ಪ್ರಭಾವಿ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹುದ್ದೆ ಹೊಂದಲು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇರ ಹೆದ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆ ಗದಾಪ್ರಹಾರದ ಬಾಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಪ್ರಮಾಣ 2009ರಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇ. 15 ರಿಂದ 2019ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ. 19ಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದಿದ್ದು, ಗಂಭೀರ ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು 2009ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 8, 2014ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 11, 2019ರಲ್ಲಿ ಶೇ.13 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು ಶೇ. 2.5ರ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೊರಹರಿವು ದಾಳಿ, ಬೆದರಿಕೆ, ಅಕ್ರಮಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಅಂದರೆ ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿರುವ

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರ ಸಹಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳೇ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮತದಾರ ಇನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ಆಯ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಬಲೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಿವರ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ	ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇ.	ಸಾಮಾಜಿಕರಣದ ಹೋಲಿಕೆ	
ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	163	2.11	ಶೇ. 34.86%	ಶೇ. 69.05 ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದುದು
ಓದು ಬರಹ ಬಲ್ಲವರು	253	3.28		
5ನೇ ತರಗತಿ	339	4.40		
8ನೇ ತರಗತಿ	699	9.07		
10ನೇ ತರಗತಿ	1241	16		
12ನೇ ತರಗತಿ	1198	15.55	34.19	ಮತದಾನದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದವರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವವರು
ಪದವಿ	1436	18.64		
ವೃತ್ತಿಪರ ಪದವಿ	891	11.56		
ಡಾಕ್ಟರೇಟ್	155	2.01		
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ	1326	17.21		
ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ	7701		30.78	

Source : ADR & ECI ವರದಿ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಭಾರತದ ಕೆಳಮನೆಯಾದ ಲೋಕಸಭೆಯ ಚುನಾವಣೆಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. 1950ರಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ಮತದಾನದ ಆಯ್ಕೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅರ್ಹತೆ ಅಗತ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ 71ನೇ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಭಾರತದ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಶೇ. 2.11ರಷ್ಟು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಎಂಬುದು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. 10ನೇ ತರಗತಿಯ ಶೇ. 16, ಪದವಿ ಪಡೆದ ಶೇ. 18.64, ವೃತ್ತಿಪರ ಪದವಿ ಹೊಂದಿದ ಶೇ. 11.56 ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸಮಾಧಾನ ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ 10ನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಶೇ. 34.86, 12 ತರಗತಿಯಿಂದ ಪದವಿವರೆಗೆ 34.19 ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಗಣ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಶೇ. 30.79 ಇರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೂರನೇ ವರ್ಗದ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಈ ವರ್ಗ ಸ್ವತಂತ್ರೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಮತಗಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವುದು ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿದೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಈ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ

1. ಡಿ.ಡಿ. ಬಸು, Introduction to the constitution of India, Lexis Neris Publication, Hariyana
2. ಹೆಚ್.ಎಂ. ರಾಜಶೇಖರ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ, ಕಿರಣ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು
3. Election Commission of India, Report
4. ADR, ವರದಿ, 2019
5. Hindu - Election Result Analysis Issue, 2019
6. EPW CSDS Survey, Election Special Issue, 2019
7. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ

ಶ್ರೀ ಪ್ರವೀಣ ಚಪ್ಪರಮನಿ

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಎಸ್ ಎಸ್ ಎನ್ ಸಿ ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಥಮ

ದರ್ಜೆ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ -20

ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶಗಳು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನ, ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲ ಸಂವಿಧಾನವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಹಲವಾರು ಉದ್ದೇಶಗಳು. ಮೊದಲಿಗೆ, ಅದು ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ನಾಗರಿಕರಾದ ನಾವು ಬಯಸುವ ದೇಶದ ಪ್ರಕಾರದ ಆಧಾರ ವಾಸಿಸಿ. ಅಥವಾ, ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಂವಿಧಾನವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವರೂಪ. ಒಂದು ದೇಶ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ ಆದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿರಬಹುದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು. ಸಂವಿಧಾನವು ನಿಯಮಗಳ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದೇಶವು ಇರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬಯಸುವ ವಿಧಾನದ ಆಧಾರ ಆಡಳಿತ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಂಬುವ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶಗಳ ಒಪ್ಪಂದ ದೇಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಮುಖಂಡರು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮುತ್ಸದಿಗಳು ಮತ್ತು ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇಶದ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ದೇಶದ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಂತರ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದದ್ದು ಇವರು ಕೇವಲ ಅಸ್ಪಷ್ಟರ ನಾಯಕರಾಗಿರದೆ ಇಡೀ ಮನುಕುಲದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ ಭಾತ್ಯತ್ವ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ ಆಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನರ ವಿಳಿಗೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ 20 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನಿವಾರಣ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರಾದ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುವುದರ ಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವರು ಸಮಾನರು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಾನತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಜಾತಿಯ ಮೇಲಲ್ಲ ಯಾವುದೂ ಕೀಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಭೇದ-ಭಾವ ಬರಬಾರದೆಂದು ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಜನತೆಯಾದ ನಾವು, ಭಾರತವನ್ನು, ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸಮಾಜವಾದಿ, ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ; ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು, ವಿಚಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು; ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಸಮಾನತೆಯು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವ ದೇಶದ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 1949 ನೇ ಇಸವಿಯ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳು 26 ನೇ ದಿನಾಂಕದಂದು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಕಾನೂನು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುವ ತತ್ವಗಳೆಂದರೆ ಜನರೇ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲ ಭಾರತ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಅದೊಂದು ಸಮಾಜವಾದಿ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ , ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಸಹೋದರತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

1. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಾಧನ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
2. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಭೇದಭಾವ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಸಂಬಳ ನೀಡುವುದು.
3. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗೊಳಿಸುವುದು.
4. 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
5. ಪರಿಶಿಷ್ಟ-ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
6. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ವಿಕಾಸವಾಗಬೇಕು, ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ನಮಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

" ಗಣರಾಜ್ಯ ಭಾರತದ ಸಾಧನೆಗಳು "

ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಭಾರತವು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಇಂದು ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ಒಂದೇ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು, ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಚಿಹ್ನೆ, ಇದು ನಿಜವಾದ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸಾಧನೆ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ.

"ಸಂವಿಧಾನ" ಎಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವರು ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಬಿಡುವುದು ಖಂಡಿತ ಎಂಬ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು; ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯದವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರ ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಟ್ಟ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಉದಾ:- ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ದಿನಾಂಕ 12/8/ 2018 ರಂದು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ಹಿಂದೂ ವಕೀಲರ ಸಂಘಟನೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾಹಿಂದುತ್ಸವೇ ಭಾರತೀಯತೆ

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ನಾವು ಓದಿದ್ದೇವೆ. ಅಚ್ಚರಿ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆತಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಬ್ಬರು ವಕೀಲರ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವರೊಬ್ಬರು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ವಿವಾದವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ನಾವು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಮಾತಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆಯ ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಿನಾಂಕ 12/8/2018 ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ಮಂತ್ರಿ ಬಳಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಘಟನೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸುಡುವ ದುಷ್ಪ ದೈರ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬರಲು ಒದಗಿದ ಒತ್ತಾಸೆ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆ ಪ್ರಚಲಿತ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ದೇಶವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಂತೆ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದೆಂದರೆ ದೇಶವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸತ್ತು: ಸಂವಿಧಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನನಸಾಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗ

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಚನೆಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರ ಮತ್ತು ಕಂಡಿಷನಿಂಗ್ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಂಸದೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ - ಶಾಸನ ರಚನೆ, ಹಣಕಾಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಕ ಶಾಖೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ವರ್ಣಪಟಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೆರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಚಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಸದನದ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಸತ್ತಿನ ಸರ್ಕಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಎಂದರೆ ಶಾಸಕಾಂಗದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಶಾಸಕಾಂಗವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಶಾಸಕಾಂಗವು ನೀಡಿದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ದೇಶದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸಂಸತ್ತು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ, ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕ್ರಮ ಸಮಾಜ. ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಹಲವಾರು ಪ್ರಗತಿಪರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ ದೇಶದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.

ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು, ಜನರು ತಮ್ಮ ಕನಸುಗಳನ್ನು - ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾರಕರಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ. ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಸತ್ತು, ಭದ್ರವಾಗಿರುವ ಭೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ನಾವು ಬಹಳ ದೂರ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯ, ಹಕ್ಕುಗಳು, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಲವಾರು ಶಾಸಕಾಂಗ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ ಹಿರಿಯ

ನಾಗರಿಕರು; ಮಕ್ಕಳು; ಯುವ ಜನ; ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವು ಆಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿತು ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯ್ದೆ, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ, ದಿ ಪರಿಹಾರ ಅಫಾರ್‌ಸ್ಟೇಷನ್ ಫಂಡ್ ಆಕ್ಟ್, ಆಧಾರ್ (ಉದ್ದೇಶಿತ ವಿತರಣೆ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಬ್ಜಿಡ್‌ಗಳು, ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು) ಕಾಯ್ದೆ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಕಾಯ್ದೆ (ಎಂಜಿಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಎ), ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಬಹಳ ದೂರ ಸಾಗಿದ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಸರಕುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ (ಜಿಎಸ್‌ಟಿ) ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದೆ ಒಂದೇ ತೆರಿಗೆಗೆ, ಕ್ಯಾಸ್ಕೇಡಿಂಗ್ ಅಥವಾ ಡಬಲ್ ತೆರಿಗೆಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಚಿ ಪ್ರಮುಖ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಜಿಎಸ್ಪಿ ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಆ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಬಲೀಕರಣದತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ, ಸಂವಿಧಾನದ 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು 1993 ರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಳಮಟ್ಟದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿತು. ಇವು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು ಇಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಿಳೆಯರು.

2022 ರಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶವು 75 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಿದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಭಾರತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪ. ಹೊಸ ಭಾರತ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಗು, ಯುವಕರು ಎಲ್ಲ ಪಾಲುದಾರರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಇರುವ ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಪುರುಷರು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರು, ಬಡವರು ಅಥವಾ ದೀನದಲಿತರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾದ, ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ಒಂದು ಸವಲತ್ತು ಅಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನು ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಜ್ಜುಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಬ್ಬಾ ಸಾಥ್, ಸಬ್ಬಾ ವಿಕಾಸ್, ಸಬ್ಬಾ ವಿಶ್ವಾಸ್ (ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಎಲ್ಲರ ವಿಶ್ವಾಸ.)

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಆತಂಕಪಡುವ ಘಟನೆಗಳು ದಿನನಿತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಶಾಸಕಾಂಗವು ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಂಚುಗಳು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದೆ.ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸದೆ ಕೋಮುವಾದಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಆಶಯಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.ನಿರ್ಲಜ್ಜ ರಾಜಕಾರಣಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದೆ.ಮಾನವನ ಘನತೆಗೆದಕ್ಕೆ ತರುವಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂಥವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಾನೂನು ಎಂಬ ಮಾತು ಜಾರಿಗೆ ಬರದೆ. ಉಳುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಬಡವರಿಗೆ ಒಂದು ಇದರಿಂದ ಕಾನೂನು ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟು ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ.ಇಂತಹ ದಯನೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ

ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹೋರಾಡುವುದು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಪಾಟೀಲ್ ಎನ್ ಬಿ (2015) ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ, ಅರುಣ್ ಪ್ರಕಾಶ, ವಿಜಯಪುರ
2. ರಾಜಶೇಖರ್ ಎಚ್. ಎಂ. (2018) ಭಾರತ ಸರಕಾರ & ರಾಜಕೀಯ, ಕಿರಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು
3. ಗಂಗಾಧರ, ಡಿ.ಎಸ್., (2014) ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಚಯ, ಚೈತ್ರಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
೪. ಡಂಗಿ ಶಿವಪುತ್ರಪ (೨೦೧೪) ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ, ಪರಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಧಾರವಾಡ
5. Pylee M. V, (1977), Constitutional Government of India pp506-507
6. Basu D D (1989) Introduction to the constitution of India pp. 269-270

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪಾತ್ರ -ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಕು. ಆಶಾ ಬಿ.ಎನ್

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ,
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಡಾ. ರತ್ನಾ ನಿಂ. ಮರೆಯಪ್ಪಗೌಡ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾನೂನು. ಇದು ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆಯ ಹಾಗೂ ಜನತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಜಾರಿಗೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಪ್ರದೇಶ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯರಹಿತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅವರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಿವೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು: ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ, ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಉತ್ತಮಗೊಂಡು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಉನ್ನತಿ ಸಾಧಿಸುವ, ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೇದ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವವೇದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ಭಾರತದ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಂದೋಲನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವುದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲಾಗದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. "ಸಬಲೀಕರಣ" ಎಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 14ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬಾರದು ಅಥವಾ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಾರದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷರ ನಡುವಿನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ.

ಸಮಾನತೆಯೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ತಾರತಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದಾಗಿದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು, ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ತನಗಿಚ್ಛೆ ಬಂದ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಎಂದರೆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

15(1)ನೇ ವಿಧಿ ಅನ್ವಯ ಧರ್ಮ, ಕುಲ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವು ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡಬಾರದು. 15(2) ಉಪವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹೋಟೆಲುಗಳು, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನೋರಂಜನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜೆಗೆ ಧರ್ಮ, ಕುಲ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

15(3)ನೇ ಉಪ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ವಿಶೇಷ ನಿಯಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಇತರರ ವಿರುದ್ಧದ ತಾರತಮ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರು ಮಹಿಳೆಯರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ

16(4) ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೀಸಲು ನಿಯಮವನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ರೂಪಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷರ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಒಂದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಪುರುಷನಿಗೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ 15ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಷೋಷಿಸಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನ 23ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ ನೀಡಿದೆ. ಈ ನಿಯಮದಂತೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸನ್ನದು ಚಾರ್ಟರ್ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಷೋಷಣೆಗಳ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಧರ್ಮ, ದೇವರು, ಜಾತಿ, ರೂಢಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಅನೈತಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಬಡಜನರನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಪಿಡುಗನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 39(ಡಿ) ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿರ್ವರಿಗೂ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನ ಸಿಗುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಾನೂನು ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. 1974ರಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಸಮಾನ ವೇತನದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 42ನೇ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ಹರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ಇದೇ ಬಗೆಯ ಇನ್ನಿತರ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಕೂಡ ಈ ವಿಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 45ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಕಾಲದ ಮಧ್ಯಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.1

ಸಂವಿಧಾನದ 46ನೇ ವಿಧಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೂಡ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನತೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 39(ಈ) 41,42,43 (ಚಿ) ವಿಧಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾದ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿರ್ವರಿಗೂ ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 39(ಚಿ) ವಿಧಿಯನ್ವಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜ್ಯವು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ, ಬಡವರಿಗೆ ಉಚಿತ ಕಾನೂನಿನ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ನ್ಯಾಯದ ಲಾಭ ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ, ಎಲ್ಲಾ ಬಡವರು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಸಹ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೈಜವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಕಾನೂನುಗಳ ಭರವಸೆಗಳು ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಹೊಂದಿರದಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟೇ ಕಾನೂನುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಸಹಾಯಕ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾದ ಮಹಿಳೆಗೆ ಅವರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಸವಲತ್ತು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ದೊರೆಯಲು ಸಹಾಯಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಶಾ ಬಾನು ಮೊಕದ್ದಮೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ 44ನೇ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ಯಾಂತ ಏಕರೂಪ ನಾಗರಿಕ ಕೋಡನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ 51ಬಿ(ಜ) ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರ ಘನತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕಾಣುವುದು ಹಾಗೂ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

1954ರ ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತರ್ ಜಾತಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ಕಾಯ್ದೆ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. 1956 ಹಿಂದೂ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ ಹಾಗೂ ಜೀವನಾಂಶ ಮಸೂದೆ, ಅವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೂ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಹಾಗೇ 243 ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ 1/3 ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು 50 ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಹಾಗೂ 74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧನಾತ್ಮಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಲಹೆ, ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಅಂತಸ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾಂಗವು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಮಹಿಳಾ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಮಹಿಳಾಪರ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವು, ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಮಾನವೀಯ ಕೃತ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಲೈಂಗಿಕ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳು, ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಜಾಗೃತಿಯ ಕೊರತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅವಳಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಅರಿವು ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಿತಳಾದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅರಿವುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮಹಿಳೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕಾರಣ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಾಳೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಹೇಮಂತ್, ಪ್ರತಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಿಳಿದಿರಲೇಬೇಕಾದ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕುಗಳು, kannada boldsky.com, December 8, 2016.
2. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಕೆ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, ದೀಪ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, 2012.
3. ಯೋಗರಾಜು.ಎಸ್.ಡಿ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಶ್ರೀ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, 2013.
4. ಪ್ರಭು.ಕೆ.ಎಚ್, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಾನೂನು, ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, 2002.
5. Deepika Reddy 'constitutional and legal provisions for women in india', telangana today, published 3rd April 2017
6. subhasini mahapatra, 'Status of women towards empowerment, Rajat Publications New Delhi, 2006.
7. S.B.Verma, 'Status of Women in modern india', Deep & Deep Publications New Delhi, 2005.
8. Dr.Saba Yunum and Dr. Seema Varma, 'Legal Provisions For Women Empoerment In India', International Journal of Humanities and Management Science (IJHMS), vol 3, Issue 5(2015), ISSN 2320-4044(online).
9. S.Chetan Bohra, Dr. A. Sreelatha, 'Role of Indian Judiciary in Women Empowerment', International Journal of Pure and Applied Methematics, Vol 120, No 5, 2018, 1781-1798.
10. Joel Lalichan, 'A Study on the Role of Indian Constitution on ensuring Gender Equality and women Empowerment', Internatynional Journal of Scientific Engineering and Research (IJSER) ISSN(Online): 2347-3878.

ಸಂವಿಧಾನ ಪೂರ್ವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜೀಯವರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ

ಡಾ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಬಿಡನಾಳ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಡಾ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಹರಿಜನ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಎಸ್.ಜಿ.ಎಮ್.ವಿ.ಎಸ್.

ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಸಾರಾಂಶ

ಮಹಾಮಾನವತಾವಾದಿ, ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ರತ್ನ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾಪುರುಷ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ದೇಶ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ತಾವು ಜನಿಸಿದ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಡಿ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು ವಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಯುಗಪುರುಷರಿವರು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಅರೆಯುವಾಗ ಧಲಿತರಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಮಿಸಲಾತಿಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜೀಯವರೊಡನೆ ನೇರವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಧಲಿತರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜೊತೆ ಮುಕಾಮುಖಿಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಪಾಪ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಹೌದು ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜೀಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿದವರು ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಹಾಗಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ-ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಕಾಮುಖಿಯನ್ನು ನಾವು ಕೇವಲ ವೈರುಧ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸಹಯೋಗ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಹಯೋಗ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೂಲ ಪದಗಳು

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗಾಂಧೀಜಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ, ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮಿಸಲಾತಿ ಹೋರಾಟ, 2ನೇಯ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯ ಘಟನೆ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಯವರ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಪರವಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿಲುವು, ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ, ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ

ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಆಗಿವೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿದರು ಹಾಗೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ನಡೆಸಿದ್ದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಂಡಿಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು, ಭಾರತ ಜನತೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವನ್ಮಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ಈ ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾದ್ಯರಿಂದ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಸಹ ಈ ಆಯೋಗವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು.

1930 ಆಗಸ್ಟ್ 08 ರಂದು ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲಭಾರತ ದಲಿತ ವರ್ಗಗಳ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪ್ರಥಮ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಘನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ “ದಲಿತ ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕೆಂದು ನೇರವಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 2ನೇಯ ದುಂಡುಮೇಳಿನ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಜಿನ್ನಾ ರಂತಹ ಅನೇಕ ನಾಯಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಮಹಾನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಇತ್ತು. ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ 1931 ಆಗಸ್ಟ್ 6ನೇಯ ದಿನಾಂಕದಂದು ತಾವುಗಳು ಒಂದು ಸಾರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರಿಗೆ (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್) ಬೇಟಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಅವರ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಬರುವುದಾಗಿಯೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಅದೇ ತಾನೇ ಸಾಂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನಾಂಗದವರ ಒಂದು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಿವ್ವ ಜ್ವರದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ತಾವೇ ಅವರನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗಲೂ ಬರುವುದಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಕೂಡಾ ಮರಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಿವ್ವ ಜ್ವರದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪತ್ರದಂತೆ ಆ ದಿನ ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅವರು ಆಗಸ್ಟ್ 14, 1931 ರಂದು ಸ್ವತಃ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರೇ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರಥಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೇಟಿಯೂ ಕೂಡಾ ಇದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶಿವಶಂಖರ್, ಜೀವರಾವ್ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡೇಕರ್ ರಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಿವಾಸವಾಗಿದ್ದ ‘ಮಣಿಭುವನ’ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಡಾ|| ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಭಾರತದ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಮಹಾನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರಿಂದ

ಗಾಂಧೀಜೀಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜೀಯವರು ನೇರವಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು (ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು). ಅದೇನೆಂದರೆ- “ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಅಸಮಧಾನ ವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ” ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆದರೆ ಅವರು ಕೂಡಾ (ದಲಿತರು) ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದವರ ಒಂದು ಭಾಗವೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣೆ ನಿಯಮವನ್ನು (ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು) ರೂಪಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಾಗಿ ದಲಿತರು (ಹರಿಜನರು) ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದವರ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವಾಹದ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರಿ, ಆದರೆ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೂಗಳ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಘಂಟಾನುಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಬಾಪೂಜೀ! ಎಂದರು”. ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದವರ ಮೇಲೆ, ಮೇಲ್ವಾರಿಯವರಾದ ಸರ್ವಣಿಯರಿಂದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಹಿಂಸಾಚಾರ, ಅವಹೇಳನ ಅಡತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ (ಪಕ್ಷ) ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಣಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶುದ್ಧ ಜಾತಿವಾದಿಗಳು ಹಾಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಅವರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು “ದೇಶದ್ರೋಹಿ” ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. “ದಲಿತ ಪಕ್ಷಪಾತಿ” ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವುದು ಇಷ್ಟೇ, ನಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ನಾವು ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇವೆ. ನನಗೆ ತಾಯ್ನಾಡು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, ನನ್ನ ಜನಾಂಗದವರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಬಂಧು ಬಳಗವು ತಾಯ್ನಾಡು ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀಜೀಯವರ ಮುಂದೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜೀಯವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಭೇಟಿ ವಿರಸದಲ್ಲಿ (ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ) ಪರ್ಯವಸನವಾಗಿತ್ತು! ಈ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ಬೇಸತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಭಾರವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 07, 1931 ರಲ್ಲಿ 2ನೇಯ ದುಂಡುಮೇಜಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಏಕಮೇವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ (ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ) ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ ಅಧಿಕಾರಿ “ರಾಮ್ಸ್ವಾಮ್ಯಾಕ್ ಡೊನಾಲ್ಡ್” ರವರು ಮಹತೀಯ ತೀರ್ಪನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ತೀರ್ಪನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 2ನೇಯ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ‘ಯರೇವಾಡ’ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 12, 1932 ರಂದು ‘ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ’ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಡೆದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪತ್ನಿ ಕಸ್ತೂರಿಬಾರನ್ಮೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ನಾಯಕರು ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಿಳಿಗೊಳಿಸಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಡುವೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 24, 1932 ರಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೂಲಕ ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ ತಿಳಿಯಾಯಿತು.

ಸಮಾರೋಪ

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಗೂ ದಲಿತರ ಹೋರಾಟದ ಕುರಿತು ಗಾಂಧೀಜಿ ಜೊತೆ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಬಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು ಆಧರ್ಶ ಆದರೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್- ದಲಿತರಿಗೆ ಗ್ರಾಮವೇ ಒಂದು ನರಕವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾಸ್ತವದ ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ನಿಜ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಚೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ಸತ್ಯದೆಡೆಗೆ ಒಯ್ಯಬಲ್ಲದು. ಹೀಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ವಾಗ್ದಾ-ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು (ದಲಿತರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದರು) ಹಿಂದೂಗಳು, ಅಸ್ವಶ್ಯತೆಯ 'ದುರಂತವನ್ನು' ಮನಗಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸಚಿವರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲು ನೆಹರೂರವರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ನೆಹರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕರಿಸುತ್ತ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ನಾವು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಪ್ರೋ|| ನಾಗರಾಜ ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಭಿನ್ನ ಹೋರಾಟಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಯಾಗಲಾರದು.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರವರು ಬರೆದ "ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ" ದಿವ್ಯಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-94,95
2. ಕೆ.ಜಿ.ಸುರೇಶರವರು ಬರೆದ "ಸಮಗ್ರ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ", ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 2012, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-485, 486
3. ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಬರಹ ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಳು, ಸಂಪುಟ-4, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-1995, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-74
4. ಡಾ. ಜೆ. ಎ. ಶಂಕರಪ್ಪರವರು ಬರೆದ "ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆ" ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು-2002 ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-59
5. ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಬರೆದ "ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ" ತ್ರಿನಿಧಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು-2006 ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-59-60
6. ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಬರಹ ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಳು, ಸಂಪುಟ-3, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-1994, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-36-37
7. www.second/round-table/conference.org
8. www.poonapact
9. <https://en.m.wikipedia.org>
10. www.gktoday.in/gk/second-round/table/cofirence

Peer Reviewers for this Edition

Dr. M. G. Khan
Professor
Department of Political Science
Karnatak University, Dharwad

Dr. Muzaffar Assadi
Professor of Political Science,
University of Mysore
Mysore-570006

Dr. C. S. Patil
Professor
Karnataka State Law University
Navanagar, Hubballi – 580025

Dr. M. Vishwanath
Professor, P.G. Department of Law
Dean, Faculty of Law
Karnatak University, Dharwad

Dr. G. T. Ramachandrappa
Professor and Chairman
Dept of Studies in Political Science
University of Mysore
Mansagangotri, Mysore-5700066

Dr. M. Narasimha Murthy
Professor, Dept of Political Science
Bangalore University
Jnana Bharati Campus
Bangalore-560056

Dr. J. Somashekhar
Director
Dr. B. R. Ambedkar Research and Extension Centre
University of Mysore,
Manasagangotri, Mysuru-06

Dr. Basavaraja G.
Professor
Department of Studies and Research in Political Science
Tumkur University, B. H. Road
Tumakuru-572 103

Dr. Ramesh
Professor,
Department of Law, University of Mysore,
Crawford Hall, K.G Koppal, Chamarajapuram,
Krishnaraja Boulevard Road,
Mysuru, 570006

Dr. Ashok S. Anikivi
Retired Associate Professor and HOD,
Department of Political Science,
KLE's Lingaraj College (Autonomous), Belagavi

Dr. Veenadevi
Professor
Department of Political Science
Bangalore University
Jnanabharathi Campus, Bengaluru- 560056

Dr. Kamalaxi G. Tadasad
Professor
Department of Political Science
Rani Channamma University,
Vidya Sangama, N.H.-4, Belagavi-591156

Dr. B. Saroja
Associate Professor & Coordinator
Department of PG Studies in Political Science
SSA Government First Grade College (Autonomous),
Ballari-583101

Dr. Ramesh M. N.
Assistant Professor
Department of Political Science
Rani Channamma University,
Vidya Sangama, N.H.-4, Belagavi-591156

Chanakya Alumni Office Bearers

Honorary President

Prof. M. Yariswamy

Chairman

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

President

Prof. M. G. Khan

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Vice-President

Sri. N. R. Balikai

Principal (Retd)

SJMV's Mahant Arts and Commerce College, Rayapur, Dharwad

Prof. B. M. Ratnakar

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Secretary

Prof. Harish Ramaswamy

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Joint Secretary

Prof. Kamalaxi G. Tadasad

Department of Political Science, Rani Channamma University, Belagavi.

Treasurer

Prof. M. Yariswamy

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Women Representative

Dr. Ratna N. Marreppagoudra

Department of Political Science, J.S.S. College, Dharwad.

Representative from among the Research Scholars

Dr. Basappa Athani

Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

SUBSCRIPTION FORM

	PRINT ONLY (✓)
INDIVIDUAL (Annual Subscription)	500/-
INSTITUTION/ORGANISATION (Annual Subscription)	1000/-
OTHER COUNTRIES	\$ 500
Loose Copies (Per Copy)	₹ 250

Name of the Individual / Institution:

Address:

.....

.....

City: State:

Pin Code: Tel :

Email:

D.D Drawn on Bank:

Date: Amount:

Note: Remittance to be made in favor of Chanakya Alumni Association, Department of Political Science, Karnatak University, payable at Dharwad- 580003 by Cheque/ DD. The above rates are inclusive of postage

Publisher:

Chanakya Alumni Association
Department of Political Science
Karnatak University
Pavate Nagar, Dharwad
KARNATAKA, INDIA.

Advertisement Tariff

“Chanakya” will accept a limited number of corporate and institutional advertisements. The size of the journal will be 9.75"x7.25" The tariff for the advertisement in each issue are as follows:

Position	Colour	Black and White
Back Cover	Rs 10,000	NA
Inside Cover	Rs 6,000	NA
Full Page	Rs 5,000	Rs 4,000

Request for advertisement in the journal may be sent to the Executive Editor in the Advertisement Request Form given below.

Advertisement Request Form

Dear Sir/ Madam,

We wish to advertise in “Chanakya” for _____ issue(s) in _____ position in Black and White/ Colour. Accordingly, a Demand Draft/ cheque, Bearing No. _____ dated _____ for Rs/\$ _____ drawn in favor of Chanakya Alumni Association, Department of Political Science, Karnatak University, payable at Dharwad- 580003 The above rates are inclusive of postage. The Advertisement content along with soft and hard copies of the art work are enclosed herewith. Please effect this from the next issue onwards.

Name _____

Address _____

City _____ Pin _____ Country _____

Phones _____

E-mail Address _____

Signature

NOTES FOR CONTRIBUTORS

Submission of Manuscripts :

Two identical copies of the manuscript each fully numbered and typed in double spacing throughout, on one side only of white A-4 size paper, plus a disk version of the article should be sent to the Executive Editor. The title of the article and the author's name and address should be typed on separate page of the beginning of the article. The second page should contain an abstract of 100-150 words and the title of the article, but not the author's name. Manuscripts over 25 pages are not encouraged. Papers may be submitted as e-mail but should necessarily be followed by one hard copy. Manuscripts should normally not exceed 6000 words. Manuscripts once submitted will not be returned. Manuscripts which are not in the style specified by the journal will be returned to the authors. The cover page of the paper should bear only the name(s) of the author(s), designation, official address, telephone number and e mail, title of the paper and brief curriculum vitae of the author(s) as the articles are subjected to anonymous pre-review by a peer group before being accepted for publication. Five off prints of each paper shall be supplied to the principal author along with a copy of the journal on payment.

Duplicity :

Dual submissions are not accepted. Please attach to every submission a covering letter confirming that all the authors have agreed to the submission and that the article/paper is not currently being considered for publication by any other Journal. Submission of an article/ book review of other item implies that it has not been published or accepted for publication elsewhere. When an article has been accepted for publication the author is strongly encouraged to send a copy of the final version on a rewritable computer disk, together with the hard copy 'typescript, giving details of the work processing software used.

References :

At the end of the paper, all references should be consolidated in a single alphabetical list starting on a new page. References to publications should be placed in the text, Reference should be indicated in the typescript by giving author's name, with the year of publication in parentheses. Authors are particularly requested to verify that each text references appear in the list, and vice versa. In addition to author's surname and first name(s) and intial(s), and the title of the book or article, references to books should always include the place of publication and publisher, and for journal articles, the volume number and page numbers.

Footnotes :

If there are a few points that require discussion in the article but not in the body of the text, numbered footnotes may be used. Numbered footnotes should be typed consecutively, double spaced, at the end of the paper, starting on a new page. Jargon should be avoided, technical terms not widely understood should be clearly defined; and the conclusions of statistical analysis should be clear as well as supported by

quantitative information in tables, footnotes and text as appropriate.

Note : A declaration to the effect that the article / research paper / opinion in it is solely the responsibility of the author should be enclosed.

plagiarism is seriously discouraged. If found guilty author is solely responsible.

Process charges of Rs. 1500/- shall be paid by the author/s subject to the acceptance of the article.

Book Reviews:

Authors/Publishers desirous of their book(s) to be reviewed in the journal should send two copies of the book to the Executive Editor.

All Submission may be sent to :

Executive Editor, 'Chanakya' Department of Political Science, Karnatak University,
Pavate Nagar,

Dharwad-580 003.

Tel. (Off) : 0836-2215223 (Mob) 9448379350

E-mail : harishramas1960@gmail.com

Read, Publish
and Advertise
in Chanakya

APPLICATION FOR MEMBERSHIP

1. Name : _____
2. Present Position : _____
3. Year in which you were a : _____
Student in the Department : _____
4. Present Postal Address : _____
(Any Change in this Address
Should be communicated to
the Secretary) _____
5. Permanent Address : _____
6. Details of Membership : _____

Patron Rs.10, 000/-	
------------------------	--

Donor Rs.5, 000/-	
----------------------	--

Life Member Rs.1, 000/-	
----------------------------	--

7. Mode of Payment

DD

Cheque

Challan

Date:

Signature of the Applicant

For Office Use

Signature of the Secretary

Signature of the Treasurer

Signature of the President/Honorary President